

- I Ut nullus audeat praerbyteram ducere in coniugio.
- II Item de diacona.
- III Item de monacha quam diu ancilla appellant.
- IIII Item de comatre spiritali.
- V Item de fratre uxorem.
- VI Item de nepote.
- VII Item de oberca aut nuru.
- VIII Item de con. sabrina.
- IX Item de probria cognatione uel quam cognatur habuit.
- X Ut uiduam nemo furc & in uxorem.
- XI Item ut uirginem nemo furc & in uxorem.
- XII De aruspibus uel incantatoribus seu philacteria.
- XIII De preceptis ecclesiae obseruandum.
- XIIII De adriano filio exhilarati.
- XV De ephiphania diacona.
- XVI Ut nullus audeat eis assensu tribuere.
- XVII De coma clericis non relaxandum.

TITULI
 EXPLICIT ~~CAP~~ CAN sequenti volumis

INCIPIVNT
 ECCLESIASTICAE REGULE
 SCORUM APOSTOLORUM,
 PROLATAE PER CLEMENTEM
 ECCLESIAE ROMANAE
 PONTIFICEM. QUAE EX GRECIS
 EXEMPLARIBUS IN ORDINE

PRIMO PONUNTUR. QUIBUS
QUAM PLURIMUM QUIDEM
CONSENSUM NON PREBUERE
FACILE. ET TAMEN POSTEA
QUEDAM CONSTITUTA PONTI-
FICUM EX IPRISIS CANONIBUS
ADSUMPTAE SSE UIDENTUR ✓

INCIPIUNT CANONES APOSTOLICI ✓
DE ORDINATIONE EPISCOPI ✓

I EPISCOPUS ADUOBUS
AUT TRIBUS EPISCOPIS ORDINETUR ✓

DE ORDINATIONE PRAESBITERORUM, & DIACONORUM,
UEL CETERORUM.

II PRB̄ ab uno ep̄o ordinetur, & diaconus,
& reliqui clerici; ^{+ tituly} Nihil aliud in sacrificio,
praeter quod dñr̄ statuit offerendum ✓

III Siquis ep̄s aut prb̄s, praeter ordinationem dñi,
alia quaedam in sacrificio offerat super altare,
Id est, aut mel, aut lac, aut proquino ficera
& confecta quaedam, aut uolatilia ~~aut uolatilia~~
aliqua, aut legumina, contra constitutionem
dñi faciens; congruo tempore deponatur; ^{+ tituly} Quae
species ad altare, non ad sacrificio, sed ad bene-
dictionem simplicem debeant exhiberi.

III Offerri non liceat aliquid ad altare, praeter nouas spicas,
& uuas, & oleum ad luminaria, & thimiam. id est
incensum, tempore quo sc̄a celebratur oblatio ✓

QUOD EX QUAE IN ECCLESIIIS OFFERRI
NON POSSUNT AD DOMOS SACER
DOTOUM A FIDELIBUS DEFERANTUR.

V **R**eliqua poma omnia ad domum . primitiae ep̄o & praesbiteris
dirigantur nec offerantur in altari; Certum ē autē
quod episcopus & praesbiteri diuidant . & diaconis &
reliquis clericis. **UT EP̄S AUT PR̄BT UXOREM
SUAM QUAE DE BEITCAS IE RECERE:**

VI **E**p̄s aut pr̄bt uxorem . : **NON RELINQUAT**
propriam nequaquam suboptentu relegionis abiciat;
si uero reicert . excommunicatur sed si per se uoluerit
deiciatur. **UT SACERDOTES ET MINISTRI
ALTARIS SAECULARIBUS CURIS ABSTINANT**

VII **E**p̄s aut pr̄bt aut diaconus nequaquam seculares curas
adsumat . sin aliter deiciatur . **QUO TEMPORE
PASCHA CAELEBRETUR.**

VIII **S**iquis ep̄s aut pr̄bt aut diaconus sc̄mpasche diem ante uer
nale aequinoctium cum iudaeis celebrauerit . abiciatur;
**QUOD MINISTRI ALTARIS OBLATIONE
CAELEBRATA DEBEANT COMMUNICARE**

VIII **S**iquis ep̄s aut pr̄bt aut diaconus uel quilibet ex sacerdotali
cathalogo facta oblatione . si communicauerit . aut causam
dicat . ut si rationabilis fuerit ueniam consequatur . aut
sinondixerit communionem priuetur . Tamquam qui populo
causa lesionis extiterit . Dant suspicionem de eo qui sacri
cauit quod recte non obtulerit. **QUOD FIDELIS
EXCI IN GREDIENTES ECCLESIAM**

COMMUNICARE DEBENT

X Omnes fideles qui ingrediuntur ecclesiam & scripturas
audiunt. si autem perseverant in oratione. nec sciam com-
munionem percipiunt uelut inquietudines ecclesiae
commouentes. conuenit communionem priuari.

QUOD CUM EXCOMMUNICATIS NON SIT ORANDUM

XI Siquis cum excommunicato salum in domo simul orauerit.
iste communionem priuetur. QUOD CUM DAMNATIS
CLERICIS NON SIT ORANDUM

XII Siquis cum damnato clerico ueluti cum clerico simul
orauerit. iste damnetur. UT NULLUS
FIDELIUM PRÆTER COMMENDA-
TIAS SUSCIPIATUR EPISTOLAS.

XIII Siquis clericus aut laicus a communionem suspensus. seu
communicans ad aliam properet & ciuitatem. & suscipiatur
preter commendaticias litteras. & qui susciperunt
& qui suscipiuntur est communionem priuentur. Excom-
municato uero proteletur ipsa correptio. tamquam qui
mentitus sit ecclesiam seduxerit. UT AB EPISCOPIS
ALIENA PARROECIA MINIME PUAUATUR

XIII. Episcopo non licere alienam parroeciam propria relicta
per uadere. licet cogatur a plurimis. nisi forte quis eum
rationabilis causa compellat. Tamquam qui possit ibidem
constitutus plus lucri conferre. & in causa re legionis aliquid
profecto prospicere; & hoc non a se & ipso per temerem
sed multorum episcoporum iudicio & maxima supplicatione
perficat. UT CLERICI PROPRIAS
ECCLESIAS NON RELINQUANT

XV Siquis p̄b̄t̄ aut diaconus aut quilibet de numero clericorū
relinquens propriam parroeciā pergat ad alienā.
& omnino demigrans p̄ter ep̄i sui conscientiam in aliena
parroecia commoretur. Hunc ulterius ministrare non
patimur. precipue si uocatus ab ep̄o redire contempserit.
In sua inquietudine per seuerans; uerumtamen tamquam
laicus ibi communicet; **UT EP̄S QUI CLERICOS
ALIERIUS SUSCEPERIT COM
MUNIONE PRIUETUR.**

XVI Ep̄s uero apud quem memoratus esse confiterit. si contra
eos decretam cessationem pronihilo rep̄tant tamqua
clericos forte susceperit. uelut magister inquietudinis
communione priuetur. **QUOD BICAMINON
ADMITTANTUR AD CLERUM.**

XVII Siquis post baptismā secundi^s fuerit nuptiis copulatur.
aut concubinam habuerit. non potest esse non ep̄s. aut
p̄b̄t̄. aut diaconus. aut pror^sus ex numero eorum qui
ministerio sacro deseruiunt. **QUOD IS QUI
UIDUAM UEL EIECTAM AUT MERE
TRICEM ACCEPERIT N̄ ADMITTATUR.**

XVIII Siquis uiduam & eiectam acceperit aut meretricem
aut ancillam uel aliquam de his que publicis spectaculis
mancipantur. non potest esse ep̄s. aut p̄b̄t̄. aut diaconus.
aut ex eo numero qui ministerio sacro deseruiunt.
**QUI DUAS SORORES HABUERIT
NON ADMITTATUR AD CLERUM.**

XVIII Quidam in coniugium sorores acceperit uel filiam

patri clericus esse non poterit. CLERICUM

FIDEIUSOREM ESSE NON POSSE

XX. Clericus fide iurionibus interuent abiciatur.
 quod hi qui non sponte eunuchi
 zati sunt suscipiantur ad clerum

XXI. Eunuchus si per insidias hominum factus est uel si imper
 secutione eius sunt amputata uirilia uel si ita natus est.
 & est dignus. efficiatur episcopus. UT IS QUI SE EUNU
 CHIZATI CLERICUS NON FIAT

XXII. Siquis abscedit semetipsum. id est si quis amputauit sibi uirilia
 non fiat clericus. quia si uis homicida est & de conditione
 inimicus. UT CLERICUS QUI SE EUNUCHI
 ZATI ABICIATUR A CLERO

XXIII. Siquis cum clericus fuerit abscederit semetipsum omnino
 damnetur quia si uis homicida. UT LAICUS QUI SE
 EUNUCHI ZATI TRIBUS ANNIS
 COMMUNIONE PRIUETUR

XXIII. Laicus semetipsum abscedens annis tribus communione priuetur.
 quia si ueritate insidiator exstat. quod episcopus aut
 presbiter aut diaconus si pro criminibus
 DAMNATI FUERINT MINIME COMMUNIONE PRIUENTUR

XXV. Episcopus aut presbiter aut diaconus qui in fornicatione aut per iurio
 aut furto captus est. deponatur. Non tamen communione
 priuetur; Dicit enim scriptura. non uindicabit dominus bis in idipsum.
 SIMILITER ET RELIQUI MINISTRI ECCLESIAE.

XXVI. Similiter & reliqui ministri ecclesiae huius conditioni
 sub iaceant. QUI CLERI DEBEANT CONIUGIBUS SCOPOLARI.

XXVII

In nuptiis autem qui ad clerum prouecti sunt praecipimus ut si uoluerint uxores accipiant. sed lectores cantores que tantummodo.

quod episcopi aut presbiteri et diaconi peccantes fideles uerberare non debeant.

XXVIII

Episcopus aut presbyterum aut diaconum percutientem fideles delinquentes aut infideles inique agentes & per huiusmodi uolentem timere dei a officio suo praecipimus quia nusquam nos hoc dominus docuit; Et contrario uero ipse cum percuteretur non repercutiebat. Cum malediceretur non maledicebat.

Cum pateretur non comminabatur. **quod officium pristinum ad aliam proceri inibus usurpare non debeant.**

XXIX

Siquis episcopus aut presbiterus aut diaconus depositus iuste super ceteris criminibus aut suffuerit ad rectare ministerium dudum sibi commissum.

hic ab ecclesia poenitus abscidatur. **quod non debeant officia ecclesiastica pecuniis obtinere.**

XXX

Siquis episcopus aut presbiterus aut diaconus per pecunias hanc obtinuerit dignitatem. deiciatur & ipse & ordinator eius & a communione modis omnibus abscidatur sicut simon magus a petro.

ut ecclesiae seculari potentia minime perquidatur.

XXXI

Siquis episcopus saecularium potestatibus usus ecclesiam per ipsos obtineat. deponatur & segregentur omnes quique illi communicant.

De presbitero qui contemtu episcopi seorsum conuentus congregare temerari.

XXXII

Siquis presbiterus contemnit episcopum suum. seorsum collegit

& altare aliud erexerit nihil habens quod reprehendat
 ep̄m in causa pietatis & iustitiae deponatur quasi princi-
 patur amator existens; Et si enim tyrannus & ceteri clerici
 quicumque tali consentiunt. Luquero segregentur.

Haec autem post unam & secundam & tertiam ep̄i obsecra-
 tionem fieri conueniat. **QUOD CLERICI IDIANATI**

NON DEBEANT AB ALIIS RECIPERE

XX
III

Siquis pr̄b̄t aut diaconus ab episcopo suo segregetur. hunc non
 licere ab alio recipi. sed ab ipso. qui eum sequestrauerit.
 nisi forsitan obierit ep̄s ipse qui eum segregasse cognoscitur.

**UT NULLUS EP̄S PR̄B̄T AUT DIACONUS SINE
 COMMENDATIONE SUSCIPIAT EPISTOLAS**

CXX
III

Nullus episcoporum peregrinorum. aut praesbyterorum. aut
 diaconorum sine commendatione suscipiatur epistolis. Et cum
 scripta detulerint discutiantur aduentus. & ista suscipiatur.
 Si praedicatores pietatis extiterint minus necque sunt
 necessaria subministrentur eis. Et ad communionem nullatenus
 admittantur quia per subreptionem multa proueniunt.

DE PRIMATU EPISCOPORUM

CXX
V

Ep̄ gentium singularum scire conuenit quis inter eos primus
 habeatur. Quem uelut caput existament. & nihil amplius praeter
 eius conscientiam gerant. Quam illa sola singuli quae par-
 tiorum propriae & illis quae sub eas sunt competunt. sed nec
 ille praeter omnium conscientiam faciat aliquid. Sic enim
 unum animas erit & glorificabitur deus per xpm in spu sco.

**QUOD NON LICET EP̄M IN ALIENA
 PROUINCIA CLERICOS ORDINARE.**

XXX.
VI

Epm non audere extrahere minos proprios ordinationes
facere in ciuitatibus & uillis quae illi iure nullo subiectae sunt.
si uero conuictus fuerit hoc fecisse praeter eorum conscientiam
qui ciuitates ipsas & uillas detinent & ipse deponatur. Et
qui ab illo sunt ordinati. **DE ORDINATIS
EPISCOPIS NEC RECEPTIS.**

XXX
VII

Siquis ep̄ non susceperit officium & curam populi sibi com-
missam. hic communione priuetur. quod ad usque consentiat
oboedientiam commodans. Similiter autem & prb̄t. & diae.
si uero perrexerit nec receptus fuerit. non pro sua sententia
sed pro malitia populi. Ipse quidem maneat ep̄. Clerici uero
ciuitatis communione priuentur. Quod eruditores in oboedi-
entia populi non fuerunt. **UT BIS IN ANNO
CONCILIA CELEBARENTUR.**

XXX
VIII

Bis in anno episcoporum concilia celebrentur ut inter se
in uicem dogmata pietatis explorent & emergentes
ecclesiasticas contentiones ammoueant. semel quidem
quarta septimana pentecostes. secunda uero duodecimo
die mensis hyberuei id est iuxta romanus. 1111. id est octo.
**UT TANTUM CURAM RERUM
ECCLESIA RUM. EP̄S HABEAT.**

XXX
VIII.

Omnium negotiorum ecclesiasticorum curam ep̄ habeat.
& ea uel ut do contemplante dispensat nec liceat ex his
aliquid omnino contingere aut parentibus propriis quae
di sunt condonare. Quod si pauperes sunt tamquam pauperibus
sub ministris & nec eorum occasione ecclesiae negocia de-
praedentur. **DE DIGNITATE PONTIFICIS**

ET QUOD RERUM SUARUM HABEAT:

XL. Praebyteri & diaconi praeter **POTESTATEM**

epm nihil agere pertentent. Nam dñi populus ipsi commissus est. & pro animabus eorum hic reddaturus est rationem. Sint autem manifeste res proprie epi sitamen habeat proprias & manifeste dominice ut potestatem habeat de propriis. Moriens ep̄s sicut uoluerit & quibus uoluerit derelinquere ne sub occasione ecclesiasticarum rerum. Quae epi esse probantur interdicant. for cassis enim aut uxorem habeat aut filios aut propinquos aut seruos & iustum est hoc apud dñm & homines ut ne ecclesia detrimentum patiatur ignorantia rerum pontificis.

Nec ep̄s uel eius propinqua sub opentu ecclesiae pro scribantur & incausas incidant qui ad eum pertinent. morsque eius iniuris male fame subiciatur. **QUOD EP̄S ECCLESIASTICARUM RERUM PRO DISPENSATIONE PAUPERUM HABEAT POTESTATEM**

XLI. Praecipimus ut in potestate sua ep̄s ecclesiae

res habeat. si enim animae hominum praetiosa illi sunt credite. Multo magis oportet eum curam pecuniarum gerere. Itaque potestate eius indigentibus omnia dispensentur. per pr̄bytros. & diaconos cum amore & omni sollicitudine ministrentur. Ex his autem quae indigent ad suas necessitates & ad peregrinorum fratrum usus & ipse percipiat. ut nihil eis possit omnino deesse. Lex enim dñi praecipit ut qui altari deseruiunt de altari pascantur. Quia nec miles stipendii propriis

contrahentes arma sustollit. qđ ep̄s pr̄b̄t aut
 diāc̄ alexator et ebriosus esse n̄ debet.

XLII

Ep̄s aut pr̄b̄t aut diāc̄ alexator et ebrietati deseruiens
 aut desinat aut certe damnetur. SIMILITER
 CLERICI ET LAICI SI PER MANUSCRIBI
 IN ALEX COMMUNIONE PRIUENTUR.

XLIII

Sub diāc̄ aut lector aut cantor similia faciens aut desinat
 aut communionem priuetur. similiter etiam laicus

quod ep̄s pr̄b̄t aut diāc̄ non debet
 USURAS ACCIPERE.

XLIV

Ep̄s aut pr̄b̄t aut diāc̄ usuras a debitoribus exigens aut desinat
 aut certe damnetur. qđ n̄ debet ep̄s pr̄b̄t
 aut diāc̄ cum hereticis orare.

XLV

Ep̄s pr̄b̄t & diāc̄ quicum hereticis orauerit tantummodo com
 munionem priuetur. si uero tanquam laicos hortatus eos
 fuerit agere uel orare damnetur. qđ n̄ debent
 HERETICORUM BAPTISMA C̄ PROBARI.

XLVI

Ep̄m aut pr̄b̄m hereticorum suscipientem baptisma damnari
 praecipimus quae enim conuentio xpi ad belial autque pars
 fidelium infideli. qđ ECCLESIAE BAPTISMA TE
 DE NUO BAPTIZARI BAPTIZATUS NON DEBEAT
 & INONITABAPTIZATUS DEBEAT BAPTIZARI.

XLVII

Ep̄s aut pr̄b̄t si eum quis secundum ueritatem habuerit baptisma
 de nouo baptizauerit. aut si pollutum ab impiis n̄ baptizauerit
 deponatur tanquam deridens crucem & mortem dñi. nec
 sacerdotes a falsis sacerdotibus iure discernens.

LAICŪ PELLONTĒ SUAM CONIUGEM

COMMUNIONE PRIUAN TUR

XL
VIII

Siquis laicus uxorem propriam depellent alteram uel ab alio dimissam duxerit communione priuetur.

QD IN NOMINE SCÆ TRINITATIS

DE BEATI BAPTIZARI

XL
VIII

Siquis ep̄s aut pr̄b̄t iuxta p̄ceptum dñi non baptizauerit in nomine patris & filii & sp̄s sc̄i. Sed in tribus sine in t̄o prin-
cipis aut in tribus filii aut in tribus paracl̄ti abiciatur.

QD N̄ DEBEAT UNA MERGSIONE IN BAPTIZAMIA
QUASI IN MORTE DÑI PROUENIRE

L

Siquis ep̄s aut pr̄b̄t. N̄. trinam mergsionem unius mysterii celebrat sed semel mergat in baptizate quoddam iudetur in dñi morte. Deponatur. Non enim dixit nobis dñs in morte mea baptizate sed euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris & filii & sp̄s sc̄i. EXPLICIT

CANON APOSTOLORUM

INCIPIT CONSTITUTIO ET FIDES
NICENI CONCL. CUM SUBDITIS
CAPITULISSUIS.

FACIENS EST autem haec synodus apud nicheam
bithin̄e consolat̄u constantini agusta & licini. XIII.
calendarum iuliarum quiescit apud grecos. XVIII.
dies mensis eorum secundum alexandriam. XXXI. ET

placuit ut haec omnia mitterentur ad ep̄m urbis romae siluestro

CREDI MUS in unum dñm patrem omnipotentem.
omnium uisibilium nec non & inuisibilium factorem
& in unum dñm nr̄m ih̄m xp̄m filium dñi. Natum ex patre

Celebratum sub
Siluestro PP.
a. Chri. 336.

unigenitum hoc ē ex substantia patris. Om̄ ex dō lumen
 ex lumine. Om̄ uerum ex dō uero. Natum non creatum
 homo uision hoc est eiusdem cum patre substantiae per quem
 omnia facta sunt caelestia & terrena qui propter nos
 homines & propter salutem nr̄am descendit & in car natuſ ē.
 & homo factuſ passuſ est & resurrexit tertiadie. Ascendit
 in caelum uenturuſ inde iudicare uiuos & mortuos & sp̄m̄ sc̄m̄.

Eos autem quid dicunt etiam tempus quando non erat & prius
 quam nasceretur non erat & quam nullis subsistentibus factuſ ē
 aut ex alia substantia uel essentia. Dicunt esse trepton. hoc ē
 conuertibilem aut mutabilem filium dī. hos anathematizat
 catholica & apostolica ecclesia.

INCIPIT PRAEFATIO SS. CONCILII

Concilium sacrum uenerandi culminaturis; condidit & nobis
 congrua frenam dedit; ut benefundatus iusto moderamine
 possit; intemerata gerens clericus ordo regi; pontifices summi
 ueterum praecepta sequentes. Planius haec monitas expo
 suere suus. Hinc fidei nr̄ae sepandit semita & omnes errorum
 damnata dogmata sc̄a uias; quisque dī famulus fuerit xp̄ique
 sacerdos; hoc sale conditus dulcia mella fluit. **DEEUNU
 CHIS. QUI SE IPSOS ABSCIDERUNT.**

Siquis a medicis per languorem defectus est aut a barbaris
 abscisus hic in clero permaneat. Siquis autem se sanus
 absadit hunc & in clero constitutum abstineri conueniē.
 Et idem cept nullum debet & tale promoueri. sicut
 autem hoc clarē quod de his qui rem hanc affectant
 audent quis em̄ ipsos absadere dictum sit. sicut

Sic eos quos aut barbari aut dominica strauerunt.

Inueniuntur autem alias dissimiliales ad clerum.

suscipi regula. **DE HIS QUI EX GENTILIBUS
POST BAPTISMO AD CLERICATUS ORDINE PROMO-**

II Quō plura aut per necessitatem aut alius cogentibus **VENIUNTUR**

hominibus aduersus ecclesiasticam facta sunt regulam.

ut homines ex gentili uita nuper accedentes ad fidem. Et
instructos breui tempore mox ad lauacrum spiritalem
perducerent. simulque ut baptizati sunt ad episcopatum
uel presbyterium promouerent. Optime placuit nihil
tale de reliquo fieri. Nam & tempore opus est. ei qui catheci-
latur. & post baptismi probatione quam plurima mani-
festa est enim apostolica scriptura quae dicit nonne phitiū
nem superbiā elatus in iudicium incidit & laqueum
diaboli. si uero processit tempore aliquod delictum anime
circa personam reperitur huiusmodi. & ad duobus
uel tribus testibus arguatur. ad clero talis abstineat.

Siquis autem preter haec fecerit quasi contra magnum

III I conculum se efferens ipse de clericatus honore perditabitur.

interdixit. **DE SUBINTRODUCTIS MULIERIBUS**

per omnia magna synodus non epō. n̄. p̄bō. n̄. diacono
nec alicui omnino quin clero est. licere habere mulierem.

nisi forte matrem aut sororem aut amitam uel eas
tantum personas quae suspicionem effugiant.

DE HIS QUI AD EPISCOPATUM IN PRO-

III **VENIUNTIS PROUEHUNTUR.**

Ep̄m conuenit maxime quidem ab omnibus qui sunt

NICENI

inprovincia episcopis ordinari. si autem hoc difficile fuerit. aut propter instantem necessitatem aut propter teneris longitudinem. Tribus tamen omnimodis in idipsum conuenientibus & absentibus quoque parimodo decernentibus & per scripta consentientibus tunc ordinatio celebretur. firmitas autem eorum quae egeruntur per unamquamque provinciam metro politano tribuatur epō.

DE EXCOMMUNICATIS

Debis qui communionem priuentur seu ex clero seu ex laico ordine ab episcopis per unamquamque provinciam sententiam regularis obtineat. Uthi qui abiciuntur ab aliis non recipiantur. Requirantur autem ne pusillitate aut contentione uel alio quolibet epī uicio uideatur a congregatione seclusus. ut hoc ergo detentius inquiratur bene placuit amissis singulis per unamquamque provinciam bis. Anno concilia celebrari. ut communiter omnibus simul episcopis congregatis provinciae discutiantur huiusmodi questiones & sic quis uo peccauerit euentar epō excommunicati. rationabiliter ab omnibus eximentur usquequo uel in communi uel epō placeat. humaniorem potius ferre sententiam. Concilia uero celebrentur unum quidem ante quadregesima paschae. Ut omnibus sententia sublata munus offeratur dō purissimum. secundū uero circa tempus autumnū.

DE PRIVILEGIIS QUAE QUIBUS DAM CIVITATIBUS.

VI. **A**ntiqua consuetudo seruetur. **COMPETUNT**
per egyptum libyam. & pentapolim. ita ut alexandri nati

CONCILIUM

epi horum omnium habeat potestatem. Quia & urbis romae.
 epo paralismos est. similiter autem & apud antiochiam
 ceterasq: prouincias suis priuilegia seruentur ecclesiis.
 Illud autem generaliter clarum est. Quod si quis preter
 sententiam metropolitani fuerit factus episcopus.
 hunc magna synodus definiuit epim esse non oportere.
 si autem communicatorum decreto rationabili & se
 cundum regulam ecclesiasticam conprobato duo aut tres
 propter contentiones proprias contradicunt obtineat
 sententia plurimorum.

**DE DEPOELIAC
 IDEST HIEROSOLYMARUM**

VII

Quia consuetudo operatur & antiqua traditio. ut elie
 epi honoretur habeat honoris consequentiam salua
 metropoli propria dignitate. **DE HIS QUI
 DICUNTUR CATHAROS ID. E. MUNDO.**

VIII

De his qui se cognominant catharos id est mundos si aliquando
 uenerint ad ecclesiam catholicam placuit scō & magno.
 concilio. Ut in positionem manus accipientes si in clero
 permaneat. haec autem prae omnibus eos scriptis
 conuenit profiteri. quod catholice & apostolice ecclesiae
 dogmata suscipiant & sequantur. Id est & bigamis se com
 municare. Et his qui in persequutione prolapsi sunt erga
 quos & spatia confituti sunt & tempora definita. Ita
 ut ecclesiae catholice & apostolice placita sequantur
 in omnibus ubicumque uero si ueniunt in ciuitatibus ipsis soli
 reppera fuerint ordinati. Qui ueniuntur in clero
 in eodem habitu per se uerent. ubi autem catholicae

+

ecclesie ep̄o uel presbytero constituto quidam ex illis
 adueniunt. Certum ē quod ep̄s ecclesie habebat ep̄i
 dignitatem. His autem qui nominantur apud eos ep̄i honore
 presbyteri possidebit. Nisi forte placuerit ep̄o nominis eum
 honore censi. si uero hoc ei minime placuerit prouidebit
 aut cor ep̄iscopatus aut presbyteri locum ut in clero prorsus
 esse uideatur. Nemunacuitate duo ep̄i probentur
 existere. **DE HIS QUI AD HONORĒ PRĒSBI
 SINE EXAMINE PROUECTI SUNT**

VIII.

Siqui presbyteri sine examine sunt prouecti uel cum discu
 terentur peccata sua confessi sunt. Et homines contra canones
 commoti manus confessis inponere temptauerunt tales regula
 non admittit. Quia quod in reprehensibile est catholica
 defendit ecclesia. **DE HIS QUI IN PERSECU
 TIONIBUS NECAUERĒ ET P̄MODUM
 IN CLERO PROMOTI SUNT**

X

Quicumque de lapsis ad ordinem cleri promoti sunt
 per ignorantiam uel per ordinantium dissimulationem
 hoc ecclesia face non preiudicat regule cognita namque
 deponuntur. **DE LAICIS QUI NECAUERĒ**

XI

De his qui praeter necessitatem praeuaricati sunt aut praeter
 ablationem facultatum aut praeter periculum uel aliquid
 huiusmodi quod facium ē sub tyranni delictum. Placuit
 synodo quamuis humanitate probentur. Indignitatem
 eis beniuolentiam commodari. Quicumque ergo ueritate
 penitentiam gerunt tribus annis fideles inter audientes
 habeantur. & sex annis omni cōtricione deiciant.

+

Duobus autem annis sine oblatione populo in oratione
 communicent. **DE HIS QUI AB RENUNCIATIONE
 UERUNT ITERUM AD SECLUM.**

XII Quicumque uocatus per gratiam. **SUNT REGRISSE**
 primum quidem impetum monstrauerunt. Deponentes
 malitiae cingulum postmodum ad proprium uomitum sunt
 relapsi. Ita ut quidam & pecunias tribuerunt & beneficis
 militiam repeterent. Hic decem annis post triennium tempus
 quomodo audientes erunt in afflictione permaneant. Sed
 in his omnibus propositum & speciem penitentiae conuenit
 explorare. Quot quot enim metu & lacrimis atque patientia
 uel bonis operibus rebus ipsis conuersionem suam non
 simulationem demonstrant. Hic definitum tempus
 auditionis implentes. Tum demum fidelibus in oratione
 communicent. Postmodum uero licebit episcopo de his aliquid
 humanius cogitare quicumque uero indifferenter tulerit
 & habitum introeundi ecclesiam sibi arbitratus sunt ad con-
 uersionem posse sufficere. Hic definitum modis omnibus
 tempus impleant. **DE HIS QUI COMMUNIONE
 TEMPORIS MORITIS EXPOSUNT.**

XIII De his qui ad exitum ueniunt & iam nunc lex antiqua
 regularisque seruabitur. Ita ut si quis egreditur e corpore
 ultimo & necessario uatico minime priuetur. Quod si
 desperatus & consecutus communionem oblationis quae
 particeps factus iterum conualuerit. sit inter eos qui com-
 munionem orationis. Tantummodo consequuntur generaliter
 autem omnium uel in exitum posito & postea sibi communionis

gratiam tribui ep̄s probabiliter ex oblatione dare debebit.

DE CATHECUMINIS LAP SIS

XIII.

Decathecuminis sc̄o & magno concilio placuit ut tribus annis sint inter audientes tantummodo post haec autem cum cathecuminis orent. **QUOD NON OPOR**
TEAT DE MIGRARI.

XV.

Propter multum perturbationem & seditiones quae sunt placuit consuetudinem omnimodis amputari. Quae p̄ter regulam in quibusdam partibus uidetur ammissa. Ita ut de ciuitate ad ciuitatem. non ep̄s non p̄b̄r. non diaconus transferatur. Siquis autem post diffinitionem sc̄i & magni concilii. tale quid agere temptauerit & se huiusmodi negotii manciparit. hoc factum prorsus in irritum ducatur & restituatur ecclesiae cui fuit ep̄s aut p̄b̄r. aut diaconus ordinatus. **DE HIS QUI IN ECCLESIIS**

XVI.

IN QUIBUS PROUECTIS MINIME PERDUBAR

Quicumque temere ac periculose neque timore m̄di praeculis habentes nec agnoscentes ecclesiasticam regulam. Discedunt ab ecclesia p̄b̄i aut diaconi uel quicumque sub regula prorsus existunt. In nequaquam debent in aliam ecclesiam recipi sed omnem necessitatem conuenit illis imponi ut ad suas parroecias reuertantur quod si non fecerint oportet & eos communionem priuari. Siquis autem ad alium pertinens audacter inuadere & in sua ecclesia ordinare temptauerit non consentiente ep̄o a quo discessit is qui regulae mancipatur ordinatio huiusmodi irrita conprobetur. **DE CLERICIS USURAS**

ACCIPIENTIBUS

XVII Quoniam multi subreguli constituti auariciam & turbidam lucra sectantur. Oblaque diuine scripturae dicentis qui pecuniam suam non dedit ad usuram mutuum dantes centesimos exigunt iuste censuit scilicet & magna synodus. Ut si quis inuentus fuerit definitionem usuras accipientis aut ad ex in uentionem aliqua quolibet modo negocium transiens aut hemiola id est sexdupla exiens. uel aliquid tale prorsus excogitans turpi lucri gratia deiciatur ad clero & alienus existat a regula.

DE PRIVILEGIIS PRESBYTERORUM

XVIII Per uenit ad sem magnum que concilium quos in quibusdam locis & uicibus praeter byteras gratiam sacre communionis diaconi porrigant quod nec regula nec consuetudo tradidit. Ut ab his qui potestatem non habent offerendi. Illi qui offerunt xpi corpus accipiant nec non & illud innotuit quod quidam diaconi ante episcopos sacra oblata contingant. Haec igitur omnia rescendant & in sua diaconi mensura permanant. Sciens quod episcoporum quidem ministris sunt inferiores autem presbiteris habeantur per ordinem ergo post presbyteros gratiam sacre communionis accipiant. Aut episcopo eis aut presbytero porrigente sed nec sedere in medio presbyterorum diaconis liceat. Quia si hoc fiat praeter regulam & ordinem probatur existere. si quis autem & iam post has definitiones oboedire noluerit a ministerio cessare debet.

N. S.

DE HIS QUI A PAULO SAMOSIENO AD AD ECCLESIAM UENIUNT

XIX Depaulianis ad ecclesiam catholicam confugientibus.

Definitio prolata est ut baptizentur omnimodis. Siqui
autem de his preterito tempore in clero fuerint siquidem
inmaculati & inreprehensibiles apparuerint baptizati
ordinentur ab ep̄o ecclesiae catholicae. Quod si discussio
incongruos eos inuenerit ab ep̄o conueniet. Similiter
autem & de diaconis & de minoribus qui sub regula

puerantur. haec forma seruabitur. Meminimus autem
de diaconis quae in eodem habitu esse probantur. quod
non habeant manus in positionem. Et deo modis omnibus
eas inter laicos deputari.

DE FLECTENDO GENU.

XX

Quoniam sunt quidam in die dominico genuflectentes & in
diebus pentecostes. ut omnia in uniuersis locis consonanter
obseruentur. Placuit sc̄o concilio fiantes dno uocari persolvere.

EXPLICIT CANONES CCCXVIII.

Et subscripserunt quae in eodem concilio conuenerunt.

Osus ep̄s ciuitatis cordubensis prouinciae spaniae dixit.
Ita credo sicut superius scriptum est. uictor & uincencius
pr̄bys urbis rome subscripserunt prouincia egypti.

INCIPIT REGVLAE

AN CYRANICO CONCILIO.

ISTA ERGULAE PRIORES
quidem sunt nicenis. sed ideo nicene prius scripte sunt
propter auctoritatem eiusdem magni scilicet quae concilii.
congregati apud nicenam. **DE PRAESBY**
TERIS QUI IMMOLAUERUNT
TEM P. PERSECUTIONIS

Praesbyteros immolantes & iterum luctamen ad euntes.
si hoc non per inlusionem aliquam sed ex ueritate fecerunt. Nec
ante parenter & affectantes atque suadentes ut extimentur
quidem tormentis aptari. sed his uisitatum & habitu subici.
Hos placuit honorem quidem retinere propriae sedis. Offerre
uero aut alloqui populum aut omnino sacerdotalibus
fungi officis non licere. **DE DIACONIS**
QUI IMMOLAUERUNT.

III. **D**iaconi similiter qui immolauerunt honorem quidem
habeant cessent uero ab omni sacroministerio siue a pane
siue a calice offerendo uel predicando. Quod si quidem episco
porum consci sunt laboris eorum & humilitatis & mansue
tudinis & uoluerint eis aliquid amplius tribuere uel adimere
faciens ipsis erit potestas. **DE HIS QUI EX FU**
CA CONPHENSIS. ET PER UIM
PAGANITUS ALIQUID PER
TULERUNT.

III

Qui fugientes comprehensum uel ad me facios traditi uel ademptis facultatibus sustinere tormenta aut incustodiam trusi proclamauerunt se xpianos esse. & eosque ad ferica sunt aut manus eorum comprehendentes uolenter adtraherent. & funestas sacrificis ammouerent. Aut aliquid polluta cibi per necessitatem sume recogerentur. Confitentes iugiter se & lucam rei quae contigit incessabiliter ostendentes. Omni deiectione & habitu & humilitate ut eos uelut ex tradilectum confutatus a communionis gratia non uetari. si uero prohibitis ab aliquibus propter ampliore cautellam. uel propter quorundam ignorantiam factam recipiantur. hoc autem similiter & de clericis & de ceteris laicis obseruare conuenit. Perquisitam est autem & illud si possunt & iam laici quibus necessitates & angustias inciderunt ad clericatus ordinem promoueri. Placuit ergo & hostiam quam quinihil peccauerint si & pcedens eorum uita probabilis sit ad hoc officium puehi.

DE HIS QUI DIVERSIS CAUSIS
GENTILITATIS RITUS ALIQUID
PEREGERUNT

IIII

De his qui sacrificare coacti sunt insuper & cenauerunt in idolo. Quicumque eorum cum ducerentur letiores habiti fuerunt & uesametas pretiosioribus usi sunt. Et preparate cene indifferenter participes exiterunt. Placuit eos inter audientes uno anno constui succumbere uero tibus annis. In oratione autem communicare biennio. & tunc ad perfectionis gratiam peruenire. Quotquot autem ascenderunt templa

+

ueste lugubri & recumbentes per omne tempus fleuere
discubitus. Si conpleuerint paenitentiam trienni temporis
sine oblatione suscipiantur. Si autem non manducauerint
biennio subiecta paenitentiae. Tertio autem anno sine
oblatione communicent. ut perfectionem quadriennio con
sequantur. Poener epf autem erit potestas modum conuer sionis
eorum probantes uel humanius erga eos agere uel amplius
tempus adicere. Ante omnia uero pcedentium uita & posterior
inquiratur & ita eis imperiatur humanitas.

DE HIS QUI TIMORE RITUS GENTILI UM PEREGERUNT

V De his qui minus tantum cessauerunt poenarum aut priuatione
facultatum terra. Aut demigratione sacrificauerunt &
actenus paenitentiam neglexerunt neque conuersi. Num
huius concilii tempore semel obtulerunt conuer sionis suae
consilia capientes. Placuit usque ad magnum diem eos inter
audientes suscipi. Et post magnum diem triennio paenitentiam
agere. Et post modum duobus annis sine oblatione communicare.
Et tandem sex annis completis ad perfectionis gratiam
peruenire. Si uero quidam antehanc synodum susceptas ad
paenitentiam ex illo tempore in tantis sexenni computetur.

Si quod autem periculum uel mortis exspectatio. aut ex infir
mitate aut ex aliqua occasione contigerit. His subdistingtione
statuta communio non negetur.

DE HIS QUI IN LOCIS IDOLORUM MAN DUCAUERUNT

VI. De his qui festis diebus genitalium in remotis eorum locis conuiuia celebra runt. Cybosque proprios deferentes ibidem comederunt. Placuit post penitentiam biennium eos suscipi. utrum uero cum oblatione singuli episcoporum probanter uitam eorum & singulos actus examinent.

DE HIS QUI FREQUENTER IDOLIS IMMOLAUERUNT.

VII. Hi qui secundo & tertio sacrificauerunt coacti. Quattuor annis penitentiae subiciantur. Duobus autem annis alii sine oblatione communicent. Et septimo anno perfecte recipiantur.

DE HIS QUI ET ALIIS SACRIFICANDI CAUSAS ADTULERUNT.

VIII. Quot quot autem non solum ipsi deuiauerunt sed & iam insurrexerunt & compulerunt & compulerunt fratres & causas p̄buerunt ut cogerentur. Hiper triennium quidem locum inter audientes accipiant. Per aliud uero sexennium poenitentiae subiciantur acriori & alio anno communionem sine oblatione percipiant. Ut per sectionem expleto decennio consequantur. Inter haec autem & eorum uita pensanda est.

DE DIACONIS QUI TEMPRORDINATIONIS DE NUPTIIS ADTESTATI SUNT.

VIII. Diaconi quicumque ordinantur in pra ordinatione protestati sunt & dixerunt uelle se coniugio copulari. Quia sic manere non possunt. Hi si post modum uxores duxerint in ministerio maneam propt̄ ea quod eis ep̄s licentiam dederit. Quicumque sancti acuerunt & susceperunt.

manus impositionem professi continentiam. & postea
nuptiis obligati sunt a ministerio cessare debebunt.

**DE DISPENSATIONIBUS PUELLIS
ET ABALIBUS CORRUPTIIS**

X De sponsatas puellas & post abalibus raptas. Placuit erui
& eis reddi quibus ante fuerant desponsate & iam fuerit
a raptoribus uis inlata confiteri. **DE HIS QUI
EUM ESSENT EX THECUMINI
IDOLIS IMMOLAUERUNT.**

XI Eos qui ante baptismum sacrificauerunt idolis. & postea
baptisma consecutus sunt. placuit ad ordinem prouehi
quod probentur abluti. **QUOD NON OPORTET
CHOREPSCOPIS CLERICO
NARE NISI IN ACRIIS ET GULIIS.**

XII Chor episcopis non licet & presbyteros aut diaconos ordinare.
sed nec presbiteris ciuitatis sine precepto episcopi uelliteris
in unaquaque parrochia aliquid agere. **DE HIS
QUI A ESU CARNIUM IN CLERO
CONSTITUTI DEFUGIUNT**

XIII Hi qui in clero sunt presbyteri & diaconi & a carnibus
abstinent. placuit eas quidem contingere & ita si uoluerint
continere. quod si tantum eas abominantur ut nec olera
quaecum eis coquantur. exisitent. comedenda tamquam
non consentientes regule ab ordine cessare debebunt.
**DE REBUS ECCLESIASTICIS
EOTE MPRODISTRACTIS QUO.**

IPSE ECCLESIAE UIDU
ANTUR EPISCOPIS.

XIII. **D**ebis quae pertinent ad ecclesiam quaecumque cum non esse
epi presbyteri uendiderunt. placuit rescisso contractu
ad iura ecclesiastica reuocari. In iudicio autem erit epi
si precium debeat recipi necne quia plerumque rerum
distractorum reditur amplius summam pro pretio dato
reddiderit. **DE HIS QUI FORNICANTUR
IN RATIONABILITER. ID EST QUI MISCENTUR
FICORIBUS AUT COMMANSULIS SOLIUNTUR.**

XV. **D**ebis qui in rationabiliter uersati sunt siue uersantur.
Quotquot ante uicesimum annum tale crimen commis-
serint quindecim annis exactis in penitentia communione
mereantur orationum. Deinde quinquennio in hac
communione durantes. Tunc demum oblationis sacra-
menta contingant. Discutatur autem & uita eorum
qualis tempore poenitudinis extiterit. & ita misericordia
consequantur. Quod si in explebiliter his herese criminibus
ad agendam poenitentiam prolixius tempus infumant.
Quotquot autem per acta uiginti annorum etate
& uxores habentes hoc peccato prolapsi sunt. uiginti quinque
annis poenitudinem gerentes in communionem suscipiantur
orationum. In qua quinquennio perdurantes. Tunc demum
oblationis sacramenta percipiant. Quod si qui & uxores
habentes & transcendentes quinquagesimum annum
aetatis ita deliquerint ad exitum uitae communionis

gratiam consequantur. **DE HIS QUI IN PEEDES
VEL IN MASCULOS AUT OLIM POLLUTIS UNTI
AUT ACTENIS HOC VITIOTABESCUNT.**

XVI. **E**os qui inrationabiliter uixerunt & lepra iniusta criminis
alios polluerunt praecepit sc̄a synodus inter eos orare
qui sp̄u periclitantur immundo. **DE HIS QUI AD**

EPISCOPATUM ROMO TIS UNTI NEC RECEPIT.

XVII. **S**i qui epi ordinaati sunt nec recepti ab illa parroecia
in qua fuerant denominati uoluerint q: alias occupare
parroecias & cum p̄sulibus earum inferre seditiones ad
uersus eos excitando hoc ab eis placuit quot si uoluerint
impr̄ byteri ordine ubi prius fuerint. Ut p̄by reside
non abiciantur propria dignitate. si autem seditiones
commouent idem confutatis episcopis. Praet̄ byteri quoq:
honor talibus auferatur fiant que damnatione notabiles.

**DE HIS QUI VIRGINITATEM PROESSIONI
ET DE HIS QUAE SUB SORORIS HABITU CUM
ALIQUIBUS COMMORANTUR.**

XVIII. **Q**uot quot uirginitatem promittens irritam faciunt
sponsionem inter bigamos censeantur. Uirgines autem
quae conueniunt cum aliquibus tanquam sorores habitare
prohibemus.

**DE HIS QUI AD ULTERAS HABENT UXORES
UEL SI IPSI ADULTERICI CONPROBANTUR.**

XVIII. **S**i cuius uxor adultera fuerit uel si ipse adulterium
commiserit septem annorum poenitentia oportet eum
perfectionem consequi secundos profanos gradus.

DE HIS QUI PARTI OS SUOS EXFORNICATIONE
DIUERSIS MODIS INTIPIUNT.

XX. **D**emulieribus qui fornicantur & partos suos necant.
uelque agunt secum. ut utero conceptos excutiant.
Antiqua quidam definitio usque ad exitum uitae eas ab
ecclesia remouet. humanius autem nunc definimus ut eis
decem annorum tempus secundum praefixos gradus poeni
tentiae largiamur. **DE HOMICIDIIS**

XXI. **Q**ui uoluntariae homicidium fecerint poenitentiae quidem
iugiter se submittant. perfectionem uero circa uitae
exitum consequantur. **DE HIS QUI NON
SPONTE HOMICIDIUM COMMISERUNT.**

XXII. **D**e homicidis non sponte commissis prior quidem definitio
post septennem poenitentiam perfectionem consequi precepit.
secunda uero quinquenni tempus explere. **DE HIS
QUI DIUINATIONES EXPETUNT.**

XXIII. **Q**uidiuinationes expetunt & more gentium subsequuntur.
aut in domus suas huiusmodi homines introducunt. ex
quirendi aliquid arte malefica aut expiandi causa sub regula
quinquenni iaceant secundum gradus poenitentiae definitio.
**DE HIS QUI VIRGINUM COR
RUPTIONIBUS CONSCII SUNT.**

XXIII. **Q**uidam sponsam habens sororem eius uiolauit & grauidam
reddidit. postmodum desponsatam sibi duxit uxorem
illa uero quae corrupta est laqueo se peremit. hi qui
fuerunt consci post decennem satis factionem iussunt.

suscepi secundum gradus paenitentiae constitutos.

ETSUBSCRIPSERUNT·XVIII.

EPISCOPI QUI IN EODEM CONCILIO CONUENERUNT.

VITALIS ANTIOCHENUS.

Marcellus. Anquiranus. Atocolaus. cesariensis.

Lupus. detarso. Basilius. amnensis. Filadelfius.

elopolitanus. Eustolus. nicomedensis. Heraclius.

telonensis. Petrus. Iconensis. Nunechius. Laodicensis.

Sergianus. antiochensis. Epidaurius. pisidiensis.

Narclissus. pergensis. Leontius. nerodianensis.

Longinus. dicationensis. Acfeon. alfios. Selaos. germanos.

EXPLICIUNT CANONES CONCILII ANCYRANI.

INCIPIUNT CANONES CONCILII

NEOCE^{SA}RIENSE.

INCIPIT REGULA EPULATAE

insynodo neo cesariensi numero. XIII. & haec regulae

postea quidem probante esse quae apud ancyram uel

cesariam expositae sunt. sed necis anteriores repperiuntur.

DE PRESBYTERIS QUI UXORES ACCEPERUNT

UEL FORNICATI SUNT.

Praesbyter si uxores acciperit ab ordine deponatur.

si uero fornicatus fuerit aut adulterium perpetrauerit

amplius pellidebet & ad penitentiam redigi.

DE HIS QUAE DUOBUS FRATRIBUS

NUPSERINT UEL QUIDAM SORORES

UXORES ACCEPERINT

II **M**ulier si duobus fratribus nupsert abiciatur usque
ad mortem. uerum tamen in exitum propter misericor-
diam. si promiserit quod facta in colomis huius coniunc-
tionis uincula dissoluat fructum paenitentiae consequatur.
Quod si defecerit mulier aut uir in talibus nuptiis difficilis
erit penitentiae. multa per manenti.

DE MULIERIBUS.

III **D**e his qui plurimas nuptias incidit & tempus quidem
pro finitum manifestum est sed conuersatio eorum
& fides tempus adbreuiat. **DE HIS QUI PRO**

PONENTES FORNICARIO DANTUR

III **S**i quis mulierem concupiscens proposuerit cum ea concubere
& cogitatio eius non perueniat ad effectum apparet quod
a gratia liberatus sit. **DE CAECCUMINIS**

PECCANTIBUS.

V **C**ate cum inuisum ingrediatur ecclesiam & in ordine eorum
qui instruuntur adsistat. hic autem de phenisus fuerit
peccans si quidem genua flectit audiat ut non delinquat
ulterius si uero & audiens peccauerit expellatur.

DE CAECCUMINA PREGNANTE

VI **G**rauidam oportet baptizari quando uoluerit nihil enim
in hoc quaeritur nascente communicat. propter quod
unius cuiusque suum propositum in confessione declaretur.

QUOD NOTORIE IN BIGAMINOTIUS ORARE RETI

Praeter byterum in nuptiis bigami prandere non conuenit.

CONCLL

Quia cum poenitentia bigamus egeat. Quis erit p[re]b[itu]s qui propter conuiuium talibus nuptiis possit p[re]bere consensum.

DE HIS QUI MULIERIBUS ADULTERIS IUNCTI SUNT.

Mulier cuiusdam adulterata laici confatata si euidenter arguatur. Talis ad ministerium cleri uenire non poterit. Si uero post ordinationem adulterata fuerit dimittere eam conuenit. Quod si cum illa cum uixerit ministerium sibi commissum optinere non poterit.

DE HIS QUI AD P[RE]SBYTERIUM PROMOUENTUR ET ANTE ORDINATIONEM PECCATIORIBUS CONSCIIIS.

Praesbiter si p[ro] occupatus corporali peccato proueat. & confessus fuerit de se quod ante ordinationem deliquerit oblata non consecr[et] manens in reliquis officiis propter studium bonum. Nam peccata reliqua plerique dixerunt. per manus impositionem posse dimiti. Quod si de se non fuerit ipse confessus & argui manifeste nequiuertit potestati suae iudicio delinquatur.

DE DIACONIS SIMILIT

Similimodo & iam diaconus si eodem peccato subcumbuerit ab ordine ministerii subtrahatur. **QUO ET P[RE]B[ITU]S CONUENIATOR ORDINARI**

Pre[bi]t ante tricesimum p[ro]tatisque annum nullatenus ordinetur. Licet ualde sit dignus sed hoc tempus obseruet. Nam dicitur tricesimo aetatis suae anno baptizatus esse & sic coepit docere.

DE HIS QUI IN EGRI TUOINE
BAPTISMA CONSECUNTUR

XII **S**iquis in egritudine fuerit baptizatus ad honorem p̄b̄i non potest promoueri. quia non exposito fide eius sed ex necessitate descendit nisi forte propter sequentes studium eius & fidem atque hominum raritatem talis possit admitti.

DE PRAESBYTERIS AGRORUM

XIII **P**raesbyteri ruris in ecclesia ciuitatis ep̄o praesente uel p̄b̄i urbis ipsius offerre non possunt nec panem sc̄ificatum dare calicemque porrigere. si uero absentes hi fuerint & addandam orationem uocentur solidare debebunt. Chor ep̄i quoque ad exemplum quidem & formam septuaginta uidentur esse. ut cum comministri autem propter studium quod erga pauperes exhibent honorantur.

DE NUMERO
CERTO DIACONORUM

XIII **D**iaconi septem debent esse iuxta regulam licet & ualde magna sit ciuitas. Id ipsum autem & actum apostolorum liber insinuat. Conuenerunt autem in unum sc̄i & uenerabiles ep̄i in urbe cesarie id est. Vitalis. ualentianus. Germanus. geruntius. Gregorius. narcissus. Alfius. longinus. heradius. santus. Basilius salaminus. Leonatus. redus. Amfion. dicatus. Stephanus. heratus. Lupus. **ET CETERI QUI STATUERUNT SUPERIORA SCRIPTA.**

37

INCIPSYNODOSSCANGRENSIS-PRÆFATIO

Dominis honorabilibus consacerdotibus in armenia
constitutis episcopis quorum nomina superius sunt scripta
& conuenerunt in gangrense concilio in dño salutem.
Quò conuenit sc̄a synodus episcoporum in gangrensem
ecclesiam. propter quasdam ecclesiasticas necessarias causas in
quirendas. & ea quae secundum eum statum gesta sunt dinoscenda.
Inuenit multa fieri indecenter ab his qui hunc eundem eustasium
sicut in necessario statuit palam factis omnibus amputare
uniuersa quae ab eodem mala commissasunt. Declaratum ē
enim hos eosdem nuptias accusare quod nullus in coniugali
positus gradu spem habeat apud dñm. unde factum ē ut multe
mulieres relictis propriis uiris. & uiri uxoribus defuturis uinculū
coniugale dissoluerunt. Continentiam profitentes quamcū
retinere non possent adulteria commisserunt. Inuentaesunt
enim dissensiones ac separationes. dominicis ecclesiis dī docere.
Id ē. & dominationes ecclesiasticas. & ea quae in ecclesiis
aguntur debere contemni. Priuatis conuenticulis statutis
atque ad imitationem eorum quae in domodi aguntur omnia
presumere celebrare. Adhuc & iam uesabus communibus
sp̄s̄ nouos & iam insolitos habitos adsumsisse. Primitias
quoque fructuum & oblationes eorum quas ueterum institutio
tribuit sibi met̄ uindicasse. Id est propria ratiocinatione doctrine
tamquam sanctis sibi eas offerri debere. Apud se & inter se
dispensanda. seruos ad dominis recedentes & per hanc in usitatem
regionis dominos contempsisse. Mulieres p̄ter consuetudinem

*Gangrense
Concilium Celebratum
Gangris ubi
Paphlagonie d.
X. 36j. contra
Monachum Ariū
Eustasium.
Sancti Basili.*

& sui sexus ornatum. haec se iustificari credentes uirilem
habitu[m] usum coepisse. pluresque occasione religionis tonsas
genuim. Decoris comas penitus ^acomputasse. Ieiunia quae in ecclesia
praedicantur contemnenda adseruisse. Nonnullos eorum & iam
cybos carnum tamquam illicitos reputasse. In domibus con-
iugatorum necorationes quidam celebrari per sua fuisse intantum
ut easdem fieri uentent. Oblationes in domibus factas minime com-
municandum esse decernant. Praet byteros qui matrimonia
contraxerunt sperni debere nec sacramenta quae ab eis conficiuntur
adtingi. Loca scorum martyrum uel basilicas contemnere. & omnes
qui illuc conueniunt reprehendere. Diutius fidelis qui non
omnibus renuntiant quae possident. spem apud dm non habere
& multa alia quae enumerari nulli possibile est singulos quoque
eorum pro arbitrio suo confutere. Unusquisque eorum per tales
institutions ab ecclesiastico canone recedentes. Tamquam
proprias leges sibi & condidisse. Nec communis his omnibus
& una sententia est. singuli enim prout uiderit & libet ad
accusationem ecclesiae nitendo. tamquam rector non sit uel
addit decreta uel minuit. Propterea ergo coactum est hoc con-
cilium in gangrensem ecclesiam habitu[m] canonicos exponere
quibus probatur nememorata essent extra ecclesiam. Quod
si per penitentiam condemnauerint haec omnia quae male
fenserunt tamquam a se non bene probata acceptabiles faciant.
Adque ad eos singula quae debent condemnare. synodus credit
exponenda. Quod si quis non renunciauerit haec quae hodie
confutata sunt tamquam hereticus & anathe matutatus & dam-
natus abiciatur. & erit non solum excommunicatus uerum & iam

Nota

Nota bn

& ab ecclesia habeatur extorris donec de peccatis epi. & de
 uniuersis quae poene eos deprehense atque detectae sunt prouiderit
 quae horum suscipere obseruandum. **INCIPIUNT**

REGULAE GANGRENSIS.
 QUAE POST NICEENUM CONCILIUM EXPOSITAE SUNT. NUM. XX.

DE HIS QUI NUPTIAS EXECRANT.

Siquis uituperat nuptias
 & dicitur mientem cum uiro suo fidem ac religiosam
 detestatur aut culpabilis estimat uelut qui in regnum dei
 introire non possint anathema sit. **DE HIS QUI**

ABOMINANTUR EOS QUI CARNIBUS UESCUNT.

II. Siquis carnes edentem praeter sanguinem & idolis
 immolatum & suffocatum cum religione & fide condemnat.
 uelud spem propter huiusmodi perceptionem non habentem
 anathema sit. **DE SERUIS QUI UQUAM**

**EXMULATUS ABICIUNT XPI
 ANITATIS OBTE NTU.**

Siquis seruum praetextu diuicultus doceat dominum con
 temnere proprium ut discedat ab eius obsequio nec ei cum bene
 uolentia & omni honore deseruiat anathema sit. **DE PRES**

BYTERIS QUI HABERE CONIUGIA

II. Quicumque discernit a praesbytero qui uxorem habuit quod
 non oporteat co ministrante de oblatione percipere anathema sit.

**DE HIS QUI ECCLESIAE CONUENTUS
 SPERNENDOS EXISTIMANT.**

Siquis doctorem domum dei contemptibilem esse & conuentus qui
 in ea caelebrantur anathema sit.

DE HIS QUI ECCLESIASTICA
MINISTERIA PŔTE ECCLESIAE FACIUNT

VI. Siquis extra ecclesiam seorsum conuentus celebrat. & despiciens ecclesiam ea quae sunt ecclesiae uoluerit usurpare non conueniente pŕbo iuxta decretum ep̄i. anathema sit.

DE FRUCTU OMOBLATIONIB: QUAE
MINISTRIS ECCLESIAE CONFERUNTUR

VII. Siquis oblationes ecclesiae extra ecclesiam accipere uel dare uoluerit pŕter conscientiam ep̄i. uel eius cui huiuscemodi officia commissasunt. Nec cum eius uoluerit agere consilio. anathema sit.

DE HIS QUI IN USU S PAUPERUM CONFERUNT

VIII. Siquis dederit uel acceperit oblata preter ep̄m uel eum qui confutatus est ab eo addispensandam misericordiam pauperibus & quidat & qui accipit anathema sit.

DE HIS QUI IN
UIRGINITATE CONTINENTIA QUAE ASSISTUNT

VIII. Quicumque uirginitatem custodiens aut continentiae ftuens uelut oŕescens nuptias temerat. Nec propter hoc quod bonum & sc̄m est nomen uirginitatis adsumit. anathema sit.

DE HIS QUI PŔ UIRGINITATE SUPBIUNT

X. Siquis ex his qui uirginitate propter dñm seruant extollitur aduersum conjugatos. anathema sit.

DE HIS QUI AG
PASIO. E. PASIONES PAUPERUM
RISU DEPUTANT

XI. Siquis despicit eos qui fideliter agapas id. e. conuiuia pauperib: exhibent. & propter honorem dñi conuocant fr̄s & noluerit communicare huiuscemodi uocationibus p̄r uipendens. quod gerat anathema sit.

DE HIS QUI PŔ ALIIS

UTUNTUR ET ID CIRCO SUPBIUNT

I Siquis uirorum propter continentiam quae putatur amictu
 pallei utitur quasi per hoc habere se iustitiam credens
 & dispiciat eos quicum reuerentiam byrris & alus communib:
 & solutis utuntur uestibus. **ANATHAMA SIT. DE MULI**
ERIBUS QUAE UTUNTUR UI
RILIBUS INDOUMENTIS.

II Siqua mulier propter continentiam quae putatur habitum
 mutat & pro solito muliebri amictu uirilem sumit
 anathema sit. **DE HIS QUO UELUT PEC**
CXTUM COPULAM OES ER NUPHARU.

III Siqua mulier uirum proprium relinquent discedere uoluerit
 nuptias execrata. anathema sit. **DE HIS QUI XPI**
ANITATIS OB TENU DISPICIUNT FILIOS.

Siquis filios suos relinquent non eos enutrit & quod ad se
 per tunc ad pietatem diuinculius informat sed per occa
 sionem continentiae negligit. anathema sit. **DE HIS**
QUI PARENTES XPIANITATIS
OCCASIONE CONTEMPTUNT.

VI **Q**uicumque filii a parentibus sup^btextu diuinculius abscedunt
 nec deuitam reuerentiam dependunt illis qui diuinum
 cultum sibi procul dubio pre ferunt. anathema sit. **DE MULIE**
BUS QUAE SELOTONDUNT
XPIANITATIS OB TENU

III Siqua mulierum propter diuinum cultum ut estumat erinet
 adtondit. Quas eisd ad subiectionis memoriam tribuit.

tanquam praeceptum dissolvens. oboedientiae anathematis.
**DE HIS QUI DOMINICO DIE Ieiunant
 ABSQUE NECESSITATE DISSOLVUNT**

XVIII. Siquis eorum qui continentiae student abq; necessitate
 corporea tradita in communionem ieiunia & ab ecclesia
 custodita superbiendo dissolvit famulo suae cogitationis
 impulsus. anathematis. **DE HIS QUI COLLECTIS
 QUAE FIUNT IN MARTYRUM COME
 MORATIONIBUS EXECRANT.**

XX. Siquis superbiae usus affectu conuentus abominatur qui ad
 confessionem martyrum caelebrantur. & ministeria
 quae eis fiunt simul eorum memoris execratur. anathematis
ETSUBSCRIPSERUNT.

Elanus. basianus. pappus. proereus. Eusebius. osius.
 Basilus. eolalius. Eugenius. olympius. ypatius. broerius.
 Bythimicus. gregorius. filetus. bassurus.

EXPLICIUNT REGULA GREGORII CANONENSIS. CONCL.
INCIPIUNT REGULAE ANTIOCENI
CONCILII. REGULAE EXPOSITAE
 apud anthiocia minen cenus numerus. **XXV.**
 De his qui contraria regunt hisque regulariter
 de pascha statuta sunt. **INNICENO CONCL.**

anno 363

servatum. Cogate.
 Meletio. Hares.

Omnes qui ausi fuerint dissolvere definitionem sc̄i
 & magni concilii quod apud nicenam congregatum
 est sub p̄sencia p̄ssimi & venerandi principis constantini
 de saluta fera solempnitate sacratissima paschae.

ex communicandos & de ecclesia pellendos esse censemur.
 Si tamen contentiosius aduersus ea quae bene sunt decreta
 per siterint. Et haec quidem de lucis dicta sint. si quis autem
 eorum qui p̄ esse noscuntur ecclesiae ep̄s aut pr̄b̄t. aut diaconus
 post hanc diffinitionem temptauerit ad subuersionem popularū
 ecclesiarum q̄: Perturbationem seorsum colligere. & cum iudeis
 pascha celebrare. sc̄a synodus hunc alienum iam hinc ab ecclesia
 iudicauit. Quod non solum sibi sed & plurimis causa corruptionis
 & perturbationis extiterit. Nec solum tales a ministerio remouet.
 sed & iam illos qui post damnationem huiusmodi communicare
 temptauerint. Damnatos autem omniquoque extrinsecus
 honore priuari. Quem sc̄a regula & sacerdotum di promeruit.

**DE HIS QUI SE A PERCEPTIONE
 SC̄E C̄OMUNIONIS AUERTUNT
 ET QUI EX C̄OMUNICATIS PER
 DOMUS C̄OMUNICANT.**

Omnes qui in gre diuntur ecclesiam di & scripturam sacras
 audiunt ne communicant in oratione cum populo. sed
 pro quadam intemperantia se a perceptione sc̄e communionis
 auertunt. hinc ecclesia remoueantur quam diu per confessionē
 penitentiae fructus ostendant. & precibus indulgentiam
 consequantur. Cum excommunicatis autem non licere
 communicare. Ne cum his qui per domus conueniunt. De
 uitantes orationes ecclesiae simul orandum est ab alia
 quoque ecclesia non suscipiendum quia aliam inime con
 gregatur. si quis autem de ep̄iscopis aut presbyteris

11.

uel diaconis seu quilibet ex clero deprehensus fuerit cum ex communicatus communicare & iam iste priuetur communione tanquam qui regulam confundat ecclesiae.

**DE HIS QUI AB ALIA PARROECIA
PRECONSCIENTIA EPISCOPORUM
SUORUM IN ALIIS IMMORANTUR.**

III.

Siquis prb̄t aut diaconus & omnino quilibet ex clero parroeciam propriam deserens ad aliam properauerit omnino demigrans in alia parroecia per multa tempora nitatur immorari. ulterius ibidem non ministrare. Maxime si uocanti suo ep̄o & regredi ad propriam parroeciam commonenti oboedire contempserit. quod si in hac indisciplinatione perdurat a ministerio modis omnibus remoueatur. Ita ut nequaquam locum refutationis inueniat. si uero pro hac causa damnatus alter ep̄s suscipiat. hic & iam a commune coerceat synodo uelut qui ecclesiam a confatuta dissoluit.

**DE DAMPNATIS ET TEMPLI
TRARE TEMPTANTIBUS.**

III.

Siquis ep̄s diaconus a synodo uel prb̄t aut diaconus a suo ep̄o ausi fuerint aliquid de ministerio sacro contingere. siue ep̄s iuxta praecedentem consuetudinem. siue prb̄t aut diaconus nullo modo liceat ei nec in alia synodo refutationis spem aut locum habere satisfactionis. Sed & communicantes eis omnes abici de ecclesia & maxime si postea quam didicerint aduersum memoratos prolatam fuisse sententiam eisdem communicare temptauerint.

**DE HIS QUI SE A MINISTERIO
ECCLESIASTICO SUBTRAHUNT
ET SEORSUM COLLIGUNT.**

Siquis p̄b̄t aut diaconus ep̄m in proprio contemnerit se
questrauit & seorsum colligens altare constituit & commonenti
ep̄o non adqueuerit nec consentire uel oboedire uoluerit
semel & iterum conuocata. hic damnatur omnimodo nec ultra
remedium consequatur. Quia suam recipere non potest dignitatem.
Quod si ecclesiam conturbare & sollicitare persingat. Tamquam
seditiosus per potestates exteras obprimatur. **DE CLERICIS
EXCOMMUNICATIS ET LAICIS.**

Siquis a proprio ep̄o communione priuatus est non ante
suscipitur ab alio quam a suo reconcilietur ep̄o. Aut certe
a synodum quae congregatur occurrenti pro se satis faciat.
& per suadentis concilio sententiam suscipiat alteram. haec uer̄
definitio maneat circa uicos & p̄b̄t & diae omnesque qui
sub regula esse monstrantur. **DE PEREGRINO
RUM SUSCEPTIONE.**

Nullus peregrinorum sine pacificis. Id est commendaticis
suscipitur epistolis. **DE PACIFICIS PERE
GRINORUM. ID EST COMMENDATICIS LITTERIS.**

Presbyteri qui sunt magis canonicas epistolas dare
non possunt. Ac solos tantum uicinos episcopos litteris desti
nabunt. Chor ep̄i autem qui sunt in rep̄hensibiles dare
possunt pacificas. Id est generales epistolas.

DE METROPOLITANISSINGULARI
PROUINCIALIARUM.

VIII **P**ER singulas regiones ep̄s conuenit nosse metropolitani ep̄m sollicitudinem totius prouintiae gerere. Propter quod a metropolim omnes undique quinegotia uidentur habere concurrant. Unde placuit eum & honore p̄cellere. & nihil amplius praeter eum ceteros ep̄s agere secundum antiquam a patribus nris regulam constitutam. nisi ea tantum quae ad suam dioecesim pertinent possessiones quae subiectas. Unusquisque enim ep̄s habeat sua parroeciae potestatem ut regat iuxta reuerentiam singulari competentem. & prouidentiam gerat omnes possessiones quae sub eius est potestate. Ita ut praesbyteros & diaconos ordinet. & singula suo iudicio comprehendat. Amplius autem nihil agere temptet praeter auctoritatem metropolitani. Nec metropolitani sine ceterorum gerat consilio sacerdotum.

DE HIS QUI UOCANTUR CHOR EP̄I

X **Q**ui in uicis uel possessionibus chor ep̄i nominantur. Quamuis manus in possessionem episcoporum perceperit. & ut ep̄i consecrati sunt tamen scae synodo placuit ut modum proprium recognoscant. & gubernent subiectas sibi ecclesias earumque moderamine curaque contenti sunt. Ordinent etiam lectores & sub diaconos atque exorcistas quibus promotiones iste sufficiant. Ne praesbyterum uero nec diaconum audeant ordinare. Praeter ciuitatis ep̄m cui ipse cum possessione subiectus est. Siquis autem transgredi statuta temptauerit. Depositus.

quo utebatur honore priuetur. Chor ep̄m uero ciuitatis
ep̄s ordinetur cui ille subiectus est. **DE EP̄S ET
CLERICIS ADEUNTIBUS IMPERATORE.**

Siquis ep̄s aut pr̄bt aut quilibet regule subiectus ecclesiae
preter consilium & litteras episcoporum prouinciae & prae
cipue metropolitanam adierit imperatorem. hunc reprobari
& abici oportere. non solum a communione. uerum & ab honore
cuius paraceps uidetur existere. Quia uenerandi principis auribus
molestam temptauit inferre contra leges ecclesiae. Suggestur
adire principem necessaria causa deposcit. Hoc agatur cum con
tractu & consilio metro politani & ceterorum episcoporum
qui in eadem prouincia commorantur. Qui & iam proficiscentem
suis prosequantur epistolis.

**DE DAMNATIS EP̄S
AUT CLERICIS ET ADEUNTIBUS IMPERATORE.**

Siquis a proprio ep̄o pr̄bt audiaconus aut a synodo fuerit ep̄s
forte damnatus. & imperatoris auribus molestus exiterit.
Oportet ad maius episcoporum conuerti concilium. & quae
putauerint habere iusta plurimis episcopis suggerant eorūq;
discussiones ac iudicia prestolentur. si uero haec par ui
pendentes molesta fuerint imperatori. hos nulla uenia dignos
esse nec locum satis facionis habere nec spem future refatu
tionis poenitus oppereri. **DE HIS QUI CUM SINT
EX ALIA PROUINCIA IN ALIIS AUDENT
ORDINATIONES EFFICERE**

Nullus episcopus ex alia prouincia audeat ad aliam transgredi.

& ad promotionem ministerii aliquor in ecclesiis ordinare. Licet consensus uideantur prebere nonnulli nisi litteris tam metropolitani quam ceterorum quicum eos sunt episcoporum rogatus adueniat & sic a actionem ordinationis accedat. si uero nullo uocante in ordinato more de properet & super aliquibus ordinationibus ecclesiasticis negotiis ad eum non pertinentibus componendis. Irrita quidem quae ab eo geruntur existant. Ipse uero in composita motu sui & in rationabilis audaciae subeat ultionem. ex hoc iam damnatur a scō concilio.

DE DISSENSIONES QUAE SUPER EPISCOPORUM IUDICIATIONES CONTINGIT APPELLANTIUM PROUINCIAES ANTESTITES.

XIII. Siquis episcopus de certis criminibus iudicatur & contingat de eo prouinciales episcopi differere cum iudicatur ab aliis innocens creditur reus ab aliis estamatur. Propitius huius ambiguitatis absolutiones. scilicet sinodo placuit ut metropolitanus episcopus a uicina prouincia iudices alios conuocet & qui controuersiam tollant & per eos simul & prouinciales episcopi quod iustum uisum fuerit ad probetur.

DE EPISCOPIS AB EIUDEM PROUINCIAE SACERDOTIBUS CONSONANTER EXCLUSIS.

XV. Siquis episcopus de certis criminibus accusatus condemnetur ab omnibus episcopis eiusdem prouinciae cunctaque consonanter eandem contra eum formam decreta protulerint.

CONCILIUM

hunc apud alios nullomodo iudicari. sed firmam concordantium episcoporum prouinciae manere sententiam.

DE UAGANTIBUS EPISCOPIS

VI Siquis eps uagans in ecclesiam uacantem profilat sedemque per uadat absque integro per fectoque concilio hic abiciatur. necesse est & si tantus populus quem diripuit eum habere delegerit. Per fectum uero concilium illud est ubi inter fuerit metropolitani antistes.

DE HIS QUI CUM AB EPISCOPATU QUOCANTUR EUERTANT.

VII Siquis eps manus impositionem episcopatus acceperit & p esse populo constitutus ministerium subite neglexerit nec ad quietem ire ad ecclesiam sibi commissam hunc oportet & communione priuari donec susceperit coactus officium. Aut certe deo aliquid integra decreuerit eiusdem prouinciae synodus sacerdotum.

DE HIS QUI PROMOUENT AD EPISCOPATUM NE RECIPIANTUR.

VIII Siquis eps ordinatus ad parroeciam minime cui est electus accesserit non suo uitio sed quod eum aut populus uet & aut propt aliā causam non tamen eius uitio perpetrata. hic & honoris sit & ministerii particeps. Dummodo nihil molestus ecclesiae rebus existat. ubi minis firare cognoscitur. Quem & iam obseruare conuenit. Quicquid synodus per fecta prouinciae quod uisum fuerit iudicando decreuerit.

DE EPISCOPALIBUS IN Prouinciis ORDINATIONIBUS.

IX Episcopus pter synodum & presentiam metropolitani

nullatenus ordinetur. hoc autem modis omnibus coramposito
 melius quidem est. ut omnes simul adsint eiusdem prouinciae
 sacerdotes quos metropolitanus ep̄s aduocare debet. & siquidē
 omnes occurrerint optime quod si hoc difficile fuerit. saltim
 plures ad se omnimodo conuenit. Aut certe scriptas eiusdem sen-
 tentiae comprobari. & ita sub plurimorum uel presentia uel
 decreto ordinatio celebretur. Quod si secus contra definita
 factum nullas ordinatio uires habeat. si uero iuxta definitam
 regulam fiant. & nonnulli pro contentione propria contradicant.
 obtineat sententia plurimorum.

**DE SYNODIS QUAE
 DEBENT AB EP̄S SUIS ISTE PORIBUS
 IN PROUINCIA CELEBRARI.**

XX **P**ropter utilitates ecclesiasticas & ad solutiones earum rerum
 quae dubitationem contro uersamque recipiunt. Optime
 placuit ut per singulas quasque prouincias bis in anno episcoporum
 concilia celebrentur. semel quidem post tertiam septimanam
festi paschalis. Ita ut quartam septimanam pentecostes.
 Conueniat synodus metropolitano prouinciales ep̄s anno
 nente. secunda uero synodus fiat idus octubris. Id est. xv die
 mensis octobris quem hi per & heon greci cognominant.
 In his autem conciliis adsint praesbyteri & diaconi & omnes
 qui se lesos existimant. & synodi experiantur examen. Nullis
 uero liceat apud se celebrare concilia. Praeter eos quibus metro-
 politana iura uidentur esse commissa. **UT IN ULLO
 MODO DE PARROECIA AD ALIAM
 PARROECIAM EP̄S TRANS EAT.**

XXI. Ep̄ ab alia parroecia nequaquam migr& ad aliam
 nec sponte sua prorsus insiliens nec uicocactus a populis nec
 ab ep̄iscopis necessitate compulsus. maneat in ecclesia
 quam primitus adō sortitus est. nec inde trans migr& secundum
 prisenum de hac rem terminum constitutum. **UT IN ALTERA
 PARROECIA CLERICOS ALTERIUS
 PARROECIAE EP̄S. NULLATENUS ORDINET.**

XXII. Ep̄ alienam ciuitatem qua non est illi subiecta non ad eam
 nec ad possessionem accedat. Quae ad eum non pertinet & super
 ordinatione cuiusquam nec constituat. Presbyteros aut
 diaconos alteri subiectos ep̄o. nisi forte cum consilio & uoluntate
 regionis ep̄i. Siquis autem tale aliquid facere temptauerit
 irrita sit eius ordinatio. & ipse coercet a synodo. nam si ordinare
 non potuerit nullatenus iudicabit. **UT NULLUS
 AD EP̄ISCOPATUM PRO SE CON
 STITUAT PROMOUENDUM.**

XXIII. Ep̄o non licere pro se alterum successorem sibi constituere
 licet ad exitum uitae perueniat. Quod si tale aliquid
 factum fuerit irritum esse huiusmodi constitutum. ser
 uetur autem ius ecclesiasticum id continens. Oportere non
 aliter fieri. nisi cum synodo & iudicio ep̄iscoporum. Qui post
 obitum qui essentis potestatem habent eum qui dignus
 extiterit promouere. **DE REBUS AD ECCLE
 SIAM PERTINENTIBUS ET DE REBUS
 QUAE PROPRIAE EP̄I S&E NOSCUNTUR.**

XXIII. Quae sunt ecclesiae sub omni sollicitudine & conscientia.

bona & fide quae in dñm est. quicuncta considerat iudicat
 que ser uentur. quae & iam dispensanda sunt iudicio & poter
 tate pontificis cui commissus populus. & anime quae in tra
 ecclesiam congregantur. manifesto uero sint quae pertinere
 uidentur ecclesiae. Cum notitia presbyterorum & diaconorū
 qui circa ipsum sunt. Ita ut cognoscant nec ignorent quae sint
 ecclesiae propria neceor aliquid lateat. ut si contigerit
 ep̄m migrare a seculo. Certis existentibus rebus quae sunt
 ecclesiae nec ipse conlapsus depereant. necque propria pro
 bantur ep̄i. sub occasione rerum peruadantur ecclesiae.
 Iustum namque & acceptum. ē. coram dō & hominibus. ut sua
 ep̄i quibus uoluerit derelinquat. Et quae ecclesiae sunt
 eidem conseruentur ecclesiae. ut nec ecclesia aliquid patatur
 incommodum. nec ep̄i sub occasione proscribatur ecclesiae.
 & in causas incidant quae ad eum pertinent. & ipse post obitum
 male dictionibus ingrauetur. **UT EP̄S OI SPEN
 SANDI RES ECCLESIASTICAS
 HABEAT POTESTATEM.**

XXV Ep̄i ecclesiasticarum rerum habeat potestatem ad dispen
 sandum erga omnes qui indigent cum summa reuerentia
 & timore dñi. participet autem & ipse quibus indiget. si tamen
 indiget. tam suis quam fratrum qui ab eo suscipiuntur neces
 sarius usibus profuturis. Ita ut in nullo qualibet occasione
 fraudentur. Juxta sc̄m apostolū sic dicentem. Habentes
 uictum & tegumentum his qui contenti sunt. Quod si
 contenti istis minime fuerit. Conuertat autem res.

CONCIL

ecclesiae in suas usus domesticos & eius commoda uel agrorum
 fructus non cum praesbyterorum consuetudine diaconorum que
 pertractat sed horum potestatem aut domesticis suis aut
 propinquis aut filiis que committat. Ut per huiusmodi per
 sonas occulte ceteris ledantur ecclesiae synodo prouinciae
 istis personas istas persoluat. Si autem & aliter accusetur
 episcopus aut presbiter quicum ipso sunt quod ea quae pertinent ad
 ecclesiam uel ex agris uel ex alia qualibet ecclesiastica
 facultate sibi & usurpent. Ita ut ex hoc affligantur quidam
 pauperes criminationi uero & blasphemis tam sermo prae
 dicationis quam hi qui dispensant. Taliter exponantur & hoc
 oportet corrigi sancta synodo id quod condecet a probante.

ET SUBSCRIPSERUNT triginta. epi. qui eodem concilio
 conuenerunt. Eusebius. palestaniensis. Theodotus. mesopo
 tamiensis. Theodorus. isauriensis. Anthiocus. femicensis.
 Agapius. arabiensis. Narcissus. cylesiriae. Alfios. aliciensis.
 Nicetas. aetherius. Anatholeus. macedonius. Paulus.
 iacobus. Tercondinantos. petrus. Siricus. agapius. Bassus.
 quiron. Acelas. magnus. Alexander. theodolus. petrus.
 enius. Moemus. theodorus. Moyses. manicos.

EXPLICIT TEXTUS CANONUM CONCILII ANTHIOCENI.
**INCIPIIT TEXTUS CANONUM CON
 CILII LAODICENSIS EXPO
 SITE APUD LAODICIAM FRI
 GIAE NUMER. LVIII.**

Baron. Notat XXVII.

*320. Titulus.
 Jason. ecc. in Laod.
 in Epistol.*

Scā synodus quae apud laodociam phrygiae pagatione
conuenit ex diuersis regionibus asiae definitiones
exposuit ecclesiasticas quae subter adnexe sunt.

DE BIGAMIS.

I. DE HIS QUI SECUNDUM

ecclesiasticam regulam libere ac legitime secundis nuptiis
iuncti sunt ne occulte nuptiarum copulam fecerunt. Oportet
ut paruo tempore transacto uideant orationibus & ieiuniis.
Quibus & iam iuxta indulgentiam communionem reddi
decreuimus. **DE HIS QUI PRO DIUERSIS**

ERRATIS POENITENTIAE FERUENTIUS EXIGER.

II. **D**ī quid diuersis facinoribus peccauerunt & per seueranter
in oratione confessionis & poenitentiae conuersionem
amant habuere perfectam pro qualitate delicti. Talibus
paenitentiam tempus impensum propter clementiam
& bonitatem dī communicatio concedatur. **Q̄NON**

**OPORTET AD CLERUSIAM
POST BAPTISMA PROMOUERI.**

III. **D**e his qui nuper sunt in luminati baptisate quod eos
in sacerdotali non conueniat ordinare promoueri.

DE TEMPORE ORDINATIONUM.

III. **Q**uod non oporteat ordinationes sub conspectu audientium
celebrari. **UT HI QUI SACRARIO SER**

UIUNT USURAS NON ACCIPIANT.

V. **Q**uod non oporteat sacerdotes & clericos feneratorum

usuras uel que dicuntur fescupla . id . est & summam captas .
 & dimidium summe percipere . **DE HERETICIS IN
 TRANTIBUS IN ECCLESIAM UEL BA
 SILICAS MARTYRUM .**

I. Quod heretici non per mittendisint ingredi indomum di
 inheresi permanentes . **DE HIS QUI AD ECCLESIAS
 AB HERETICIS UENIUNT .**

II. De his qui ab hereticis conuertuntur . id e . nouatianis aut
 tesseter cede catitis siue baptizati sunt illi seu cathecumini
 non ante suscipiantur quam omnes hereses anathematizent .
 & praecipuae illam qua detenebantur . & tunc demum
 hi qui apud eos dicebantur fideles nrae doceantur . fidei
 symbolum & uncti sco crismate sic misteris communicent
 sacrosanctis . **DE HIS QUI UENIUNT AB HE
 RESICATA PHRYGARUM**

III. De his qui conuertuntur ab heresi qua dicitur cata phrigaru
 & simclero qui apud eos esse creditur fuerint . & si maxime
 nominentur hos sub omni diligentia ab episcopis ecclesiae
 uel presbyteris instrui & baptizari conueniet .
**DE HIS QUI AD HERETICORUM SPE
 LUNCAS CAUSA ORIS ACCEDUNT .**

IIII. Quod non per mittantur ecclesiastica ad hereticorum
 coemiteria uel ad ea que ab eis appellantur martyria
 orationis causa uel sanitatis accedere . sed huiusmo di
 si fideles fuerint certo tempore communione priuari .

poenitentes autem & confitentes se deliquisse conuenit
 suscipi. **DE HIS QUI CUM HERETICIS
 NUPTIARUM COPULA IUNGANT.**

X **Q**uod non oporteat indifferenter ecclesiasticos foedere
 nuptiarum hereticis suos filios filiasque coniungere.

**NON CONGRUERE PRÆBYTERAS
 IN MULIERIBUS ORDINARI.**

XI **Q**uod non oporteat easque dicuntur præbyteræ præ
 sidentes in ecclesiis ordinari. **DE EPISCOPA
 LIBUS ORDINATIONIBUS.**

XII **V**t episcopi iudicio metropolitano & eorum episcoporum
 quicirca sunt proueantur ad ecclesiasticam
 potestatem. hi uidelicet qui plurimo tempore probantur.

Tam uerbo fidei quam recte conuersationis exemplum.

**IUDICIO MULTITUDINIS ORDINATIONES
 FIERI NON DEBERE.**

XIII **Q**uod non sit permitendum turbis electiones eorum
 facere qui sunt ad sacerdotium prouehendi.

**AD ALIAS PARROECIAS EULOGIASQUE
 OBLATIS MINIME DESTINANDAS.**

XIII **Q**uo dicitur nullomodo causa eulogiarum tempore paschalis
 festa ad alias parroecias debeant destinari.

**DE HIS QUI DEBEANT IN AMBONE
 IO EST IN PULBITO PSELLERE.**

XV **Q**uod non oporteat amplius præter eos qui regulariter

cantores existunt. qui & de codice canunt alios in pulpitu
conscendere & in ecclesia psallere. **DE LECTORIBUS
QUAE DEBEANT SABB RECCENSERI.**

XVI Quod in sabbato euangelica cum aliis scripturis legi conueniat.
**QD INTERSTITIUM PSALMORUM
DEBEAT IN CONGREGATIONIBUS FIERI.**

XVII Quod in conuentu fidelium nequaquam psalmos continuare
conueniat sed inter uallum id est per psalmos singulos recenseri
debeant lectiones. **DE PRAECIBUS NONA ET UESPERA CELEBRANDIS**

XVIII Quod id ipsum semper officium praecum nona & uespera semper
debeat exhiberi. **DE PRAECIBUS POST OMELIAS
ID EST POST SERMONES HABITOS AD POPULUM PRO
FERENDIS FIDEI HIS QUOD INTRA SACRAMENTUM
COMMUNICARE CONUGNIAT.**

XIX Quod oporteat seorsum primum post allocutiones episcoporum
orationes super cathecumenos celebrari. & postquam cathecumini
egressi fuerint super eos qui sunt in poenitentiam praecem fieri.
his & iam accedentibus ad manum sacerdotis & discedentibus
tres orationes consummari fidelium. Ita ut prima quidem
sub silentio. secunda uera & tertia per exclamationes solitas
expleatur. & ita demum pacem sibi inuicem dabunt. & postea
quam dederit episcopus presbyteris osculum pacis. Tunc laici
pacem sibi tribuent. & ita scilicet celebrabitur oblatio. solis autem
ministerio sacro deditus ad altare ingredi & communicare
ibidem liceat. **DE HONORE QUE PRAESBYTERIS
DIACONI QUI SUBMISSIS DEBEANT EXHIBERE.**

X Quod non oporteat diaconum coram presbytero sedere.

sed iussione praesbyteri sedeat. similiter autem & diaconis honor debeat ab obsequentibus. Id est subdiaconis & omnibus clericis. **QD SUBDIACONI DIACONO ID EST A SECRETARIO:**

XXI Quod non oporteat subdiaconos habere locum. **SIN REMOTI** in diaconico & dominica uasa contingere. **SUBDIACONOS CUM ORARIIS AD SISTERE NON DEBERE.**

XXII Quod non oporteat subdiaconum uti orario ne hostia derelinquere. **LECTORES CANTORESQUE CUM ORARIIS AGERE SUUM OFFICIUM NON DEBERE.**

XXIII Quod non oporteat lectores aut cantores orariis uti & ita legere & psallere. **QD NULLUS ECCLESIASTICORUM IN TABERNIS COMEDERE DEBEAT.**

XXIII Quod non oporteat sacroministerio debitos a presbyteris usque ad diaconos & reliquum ecclesiasticum ordinem. Id est usque ad subdiaconos lectores cantores exorcistas & hostiaris & ex numero continentium & monachorum ingredi tabernas. **QD SUBDIACONI NON DEBEANT BENEDICERE UEL BENEDICTIONEM TRIBUERE.**

XXV Quod non oporteat subdiaconos panem dare uel calicem benedicere. **DE EXORCISTIS QUI NŌ AB EPIS ORDINATI.**

XXVI Quod hi qui non sunt ab episcopis ordinati tam in ecclesiis quam in domibus exorcizare non possint. **QD DE CONUITIIS QUAE EX AGNE FIUNT ELS CARUM PARTES ACCIPERE DEBEANT.**

XXVII Quod non oporteat sacroministerio debitos clericos aut laicos ad agapen uocatos ciborum partes accipere propterea quod hinc ecclesiastico ordini fiat iniuria. **INECCLESIA PRANDIA FIERI NON DEBERE.**

XVIII. Quod non oporteat indominicis id est indomini ecclesiarum
 conuiuia quae uocantur agape fieri. nec in radomundi
 comedere uel acubitos sternere. **DE XPIANIS QUI SE
 SABBATIZARE UEL IUXTA QUEDAM MODUM IUDAIIZARE NOSCUNT.**

XV. Quod non oporteat xpianos iudaiizare & otuari in sabbato sed
 operari eos in eodem die. praeserentes autem in ueneratione
 dominicum diem si uacare uoluerint ut xpiani hoc faciant. Quod
 si reperi fuerint iudaiizare anathema sint xpo.

**DE UIRIS CUM MULIERIBUS
 LAUACRA CELEBRANTIBUS**

XX. Quod non oporteat sacris officis deditos aut clericos aut con-
 tinentes uel omnem laicum xpianum lauacra cum mulieribus
 celebrare. quia haec apud gentes reprehensio prima est.

**DE HIS QUI IN HERETICIS IUNGUNT
 FOEDERA NUPTIARUM**

XXI. Quod non oporteat cum hereticis uniuersis nuptiarum foedera
 celebrare. nec eis filios dare uel filias sed magis accipere. si tamen
 xpianos se fieri promittant. **AB HERETICIS EULO-
 GIAS ACCIPERE NON DEBERE.**

XXII. Quod non oporteat ab hereticis eulogias accipere. quae sunt
 maledictiones potius quam benedictiones.

DE SCIS MATICIS

XXIII. Quod non oporteat cum hereticis aut scismaticis pariter orare.

DE MARTIRIBUS HERETICORUM

XXIII. Quod omnem xpianum non oporteat deserere martyres xpi.
 & ire ad pseudo martyres. id est hereticorum. & quos ipsos
 constat hereticos extitisse. hinc namque sunt alienati ad o-

fit igitur anathema qui ad tales accesserit.

DE HIS QUI ANGELOS COLUNT

XXXV Quod non oporteat christianos ecclesiam dei relinquere & ire atque angelos nominare. & congregationes facere quae interdicta noscuntur. si quis igitur inuentus fuerit huic occulte idolatrie seruiens sit anathema quia dereliquit dominum nostrum Iesum Christum filium dei & se idolatrie tradidit.

DE HIS QUI INCANTATIONIBUS ET PHYLACTERIA UTUNTUR

XXXVI Quod non oporteat sacris officis deditos uel clericos magos aut incantatores existere phylacteria quae animarum suarum uincula conprobantur. eos autem qui his utuntur ab ecclesia pelli praecipimus.

DE HIS QUI AB HERETICIS

UT IUDEIS FESTIUITATIS EORUM DONASUSCIPIUNT.

XXXVII Quod non oporteat iudeis uel hereticis ea quae mittuntur munera festiua suscipere ne cum eis festa celebrare.

DE CHRISTIANIS QUI IUDEORUM AZIMAM COMEDUNT.

XXXVIII Quod non oporteat azima iudeis accipere & communicare impietatibus eorum.

DE CHRISTIANIS CELEBRANTIBUS FESTA GENTILIUM.

XXXVIII Quod non oportea cum gentilibus festa celebrare & communicare prauitatibus eorum qui sine deo sunt.

DE EPISCOPIS QUI EXSQUALIUNT EUOCATIONES AD SYNODUM UERTANT.

XL Quod non oporteat episcopi ad synodum uocatus omnino contemnere. sed protinus ire & docere uel discere ea quae ad correptionem ecclesiae uel reliquarum pertinentium rerum. se ipsum uero qui contempserit accusabit. nisi forte

per egritudinem ire non possit. **QD SINELITTERIS
SACROMINISTORIOSERUIENTES
PROFICISCINONDEBEANT.**

I. Quod non oporteat sacerdotem uel clericum sine litteris pro
fiscis canonicis. **QUODPRETEREPMCLERICUS
PROFICISCINONDEBEAT.**

II. Quod non oporteat sacerdotem uel clericum preter iussionem
sui profisci pontificis. **QD SUBD ADHOSTIUMSERSEUERENT.**

III. Quod non oporteat subdiaconum salampaululum ianuam deferere
& orationi uacare. **UT ADSACRARIUM MULIERES NINTROEANT**

IV. Quod non oporteat ingredi mulieres ad altare. **DEHIS
QUI CIRCA MEDIAM SEPTIMANAM ADBAPTISMAUENIUNT.**

V. Quod non oporteat ad baptismum quemquam post dua quadra
gesime ebdomada admitti. **DEREDITIONEBABITANDORUM.**

VI. Quod oporteat eos qui ad baptismum ueniunt fidem discere.
& quinta feria septimana maioris. episcopi aut presbiteris reddere.
DEHIS QUI IN EGRI TU DINE BAPTIZANTUR

VII. Quod oporteat eos qui in egritudine percipiunt baptismum.
postquam conualuerint fidem perdiscere & scire cuius
muneris participes facti sunt. **UT POST BAPTISMA XPI SMA NDEI**

VIII. Quod oporteat eos qui baptizantur post lauacrum xristi
celestem percipere & regni xpi participes inueniri.
OBLATIONES OFFERRI IN QUADRAGESIMA N OPORTERE.

IX. Quod non oporteat in quadragesima panem benedictionis
offerri nisi sabbato & dominico. **NON DEBERE LE LUNUM
SOLUI. IN QUINTA FERIA MAIORIS SEPTIMANE.**

Quod non oporteat in quadragesima in ultima septimana.

quinte ferie. ieiunium soluere totamque quadragesimam sine ueneratione transire. magisque conueniat omnem quadragesimam disincto uenerari ieiunio.

**NON DEBERE IN DIEBUS IEIUNIORUM
COMMEMORATIONES MARTIRIUM**

Lj. Quod non oporteat in quadragesimum martyrum natalicia celebrari. sed eorum sancta commemoratio in diebus sabbatorum & dominicorum fieri conueniat. **UT NATALICIA UEL NUPTIAE IN QUADRAGESIMA NON FIANTE.**

Lij. Quod non oporteat in quadragesima aut nuptias aut natalicia celebrari. **UT IN CHRISTIANO & IN SALTU IN NUPTIAS.**

Liii. Quod oporteat christianos euntes ad nuptias plaudere uel psallere. sed uenerabiliter cenare uel prandere sicut christiani decet. **NON LICERE CLERICIS LUDI CRISPE IN ACULIS INTERESSE.**

Liiii. Quod non oporteat sacerdotes aut clericos ex collatis uel commissaionibus conuiuia celebrare. hoc autem nec laicis posse congruere. **NON LICET PRESBYTERIS INTROIRE AD ALTARE PRIUS QUAM INGREDIAT EPIS.**

Lv. Quod non oporteat presbiteros ante processionem episcopi introire sacraarium sedere sed cum episcopo debent ingredi uel in sub selis sedere nisi forsitan infirmitate detineatur. aut proficiatur episcopus. **QUI IN AGRIS UEL IN POSSESSIONIBUS DEBEANT ORDINARI.**

Lvi. Quod non oporteat in uillulis aut in agris episcopus confitui sed uisitatores. uerum tamen iam pridem confitui nihil faciam praeter consuetudinem episcopi ciuitatis. similiter

& praesbyteri preter consilium ep̄i nihil agant. **OBLATIONES OFFERRE IN DOMIBUS NON OPORTERE.**

LVI. Quod non oporteat in domibus oblationes celebrari ab ep̄is uel a priis. **quod psallere uel legere in ecclesiis cogentur**

VIII. Quod non oporteat plebe os psalmos in ecclesia cantari ne clibros preter canonum legi. sed sola sacra uolumina noui testamenti uel ueteris. **EXPLICIT CANONES CONCILII LAJOCENSIS**

INCIPIT REGULE CONSTANTINOPOLITANI. num 4 may

Sub theodosio piissimo imperatore apud constantinopolim exposita sunt canones num. **III.** haec definitiones expositae sunt ab ep̄is. Centum quinquaginta qui in ipsum apud constantinopolim conuenerunt quando beatus neccarius ep̄s est ordinatus.

*Celebratum
sub Samaso PP.
381. i. macedoniam*

UIE AQUE APUD NICHEAM STATUTAS

IN MOIAPERMANEANI ET DE ANATHEMATE ARRIANORUM

EU NOMIANORUM MACEDONIANORUM SABELLIANORUM

PHOTIANORUM MARCELLIANORUM ET APOLLINIANORUM

Fidem non uolendam patrum trecentorum decem & octo.

Qui apud nicheam bythinie conuenerunt. sed manere eam firmam & stabilem & anathematizandam omnem heresim & specialiter eunomianorum uel anomianorum & arrianorum uel eudoxianorum & machedonianorum uel spui sco resistentium. & sabellianorum & marcellianorum & photianorum & appollinianorum.

DE ORDINE SINGULARUM DIOECESONUM

ET DE PRIVILEGIIS QUAE BEgyptiis

ANTIOCE CONSTANTINOPOLITANIS

II. Qui sunt super dioecesi ep̄i nequaue debent quam ad ecclesias quae sunt extra p̄fixos sibi terminos accedant. nec eas.

ac p̄sumptione confundant. sed iuxta canones alexandrinus
 antistes quæ sunt in egypto regat. solummodo & orientis epi
 orientem tantum gubernent. ser uat̄ priuilegiis quæ nicenis
 canonibus ecclesie anthiocene tributa sunt. Asiana quoque
 dioeceseos epi. ea solum quæ sunt in asiana dioecesi dispensent. Nec
 non & ponti epi. ea tantum quæ sunt in ponto & thraciarum quæ
 intra ciuitates gubernent. Non uocati autem epi ultra dioecesium
 non accedant propter ordinationes faciendas uel propter
 alias dispensationes ecclesiasticas. ser uata uero quæ scripta est.
 De gubernationibus regula manifestum est quod illa quæ sunt
 per unam quamque prouinciam ipsius prouincie synodus
 dispensat. sicut in ceno constat decretum esse concilio. ecclesias
 autem di in barbaricis gentibus constitutas gubernari conuenit.
 Iuxta consuetudinem quæ est a patribus obser uata. uerum
 tamen constantinopolitanus ep̄s habeat honoris primatum
 post romanum ep̄m. propt̄ea quod urbs ipsa sit iunior roma.

DE MAXIMO IN LICITA ORDINATIONE.

III De maximo cynico & eius inordinata constitutione. quæ
 constantinopoli facta est. placuit ne quem maximum ep̄m esse
 uel fuisse. nec eos qui ab ipso in quolibet gradu clerici sunt
 ordinati. Cum omnia quæ ab eodem perpetrata sunt in irritum
 deducta esse uideantur.

EXPOSITIO FIDEI CENTIUM QUINQUAGINTA SCORUM QUI CONSTANTINOPOLI CONGREGATI SUNT.

III Cre dimus in unum d̄m patrem omnipotentem factorem
 celi & terre. uisibilem omnium & inuisibilem. & in unum
 d̄m ih̄m xp̄m filium di natum ex patre ante omnia secula.

dm̄ uerum dedō uero. natum non factum consubstantialom
 patrem per quem omnia facta sunt qui propter nos homines & sa
 lutem nr̄am descendit. & incarnatus est de sp̄sco ex maria uir gine
 & inhumanatus est & crucifixus est pro nobis sub pontio pilato & se
 pulchus est. & resurrexit tera die. ascendit in caelos sed & ad dex
 teram dī patris. Iterum uenturus cum gloria iudicare uiuos
 & mortuos. cuius regni non erit finis & in sp̄m sc̄m dnm̄ & ui uifi
 cantem ex patre procedentem cum patre & filio adorandum
 & glorificandum. Quilo cutus est per sc̄os proph̄as in unam
 catholicam & apostolicam ecclesiam. Confiteor unum ^{um} baptisma
 in remissionem peccatorum. Exspectamus resurrectionem
 mortuorum uitam futuri seculi amen.

ET SUB SCRIBERUNT
 EPISCOPIS CENTUM QUINQUAGINTA-QUI IN EODEM
 CONCILIO CONGREGATI ERANT

150 xpi

Nectarius. constantinopot. **PROUINTE EGYPIT.**

Timotheus. alexandrinus. Dorotheus. oxyrineta.

PROUINTE PALESTINE. Quirillus. hierosolimita.

ang cyrellus H. hierosolimita

Gelasius. cesariensis. Macer. hiericuntor. Dionisius.
 diospolitani. Priscianus. seuastensis. Saturnius. squitopolit.

Rufus. nicopolitani. Auxentius. ascalonitanus. Elisianus.

iamnesis. **PROUINTE PHOENICIAE**

Leon. tyro. paulus. sidoniensis. Nestabor. ptolomiadensis.

Phylippus. damascensis. Barachus. paneadensis. Timotheus.

bericus. Basilides. biblensis. moamus. aradensis. Alexandris.

arcundensis. **PROUINTE SYRIAE QUILE**

Melitus. antiochensis. Pagasius. Leo dicensis. Johannis. apamensis.

byrus. seleuciensis. Eusebius. epiphaniensis. marciarius. seluocobo:

: lranj

Paronlus. larisensis. feberus. partensis. Flavianus. ethelpid.
pr̄b̄t. anthiocensis. Eusebius. chalcidensis. Dominus. cabalensis.

Basilinus. refanensis. **PROVINCIE ARABIE.**

Agapius. & bagadius. **PROVINCIE BOSTRON.**

heliadius. diomisiensis. Uranus. adradensis. Chilon.
constantiniensis. Seuerus. neapolitanus. **PROVIN**

TIÆ OSOROENE. Eulogius. edesensis. Uitor
carro nensis. Abramius. bathonensis. **PROVINCIE**

MESOPOTAMIE. Maras. amidensis.

Bathes. constantinianensis. Jobianus. aemarensis. **PRO**
UINCIE AUGUSTO. GUFRAſIÆ.

Theodotus. hieropolitanus. Anthiocos. samotaensis. Isidorus.
cyrrensis. Jobinus. perrensis. Maris. dolicensis. **PRO**
UINCIE CILICIE. Diodorus. tarsensis.

Quiriacus. adanensis. Efychius. epifaniensis. Germanus.
coricensis. Aetios. Iesirensis. Filamasus. pempeopols.

Olympius. pompsuentas. Filomofus. alexandrinus. Pera
lippium. pr̄b̄t. cappadoce. Gladius. caesariensis. gregorius.
nyfensis. Eferius. tranensis. Borborius. coloniensis.

Olympius. parnassensis. Gregorius. nazarenis. **PRO**
UINCIE ARMENICE MINORIS.

Otreus. Ara biffensis. **PROVINCIAE ISAVRIÆ**

Symposius. seleucensis. montanus. claudianopolis. per
paulum. pr̄bm. filotheus. irenopotin. Ypsistius. filadelfius.
musonius. celendortanus. marinus. dasidadensis.

Theodosius. anthiocenus. Artemius. ttiopolitanus. neon.
selinuntiensis. montanus. Diocesariensis. Eusebius. olbitensis.

PROVINTIAE CYPRIUM.

Jut. pafensis. Theu pomfer. timitinus. Thicon. tamassensis.
mnemius. citensis.

PROVINTIAE PAPHLAGIAE.

Troilus. zeonensis. Cgeus. lyrbensis. Longinus. columbrasensis.
Theodolus. corocasiensis. Esichius. cothemensis. Iuesianus.
cassonensis. mydus. panemunensis. Heradedis. thicensis.

Theodolus. sialuu. Pampenius. ariasis.

PROVINCIAE LUCANIAE.

Amplilocius. icomensis. Cysillus.
umanadensis. Aristofanus. soroparensis. Paulus. lustrensis.

Inrus. coriensis. Darius. mistaensis. Leonius. pergensis.

Theodosius. hydensis. Eustatios. canonensis. Dasnus. deruersis.

Eugenius. pasalonensis. Illaurius. isauronensis. Seuerus.

ambladonensis.

PROVINCIAE PISTOIE.

Optamus. anthiochenus. Thesmissius. adriopolitanus.

Attalus. proftranensis. Ananius. adadonensis. faustus.

liminensis. Jonius. salagastensis. Callinicus. poemandrens.

Eustatius. metropolitanus. Patricius. paralagensis.

Lucius. neapolitanus. Longinus. sozopolitanus. per

simplicium prbm. Tyrannus prbe. unimori. Luxanon

prbe. apoemias. Gladius prbe. conanon. Theosebius.

filiomiliensis. perbassum^{prb}. lucie. Iatanus. mirensis.

Pionius. chomatensis. Eudemus. patarensis. Patricius.

enoianensis. Lupianus. Dimirensis. macedon. Xandulensis.

Romanus. bibonensis. Thoartonus. araxunensis.

PROVINCIAE FRIGIAE SALUTARIS.

Vitus. brimnensis. Nuxamianus. eucarpiensis.

PROVINCIAE PACTIANAE.

Nectarius appienens. Theodorus eumeniens. Per profutur.
prbr̄ cesariae. Eudocius. afrodisius. Leontius. cybiriens.

PROVINTIAE BYTHINIAE. Eufraius.
nicomediens. Dorotheus. nicenus. Olimpius. neo cesariens.

Theodolus. calcedonens. Eufachius. profensiens. **PRO**
UINIAE PONTIOMASIAE. Pansofius.

ibirens. Prouintiae misiae. **M**artyrius. marciopolitan.
PROVINTIAE SCUTHIAE. Cerontius.

tomemens. Etherius. ter somitanus. sebastianus. ancialiensis.
PROVINTIAE PONTIS AGRIVS. in montiens.

prouintiae. ponti polemoniaci. Atarbius. percylum lectorem.

EXPLICIT CANON CONCILII CONSTANTINO
POLITANI.

INCIPIUNT REGULAE ECCLE
STIATICAE PROMULGATAE
A CALCEDONENSIS SCO CONCILIO
NUMERO. XXVII. DE CANONIBUS
UNUSCUTUSQUE CONCILII.

I. **R**egulas scorum patrum per singula nuntiusque concilia
constitutis proprium robor optinere decreuimus.
Quod non oportet episcopos aut quem lib & ex clero
per pecunias ordinari.

II. **S**iquis ep̄s per pecuniam fecerit ordinationem. & sub p̄cio
redigerit gratiam quem non potest uendi. ordinauerit.
qua eper pecunias ep̄m aut p̄m. aut diaconum uel quem
lib & ex his qui connumerantur in clero. Aut promouerit
per pecunias dispensatorem. uel quem quam quis sub iectus est

Mane 4. 1. 1. 1.

Habitu sub Leone I. pp.

anno. f. 452.

regulae pro suo turpissimi lucri commodo. Ipsi hoc
adtemptata probatum fuerit pro proprio gradu periculo sub
iacebit. & qui ordinatus est nihil ex hac ordinatio natione
uel promotione quae est per negotiationem facta proficiat
sed sit alienus ea dignitate uel sollicitudinem quam pecunias
quaesit. si quis uero mediator tam turpibus & nefandis
datas uel acceptas extiterit. si quidem clericus proprio fuerit
gradu decidat. si uero laicus aut monachus. anathematizetur.

**QD NON OPORTEAT EPISCOPOS
CLERICOS ET MONACHOS PRAE
DIAALIENA CONDUCERE**

Peruenit ad sem synodum quod quidam quid clero uidentur
allecti propter lucra turbia conductores alienarum
possessionum fiant. & secularia negotia sub cura sua suscipiant.
Quidam ministerium par uipendentes saecularium
uero discurrentes domos & propter auaritiam patrimoniorum
sollicitudines sumenter decreuit. Itaque sem hoc magnum
que concilium nullum. deinceps non epim non clericum uel
monachum. aut possessiones conducere. aut negotiis secularibus
se misceri praeter pupillarum. si forte leges imponant in ex
cussabilem curam. aut ciuitatis epf ecclesiasticarum rerum
sollicitudinem habere papiat. aut orphanorum & uiduarum
eorumque quae sine ulla prouisione sunt personarum.
quaemaxime ecclesiastico indigent adiutorio propter
amorem dñi causa deponat. si quis autem transgredi
de cetero statuta temptauerit huiusmodi ecclesiasticus
in reprobationibus subiacebit.

REGULE

DE HORE MONACHIS CONPE
 UT ET NULLUS EORUM IN TEMPII
 ECCLESIASTICA AUT SECULARIA
 INQUIETATE NEGOTIA NEC
 ALIENUM SERUUM P̄T CONTI
 NENTIAD DOMINI EJUSSUSCIPERE.

IIII.

Quiuere & sincere singularem sectamur uitam competenter
 honorentur. Qm̄ uero quidam utentes habitum monachi
 ecclesiastica negotia ciuili aque conturbant. Circumcunter
 indifferenter urbes necnon & monasteria sibi insatiare
 temptantes. Placuit nullum quidem usquam aedificare
 aut constituere monasterium uel oratoriū domum preter
 conscientiam ciuitatis ep̄i. monachus uero per unamquāq;
 ciuitatem aut regionem subiectoresse ep̄o. & quietem diligere
 & intentos esse tantummodo ieiunio & orationi. In locis
 quibus renunciauerunt seculo per manentes. Nec ecclesi
 asticis uero nec secularibus negotiis communicent. uel in aliquo
 sint molesta propria monasteria deserentes. nisi forte his
 propter opus necessarium ab ep̄o ciuitatis. Nullum uero
 recipere in monasterium seruum obtentu monachi preter
 sui domini conscientiam transgredientem uero hanc defini
 tionem nrām. excommunicatum esse decreuimus ne nomen di
 blasphemetur. uerum tamen ep̄m conuentu ciuitatis con
 petentem monasteriorum prouidentiam gerere.

NON TRANS MIGRANDUM DE
 CIUITATE IN CIUITATEM.

V

De his qui trans de ciuitate in ciuitatem. episcopis

aut clericis placuit ut canones quide hac re ascispa
tribus statuta sunt habeant propriam firmitatem.

**quod non oportet absolute
quolibet ordinare.**

Nullum absolute ordinari debere presbyterum aut diaconum
nec quemlibet in gradu ecclesiastico nisi specialiter ecclesie
ciuitatis aut possessiones aut martyrii aut monasterii
qui ordinatur est pronuntietur. Qui uero absolute
ordinantur decreuit sacra synodus irritam habere. huius
cemodi. manus impositionem. & nusquam posse ministrare

ad ordinandis iniuriam. **DE CLERICIS ET
MONACHIS NON MANENTIBUS
IN SUO PROPOSITO.**

Qui semel in clero deputati sunt aut monachorum uitam
expetuerunt. statuimus neque ad militiam neque
ad dignitatem aliquam uenire mundanam. Aut hoc
temptantes & agentes poenitentiam quo minus redeant
ad hoc quod propter deum primitus elegerunt. anathematizari.

**DE CLERICIS QUI SUNT IN P^hTHO
MONASTERIIS ATQUE ^E_B MARTYRIIS SUB
POTESTATE EPISCOPORUM UNIUSCUIQUE
CUIUSCUMQUE CIUITATIS EXISTANT.**

Clerici qui praeficiuntur p^hthoicis uel qui ordinantur
in monasteriis & basilicis martyrum sub episcoporum
qui in unaquaque ciuitate sunt secundum sanctorum patrum
traditiones potestate per maneant nec per contumaciam
ab ep^o suo dissiliant. qui uero audiente uertere huiusmodi firmam

quocumque modo nec proprio subiciuntur ep̄o. siquidem clericis sunt canonum correptionibus subiacebunt. si uero laici uel monachi fuerint. communione priuentur.

**Q̄ŃŃO PŃRTEAT CLERICOS HABENTIS
AD UER SUS IN UICEM NEGOTIAM PROPRIAM
EP̄ISCOPUM UEL INQUARE ET AD SECULARIA
IUDICIA CONUOLARE**

VIII.

Siquis clericus aduersum clericum habet negotium. non deserat ep̄m proprium & ad secularia percurrat iudicia. Sed prius actio uentiletur apud ep̄m proprium uel certe consilio eius de ep̄i. Apud quos utreque partes uoluerint iudicium continebit. si quis autem p̄ter haec fecerit. canonicis correptionibus subiacebit. Quod si clericus habet causam aduersus ep̄m proprium. uel aduersus alteram apud synodum prouinciae iudicetur. Quod si aduersus eiusdem prouinciae metropolitanum ep̄s. uel clericus habet quae relam. Petat primatem dio ceseos aut sedem regiae urbis constantinopolitane & apud ipsum iudicetur.

**Q̄ŃŃ LICET CLERICO IN DUARŪ CIUI
TANTŪ ECCLESIS MINISTRARE**

X

Non licere clericum induarū ciuitatum conscribi simul ecclesiis. & in qua initio ordinatus est & ad quam confugit quasi ad portorem ob inanis gloriae cupiditatem. hoc autem facienter reuocari debet & ad suam ecclesiam in qua primitus ordinatus est & ibi tantummodo ministrare. si uero iam quis translatus est ex alia in aliam ecclesiam prioris ecclesiae uel mar tyriorum quae sub eas sunt aut p̄notiorum. aut xenodotorum rebus in nullo communicent. eos uero qui ausi fuerint post definitionem

+

magne & uniuersalis huius synodi quicquam ex his que
 prohibita perpetrare. decreuit scilicet synodus a proprio huius
 modi gradu recedere. **QON OPORTET LOCINIS
 EPISTOLARIBUS HONESTIORES
 AUTEM COMMENDATICIIS LITTERIS APPROBARI.**

Omnes pauperes & indigentes auxilio. cum proficiantur
 subprobatione epistolis uel ecclesiasticis pacificis. tantummodo
 commendare decreuimus & non commendaticis litteris.

Propter quod commendaticias litteras honoratioribus tantum
 modo prestari personis conueniat. **UINEQUAquam
 IN DUOS METROPOLITANOS PRO
 UINCIA DIUIDATUR.**

I Peruenit ad nos quod quidam preter ecclesiastica statuta
 facientes conuolunt ad potestates & per gramaticam
 formam in duo unam prouinciam diuiserunt. Ita ut ex hoc
 facto duo metropolitani esse uideantur in una prouincia.

Ita ut ergo scilicet synodus dereliquo nihil ab episcopis tale templari
 Alioquin qui hoc admisit fuerit a missione gradus proprii subiacet.
 Quaecumque uero ciuitatis litteris imperialibus metropolitani
 nominis honore subnixesunt. honore tantummodo perfruantur.
 & qui ecclesiam eius gubernat episcopus saluus scilicet uere metro
 polis priuilegiis suis quod non oportet peregrinos.

**CLERICOS SINE COMMENDA
 TICIS MINISTRARE.**

I Peregrinos clericos & lectores in malicia uitate preter
 commendaticias litteras sine episcopi. nusquam poentur
 ministrare. debere. **QON NON LICET CLERICIS**

UXOREM SECTAE ALTERIUS ACCIPERE.

XIII. Quod in quibusdam prouinciis concessum est lectoribus & psalter
uxores ducere. statuit sc̄a synodus non licere cuiquam
ex his accipere secte alterius uxorem. Qui uero ex huiusmodi
coniugio iam filios susceperunt. si quidem p̄uenti sunt ut
ex se gentios apud hereticos baptizarent. Offerre eos ecclesiae
catholice communioni conueniē. Non baptizatos autem
non posse alterius apud hereticos baptizari. sed neque copulari
debet nuptura heretico iudeo uel pagano nisi forte pro
mittat ad orthodoxam fidem se persona orthodoxe copulanda
transfere. si quis autem hanc definitionem sc̄e synodi
transgressus fuerit correptioni canonice subiacebit. **DE DIA
CONISSIS MULIERIBUS.**

XV. Diaconissam non ordinandam ante annum quadragésimū
& hanc cōm summo libramine. si uero suscipiens manus
inpositionem & aliquantum temporis in ministerio per
manet semet ipsam tradat nuptias gratiēdi contumeliam
faciens anathematizetur huiusmodi cum eo qui eidem
copulatur. **DE VIRGINIBUS.**

XVI. Virginem qua a se dō dno consecrauit. similiter & monachum
non licere nuptialia iura contrahere. Quod si hoc in uentē
fuerint perpetantes excommunicentur. Confitentibus
autem decreuimus ut habeat auctoritatem eiusdem loci
ep̄i misericordiam humanitatemque largi.

DE PARROECIIS

XVII. Singularum ecclesiarum rusticarum parroecias uel in possessionibus

manere inconcussa illis episcopis que eas retinere noscunt.
 & maxime si per tricennium eas absque ui obtinentes
 sub dispensationem referunt quod si intra tricennium facta
 de his uel fiat altercatio. Licet et si quis electos adserunt
 apud sanctam synodum prouinciae. De his mouere certamen.
 Quod si quis a metro politano leditur apud primatem dioeceseos
 aut apud constantinopolitanam sedem iudicetur sicut
 superius dictum est. Siqua uero ciuitas potestate imperiali
 nouata est. aut si protinus innouetur. Ciuiles dispositiones
 & publicas ecclesiasticarum quoque parroeciarum ordines
 subsequantur. **DE CONIURATIONE
 UEL CONSPIRATIONE.**

III. Coniurationis uel conspirationis crimen uel ab exteris
 legibus est omnino prohibitum. multo magis hoc in diuina ecclesia
 nefiat admonere conuenit. si qui uero clerici uel monachi
 repperiti fuerint coniurantes aut conspirantes aut insidias
 ponentes. episcopis. aut clericis gradu proprio poenitus abiciantur.

**QUOD OPORTET IN Prouinciis bis
 IN ANNO CONCILIA CELEBRARI.**

III. Peruenit ad aures nostras quod in prouinciis statuta episco-
 porum concilia minime celebrentur. & ex hoc plurima
 negligantur ecclesiasticarum causarum quae correctionis
 indigent. Deceuit itaque sancta synodus secundum canones
 patrum bis in anno episcopi in idipsum. In unamquamque
 prouinciam conuenire quom metro politanus antistes pro-
 bauent. & corrigere singula si qua fortassis emerferint.
 Quicumque uero non aduenerint. episcopi. Resident autem

in suis ciuitatibus & hoc in sua incolumitate consistunt.
 omnique inexcusabili & necessaria occupatione pro
 bantur. Liberi frater no corripiantur affectu.

**QUOD MINIME CLERICOS TRANS
 MIGRARI CONUENIAT.**

XX. Clericos in ecclesia ministrantes sicut iam constitutum
 in alterius ciuitatis ecclesiam statutos fieri non oportet
 sed contentos esse in quibus ab initio ministrare meruerunt.
 exceptis illis qui proprias amittentes provincias ex ne
 cessitate ad aliam ecclesiam transierunt. si quis autem episcopus
 post hanc diffinitionem suscipere clericum ad alium episcopatum
 pertinentem. placuit & susceptum & suscipientem comunione
 priuari. Donec is qui migrauerat clericus ad propriam
 fuerit regressus ecclesiam.

**DE EPISCOPORUM
 AUT CLERICORUM ACCUSATIONIBUS.**

XXI. Clericos aut laicos accusantes episcopos aut clericos passim & sine
 probatione ad accusationem recipi non debere nisi prius
 eorum discutatur existimationis opinio. **QUOD NON LICET
 CLERICIS POST MORTEM SUI
 EPISCOPI RES AD EUM PERTINENTES DIRIPERE.**

XXII. Non licere clericis post obitum sui episcopi res ad eum pertinentes
 diripere. sicut antiquis quoque est canonibus constitutum.
 Quod si hoc facere temptauerint graduum suorum periculo
 subiacent. **DE CLERICIS ET MONA
 CHIS QUI PRAE DOLUNTATE SUI EPISCOPI
 AD URBERE CIAM CONSTANTINO
 POLIM UENIUNT.**

III Venit ad aures s^ci concilii quod quidam clerici & monachi
 quibus nihil ab ep^o suo commissum est. Et tunc quando
 & communionem ab ep^o priuantur. Peruenientes ad urbem
 regiam constantinopolitanam in adiutorio immoventur ex
 civitate turbis. & statum ecclesiasticum commouentes subuer
 tentes etiam quorundam domos. Decevit s^ca synodus huius
 modi. primo quidem pro defensore constantinopolitane s^ce
 ecclesie commoueri. ut egrediantur ab urbe regia quod si
 isdem negotiis impudenter insistant. & iam nolentes idem defensor
 expellat ut ad propria loca perueniant. **Q^UOD N^{ON} LICEAT
 MONASTERIA QUAE CONSGRATA S^{UN}T
 DIUERSORIAS SECULARIA FIERI**

III. Q^Uae semel dedicata sunt monasteria consilio episcoporum
 maneat perpetuo monasteria. & res quae ad ea pertinent
 monasteriis reseruari. nec posse ex ultra fieri secularia
 habitacula. Qui uero hoc fieri permiserint canonum
 sententia subiacent. **Q^UOD N^{ON} OPORTET ORDINA
 TIONES EPISCOPORUM DIU DIFFERRE**

Q^Uoniam quidam metropolitanorum quantum conperimus
 negligunt commissos sibi greges & ordinationes episcoporum
 facere differunt. Placuit s^ca synodo intra tres menses ordi
 nationes episcoporum celebrari. Nisi forte necessitas inex
 cusabilis preparat & tempus dilationis extendi. Quod si hoc
 minime fecerit correptioni ecclesiae subiacet. uerū
 tamen redditus ecclesiae uiduate. penes eo canonum eiusdem
 ecclesiae integri reseruentur. **DE ODIS PENSATIONIBUS
 SINGULARUM ECCLESiarum**

XXVI. **Q**uoniam in quibusdam ecclesiis utrumore coperimus preter economos episcopi facultates ecclesiasticas tractant. Placuit omnem ecclesiam habentem episcopum habere economum de clero proprio. qui dispenset res ecclesiasticas secundum sententiam episcopi proprii. Ita ut ecclesie dispensatio propter testimonium non sit. & ex hoc dispergantur ecclesie facultates. & sacerdotio maledictionis derogatio procuretur. Quod si hoc minime fecerit diuinis constitutionibus subiacebit. **DE HIS QUI RAPUNT PUELLAS.**

XXVII. **E**os qui rapiunt mulieres sub nomine simul habitandi cooperantes aut conibentes raptoribus. Decreuit sancta synodus ut si quidem clerici sunt decedant gradu proprio si uero laici anathematentur. **EXPLICIT TEXTUS CALCEOONENSIS CONCILII. INCIPIT CONSTITUTIO ET FIDES EIUS DEM CONCI.**

Actus archidiaconus constantinopolis nouae rome legit sancta & magna uniuersalis synodus quae secundum gratiam & sanctiones piissimorum. christianorumque imperatorem. ualentianam & martianam augustorum. Congregata apud calchedonam metropolim bithiniae prouinciae in martyrio sanctae martyris euphemiae statuit super adnexa. Dominus noster & saluator christi noticiam fidei confirmandis. Discipulis suis ait. Pacem meam do uobis pacem meam relinquo uobis. Ne ullus a proximo suo dissonet in doctrina pietatis. sed equaliter in equissimus in uita rationibus pietatis inspergere. noui aliquid contra ueritatem semper inuenient. ab hoc frequent

dn̄s n̄r̄. prouident humano generi piissimum. & fidelis-
 simum principem ad zelum fidei suscitauit. & undique
 sacer docui principes conuocauit. Quatenus gratia
 omnium dn̄o n̄ro xp̄o operante ab uulibus xp̄i pestem
 mendacii submoueret. Quod quidem fecimus communi
 decreto. dogmata fugantes erroris. & integrum patrum
 renouabimus fidem. Trecentorum decem & octo symbolum
 omnibus praedicantes. & tamquam propinquos pietatis
 huius consensum recipientes patres adscripsimus. Qui postea
 apud magnam constantinopolim conuenerunt. centum
 quinquaginta. Quoniam & ipsi eandem fidem subscripserunt.
 Decernimus statui ordinem. & formas fidei reseruantes.
 nos quoque apud ephesum olim facta est sc̄a synodum. Cuius
 presides fuerunt sc̄e memoriae celesianus romane urbis
anastet. & cyrillus alexandrinae ecclesiae. profulgere
 quidem recte & immaculate fidei. expositionem trecentorum
 decem & octo sc̄orum. & beatissimorum patrum apud nicheam.
 sub pie recordationis constantino principe congregatorum.
 optinere autem & iam centum quinquaginta sc̄orum patrum.
 Apud constantinopolim consuetuta ad inter imendas
 quidem quae tunc emergerant hereses. sufficeret quidem
 ad plenitudinem cognoscendam pietatis. & confirmationem
 prudens hoc & salutare per di gratiam symbolum. De patre
 autem & filio & sp̄u sc̄o plenitudinem docet. Et dñi in
 humanationem fideliter accipientibus representat. sed quoniam
 ledere praedicationem ueritatis conantes. Propriis heresibus
 nouas uoces proferunt. hu quidem mysterium dñi.

propter non diuine dispensationis audentes corrumpere.
 & matris dei uirginis appellationem recusant. Alii uero
 confusionem per mixtionemque introducunt. & unam
 naturam carnis. & deitatis. fulte confidunt passibilem
 unigeniti diuinam esse naturam confusionem portentuos
 edicentes ob hoc illis omnem contra fidem uolens claudere.
 Praesens nunc sc̄a & magna atque uniuersalis synodus
 p̄dicationis huius ab initio inconcussam docens. Constatuit
 p̄ ceteris trecentorum decem & octo sc̄orum patrum fidem
 manere inlesam. & propter illos qui aduersum sc̄m sp̄m
 pugnant. machomenus posterioribus temporibus a patribus
 apud constantinopolim centum quinquaginta congregatis.
 De essentia sp̄s corroborat traditam disciplinam quam illi
 omnibus notam fecerunt non quasi deesse & aliquid p̄cedentibus
 inferentes. sed de sc̄o sp̄u suam sententiam promulgantes
 aduersum eos qui ueritatem ipsius ledere temptauerunt.
 Scripturarum testimonis roborantes. ac uero propter
 illos qui ministerium dispensationis uiolare conantur.
 Et purum hominem esse qui ex sc̄a uirgine maria natus est.
 Impudentes delirantes epistolas beati quirilli alexandrinae
 ecclesiae p̄sulis synodicas litteras ad nestorium & ad alios
 per orientem acceptissimas habet ad conuincendas
 nestori blasphemias. & ad inter p̄tationem aut amoris
 salutaris symboli quos sedesiderant. Quibus & iam epistola
 magne & senioris urbis p̄sulis beatissimi & sc̄i epi leonis.
 Quae scripta ē. ad sc̄e memoriae archiep̄m flauianum.
 & ad sensor pessimos eutyces auferendos quippe magni illius

petri confessionibus congruentem. & quandam columnam
 nobis aduersum prauam dogmatam iure coniunctam
 ad confirmationem recta dogmatum. his enim qui in uniuersalem
 filiorum dispensationem conuellere mysterium
 nuntur. Precepit illos qui passibilem dicitatem unigenita
 ausunt dicere sacerdotali numero summoueri. & his
 qui in duabus naturis xpi premixtionem aut confessionem
 dici estamant repugnandum. uel eos qui celestem aut
 alterius esse substantiae carnem quae illi est. ad sumpta
 de nobis formam di neganter abicit. & quidam quidam
 ante unionem naturas dñi fabulantur. unam uero post
 unionem confingunt anathematizant. Sequentes igitur
 scōr patres unum eundemque confiteri filium & dñm nr̄m
 ihm xpm̄ consona uoce omnes docemus. Eundem perfectum
 inditatem. Eundem perfectum in humanitatem dñi uero
 & hominem. uere eundem ex anima rationabili & corpore
 co essentialem nobis eundem secundum humanitatem
 per omnia nobis similem absque peccato. Ante secula quidē
 de patre genitum secundum dicitatem. Innouissimis autem
 diebus eundem propter salutem nr̄am ex maria uirgine.
 † Theotocon secundum humanitatem unum eundemque xpm̄ †
 filium dñm unigenitum in duabus naturis in confuse
 immutabiliter indiuisē inseparabiliter agnoscendum
 nusquam sublata essentia naturarum propter unionem.
 Magisque salua proprietate utriusque naturae. & in
 unam personam atque existentiam concurrentem. Non
 in duas personas partitam atque diuisum neque disiunctum

FINIS EIUSDEM CONCL.

Sed unum & eundem filium unigenitum dnm uerbum
ihm sicut ante prophetas deo. & ipse nos ihu xpi erudiuit.
Et patrum nobis symbolum tradidit. his igitur cum omni
undique ueritate diligentia & sollicitudine a nobis defendat.
Statuta scilicet & uniuersalis synodus alteram fidem nulli licere
proferre uel conscribere aut componere aut sentire aut
docere aliquid. eos autem qui ausi sunt componere fidem
alteram fidem aut proferre aut docere. aut tradere alterum
symbolum uolenti uel conuerti. uel ex gentibus ad cognitionem
ueritatis uenire. uel ex iudeis uel heresi. quacumque hoc
si epi fuerint aut clerici alienos esse. epi ab episcopatu. & clericos
ad clero. Si uero monachi aut laici fuerint. anathematizari.
ETSUSCRIPSERUNI UERSI EPI

Pascha sinus epi. uicarius domini mei beatissimi atque
apostolici uniuersalis ecclesie papae leonis urbis rome.
synodo presidenti statui consensu & subscripsi. Lucensis
epi ciuitates ecclesie ausculane. uicarius domini mei
beatissimi & apostolici uiri uicari uniuersalis ecclesie
pape urbis rome. Leonis in synodo grece lecta subscripsi.
Bonifacius prbte sce ecclesie romane statui & subscripsi.
Leontius romanor. anatolius constantinopolitan. prouincie
trachie. III. Quiriacus eraclensis. pelucianus. romanus.
Eudoxus. polyt. Lucianus. byzet.

**PROUINCIAE TRACHIAE ALIER
FRONCION. PHILYPPU PULITAN
SEBASTIANUS. BERYIS. EPICLETUS
BEROIS. PROUINCIAE**

DIOCLETIANOPOLIRODOPJS.

Basilus. traopolitanus. Marodianus. caerenus.
Marius. enuntos. Docimasius. maximianu. prb.

PROVINTIAE EMIMONTU.

Iobianus. demectu. PROVINCIAE ILLIRI. VII.

Anastasius. thesalonicensis. Perquentallu. epf. aracliens

Saton. philippensis. Dardanius. barralaa. Maximinus.

serriensis. Nicolaus. seropiens. Anopatus. thassutanos.

Eusebius. Douerutanus. **PROV. ELLADIE. VIII.**

Petrus. corintu. Nicetas. megarensis. Johannes. messenensis.

Ofelimos. zeteas. Athanasius. opontuensis. Irenicus.

naupactuensis. Domnus. plateconensis. Onesimus. algusanos.

PROV. QUIRIAE PRIMAE. VIII.

Maximus. anthiocenus. Macarius. Laudicensis.

per eusebium prbm. anthiochenum. Theoctastus. beriensis.

Gerontus. seleucensis. Rumulus. calchidonensis. Petrus.

gabulensis. Maras. onosathensis. Sabas. palabensis.

Uranus. zabalomensis. **PROVINCIAE**

QUIRIAE SECUNDE. I.

Domnus. appamiensis. per mellitum. Larisense.

PROVINC. CILICIAE PRIMAE. VIII.

Theodorus. tarauensis. matronianus. pompium. polr.

per theodorum metropolitan. Alexandrus. sabastensis.

Philippus. adanensis. Ypatius. Iesirensis. Theodorus.

augustes. Crystippus. mallutanus. salutus. coricytanus.

per philippum. adanense. **PROVINCIAE**

SECUNDE. VIII.

Quirillus. anazarbensis. Policronius. ephiphaniensis.
 Johannes. flaviador. Indemur. ypenupolitanus. Julianus.
 russitanus. Bassianus. mompietensis. Per somfronium
 ep̄m. isauriae. Basilius. saleuciensis. Theodorus. claudio
 politanus. Julianus. caelende rotanus. Johannes. dioecariensis.
 Danielus. anagnosta. Ephiphanius. ceterstoroensis.
 Mampreus. titiopolitanus. Acatus. antiochesis. Lea
 mandros. per papa diacono. Ammonius. latapis. Ar
 lianus. selinuntomensis. Per paulum subdiacon. Natalus.
 fidelitanus. tyrannus. germanicensis. **PRO**
UINCIAE FINICES XIII.

Photius. tyruensis. Damianus. sidonensis. Paulus
 pholomidus. Olimpius. aradopolitanus. Paulus. profi
 ritanus. Thomas. paneados. Petrus. byblitanus.
 Per fotu. pureuzanum. Eustatius. per titu politanus.
 Theodorus. tripolitanus. Paraclidis. arcis. Alexandrus.
 anparadum. Porfirius. botryopolitanus. Per seloseum.
 diacon. Fosforus. ferhosiadensis. **PROUINCIAE**
FINICES LIBANIUS VII.

Theodorus. damarchenus. Uranius. emisiensis. Joseph.
 elipolitanus. Thomas. eulre politanus. Valerius. laudi
 censis. eutatus. syle saracensis. Jordanis. arabiensis.
PROUINCIAE ARBIAE XV.

Constantinus. bostron. Eulogius. filadel fientis.
 proclous. adraonensis. Theodosius. conothasiensis. Theo
 doretos. samosatenus. Johannes. cyropolitanus. Ti
 motheus. germaniensis. Syoleus. dulius.

Gauimanus. Iezymator. Patriciaus. perrensis. Rufinus.
neo cesariensis. **PROUINCIAE OSORONENSIS VIII.**

Nonnus. celabasadesis. Gauimas. marcupolinus.
Johannis. caron-abramius. castro circon. Danihelus. macedo
nupolis. Damianus. callinici. pote. Sophronius. constantianus.
Johannis. sacracenus. **PROUINCIAE MESOPOTAMIAE VII.**

Symeon. amidensis. Noe. chepanensis. Maras. Aetaniensis.
Iebennos. martyropote. Gauimas. inreles. Eusebius. suphranensis.
PROUINCIAE PALESTINAE PRIMAE VIII.

Iubenalus. hierosolymitanus. Clicon. cesariensis. Perzo
simus episcopus. medinensis. Leontius. achalonitanus. Fotinus
diopolitanus. Paulus. anthedonensis. Paradeos. azotopolitanus.
Pancratius. abiadensis. Policronius. anepatridensis. Stephanus.
Iammiensis. **PROUINCIAE PALESTINAE SECUNDAE V.**

Seuerianus. schitopolitanus. Annianus. capitoli ados.
Iebinos. pellisitanos. Johannes. zadariensis. **PROUINCIAE
PALESTINAE TERTIAE VII.**

Berillus. eliensis. Aretas. elusitanus. Musonius. toroonensis.
Marcianus. Diotanus. nyz. tiras. Maruanus. zaris.
PROUINCIAE PALESTINAE SEPTIMA VIII.

Atticos. nicopolitanus. Marcus. eurias. peregrinus.
finecten. Eutacios. adriano politian. Claudius. aschia
mensis. Soaricus. cercarasnes. uos. Fictetos. dodonensis.
Johannis. pruticensis. Lenobius. bostroensis. Lucas. doron
ensis. Eusebius. apolomenis. Petrus. etimensis.

PROUINCIAE IESALIAE I. Constantinus. Demetrius.

PROUINCIAE CRETAE V.

Martyrius. gorginensis. Gennadius. eussitanus. Cy-
rillus. subretanus. Eufratas. Eleuterius. Demetrius.
laupensis. **PROVINCE BYTTINIAE PRIME VI.**

Eunomius. nicodemonensis. Anastasius. niceas. Julianus. co.
& prbē. archiepi. leonta. Eleutherius. calchedos. Lallinicus.
apamenus. **PROVINCE GALLICIAE PRIME VII.**

Eusebius. ancyranus. Julianus. tabianus. Melitroggos.
lulio politanus. Yperethius. asponotamensis. Acacius.
cinnitanus. Eufrasius. galatamensis. **PROVINCE
GALATIAE SECONDE VII.**

Theocastus. pisimictos. per fouu. archidiaconorum. Helpidius.
myrece nontermis. Mysterus. ammoriu. Aquilas.
eudoxo ados. Quiriacus. tronacensis. Pios. petemensis.
Longinus. orarsu. **PROVINCE CAPAD I III.**

Thalarios. caesariensis. Mosonius. nissenus. Firminus.
termis. **PROVINCE CAPAD SEC I III.**

Patricius. tyanensis. Theodosius. nantiazensis. An-
stomachus. colonensis. Cyros. cybistronensis. **PROVINCE
ARMENIAE PRIME III.**

Iohannis. sebastensis. Cetrupius. sebastianopolitans.
Iohannis. niceopolitanus. **PROVINCIAE
ARMENIAE SECONDE III.**

Constantinus. melitinensis. Acacius. arimantheus.
Adomus. crauissu. Perlochium. praes byterum. Jo-
hannis. arcus. Per eufromium. praes byterum. **PRO
VINCIAE PONTU POLEMONIACO III.**

Dorotheus. neo caesariensis. Per fotanum. diaconum.

Johannis · polemoniacus · Graciadus · cerassuntenus ·

Atarbius · trapezuntos · **PROVINCIAE ELES PONTI VI.**

Seleucus · amassenus · Antoninus · ammissenus · Per olympium ·
diaconum · Paralos · andraponensis · per helpidium · prbytrm ·

Atiacus · Telonensis · Uranius · iborensis · Per paulum · prbm ·

Anthicus · sinopenus · **PROVINCIAE FLA FRAGONIAE V.**

Petrus · gatrotanus · Ethericus · pampiupolitanus · Per epi
phanum · prbm · Renos · lulliopolitanus · policronius · oedy
rensis · Theodorus · soronensis ·

PROVINCIAE ONORIA DOS V.

Calegorus · claudio politanus · Theodorus · eraclensis · Aprog
monius · tautanos · Theophilus · adrianupole · per pelagium ·

prbm · Genetalius · eratensis · per eulogium · prbm · Olimpius ·

proficiadensis · Per modestum · prbm · **PROVINCIAE**

ELIS PONTIANI ANAE XI.

Dio genis · zytauntos · Petrus · dardanensis · Lalasius · pariu ·

Dauid · adrianiensis · Eulalius · pionensis · Pionius · troa
densis · Stephanus · pimanenus · Theusebius · iliu · Ormas

Abydensis · Daniel · Lampfacenus · patricius · Adriopolitensis ·

PROVINCIAE ASIAE XX.

Stephanus · efesinus · & hereticus · synirrenensis · Thomas ·

aylio comenus · Etbaletmanianu · politanus · Eusebius ·
clazomenus · Quiriacus · aedles · Mamas · animetu ·

Leontius · magnisias · maioris · Quintus · focensis · Proclor ·

algizenus · Basilicus · paleaspolitanus · Philippus · neasly
letanus · Rufinus · oriolutanum · Olympius · euazotanus ·

Esaias · cleas · Esperos · epitanensis · Petronius · myrineus ·

Neonius · myssenus · Paulinus · per pere notanus ·

Marcellinus. metropolitanus. Julianus. yperopotanus.

PROUINCIAE LIDIAE. VIII.

Florentius. sardeonensis. Menecratis. corasensis. Patricius. crassensis. Policarpus. gabalensis. Paulus. tripolitanus. Glar. uendutanos. Consimius. ierocesariensis. Amaxios. selgon.

Andreas. sazalenus. Dionisius. attanensis. Archamedus. eiladens.

Gemellus. foraticensis. Leucios. appollostieru. **PRO**
UINCIAE PAMPHILIAE. VIII.

Ephiphanius. pergensis. Theo filius. adriassu. Neon. smisu.

Diodirus. lisamensis. Paulus. proclonensis. Marcellinus.

ysindonensis. mecedon. magidonensis. maras. crodroilonens.

PROVINCE PAMPHILIAE ALTERIUS. XXII.

Amfilocus. sudesensis. Zator. suedronens. Eudoxius. elleno
nensis. marcianus. coralensis. Eusebius. cotanensis.

Obremus. coracesiensis. romanus. myrrensis. Aristoclitos.

olimponensis. Eudoxius. chomathensis. Palladius. caprha

lensis. Cyrinus. pazarensis. Tenodotus. telmisu. stephanus.

limmirensis. Croncon. passadonensis. Philippus. barbarens.

Theodorus. antepollenus. Leontius. araxenus. Antopatos.

caumenos. Cratinos. panor mutanos. Andreas. pthooleo

tanus. nicolos. acrastatanus. Romanus. bobonensis.

PROVINCE LICAEONIAE. VIII.

Onesiforus. iconensis. Neopholemus. cronensis. Paulus. deruent.

plutarchus. liferon. Eugenius. canon. Rufos. sifes.

Tyrannos. imadanensis. schobas. lalandensis. **PRO**

UINCIAE PISIDIAE. XVI.

Pergamios. anthiocenus. Eutropius. adadonensis.

Paulus filomedensis Longinus apamenus Teocistus
 areu Eoscius metropolitanus Cyrus simandensis libanius
 pallathonensis Alexander seleucensis Olipius soxopoli
 tanus fotianus sala gasutanus mesalimus laodicens
 Bassones neapolitanus florentanus andriopolitanus
 masonius lumenensis maxaminus tozylonensis **PRO**
UINCIAE CAESARIAE XIII

Cretomanus afrodisius Dionisius anthiocenus Johannis
 alis donensis placanius iassu Pamas eristodensis Dionisius
 lato menur menandor eracleor Eupetius stratonicensis
 Johannis amixonensis Tigthanius appolonenses Theodoreus
 alabandensis Johannis enidiensis Caladion alacarnassen
 Per publicanum prbm **PROUINCIAE**
FRIGIAE SALUTARIS XXII

Marianus finalidensis esublus durelyu mirof byblan
 densis mocimus epsu philippus liciados Ehiphanus
 mardagensis Abirtius Ieraspolitanius Quiriacus eucar
 pensis eustocius Docimiu Bastius nacoliensis Aquila
 auro denus stragenius polipatensis **PROUINCIAE**
FRIGIAE PACATIONE XIII

Nunechius laodicias trimitarias Danihelus cadonensis
 Oodestus sebastensis Eulalius sibriensis mathias temesia
 densis Paulus arifensis Charis diomopolitanus
 Cennadius aemonenensis Thomas theodisopolitanus Philippus
 ageyras sidera Johannis trabeuzanur Euandros
 dioclar gemnadius mosynenses **PROUINCIAE**

TONNISON. IIII.

Iohannis. rodu. florentius. motylenensis. Eufrontius.
chyu. Barachos. nazensis. **PRINCIP. CYPRU. VII.**

Olimpius. constantiensis. Perdiminum. epm. lapitense.
Epa. fro dius. camasensis. Elodoros. amathuntos. Sozeras.
theodosianensis. Didimus. lapitensis. Paroechius archenoens.
fominus. gytrenus. **PROVINC. AFRICA. II.**

Valerianus. bassianensis. ualerianus. afrus.

EXPLICIT CANONES CALCHEDONENSIS.

**INCIPIT CANON SERDICENSIS NUM.
XXI. DE EPIS ETIAM LAICIS COM-
MUNIONE PRIUANDIS. QUI CIUI-
TATES MUTAUERUNT.**

OSIUS EPS DIXIT. Non minus mala con-
suetudo quam perniciofa corruptula funditus eradi-
canda est. Nec u liceat epo de ciuitate sua ad aliam transire
ciuitatem. Manifesta e. enim causa quahocfacere temptat.
Cum nullus in hacrem inuentus sit ep. quid maiore ciuitate
ad minorem transiret. unde appareat auaritia e ardorem
eos inflammari & ambitioni seruire. & ut dominationem agant.
si omnes omnibus placet. huiusmodi pernitias seuius & austerius
uindictur. ut nec laicam communionem habeat qui talis est.
Responderunt. uniuersi placet. **ITEM DE EISDEM
EPIS UT SI PER AMBITIONEM SEDEM MUTAUERINT
NEC IN EXITUM COMUNITONIS SALTIUM
LAICAM CONSEQUANTUR.**

anno

347.

300. Ep. purpurum cat. fol.

Ep. ariano. I

Osius ep̄s dixit. & iam si talis aliquis exiterit. temerarius. ut fortassis. excusationem afferent ad seueræ. quod populi litteras acciperit. Cum manifestum sit potuisse paucos proelio & mercede corrumpi eosque sinceram fidem non habere. ut clamarent in ecclesia. & presumptere uiderentur ep̄m. Ominino hos fraudes damnandas esse arbitror. Itaque ne laicam in fine communionem talis accipiat. Si uobis omnibus placet statuite. synodus respondit placet.

**UT INTER DIVERSAS
CORDES EP̄OS CONTRA QUINQUE ANTESILLIUM
AUDIANT QUODSICAM NATIS APPELLAVERIT ROMANUM
PONTIFICEM ID OBSERVANDUM
QUOD IPSE CENSERIT.**

II. Osius ep̄s dixit. Illud quoque necessario adiciendum est. ut ep̄i de sua prouincia ad aliam prouinciam in qua non sunt ep̄i non transeant. Nisi forte a fratribus suis invitati ne uideamur ianuam claudere caritatis. Quod si aliqua prouincia aliquis ep̄s contra fratrem suum ep̄m litem habuerit ne unus e duobus ex alia prouincia ad uocet ep̄m cognitorem. Quod si aliquis ep̄s iudicatus fuerit in aliqua causa. & putat se bonam causam habere ut iterum concilium renouetur. si uobis placet sc̄i petri apostoli memoriam honoremus. ut scribatur ab his qui causam examinarunt. Tullio romano ep̄o. & si iudicauerit renouandū esse iudicium renouetur. & de iudice. si autem probauerit talem causam esse. ut non refricentur. ea que acta sunt. que decreuerit confirmata erunt. si hoc omnibus placet. synodus placet. respondit.

UT IN ULLIS ACCUSATI

SEDEM USURPET EPISCOPI

III. **G**audentius ep̄s dixit. addendum si placet huic sententiae quam plenam sc̄itatem protulisti. ut cum aliquis ep̄s depositus fuerit eorum episcoporum iudicio quibus vicinis locis commoratur. & proclamauerit agendum sibi negotium in urbe roma. aliter ep̄s in eius cathedra post appellationem eiusdem qui uidetur esse depositus omnino non ordinetur. nisi causa fuerit in iudicio ep̄i romani determinata.

QUANDO QUIS DEBEAT VICINIS PROUINCIAE EPS ORDINARI

V. **O**sius ep̄s dixit. si contigerit in una prouincia in qua plurimi fuerint ep̄i unum forte remanere ep̄m. & populi conuenerint ep̄s uicinae prouinciae debere illum prius conueniri ep̄m quineque prouincia moratur. & ostendere quod populo petant sibi rectorem. & hoc iustum esse. ut & asseruerint & cum ip̄s ordinent ep̄m. quod si conuentus litteris tacuerit & dissimulauerit nihilque rescripserit satisfaciendum esse populis. ueniant ex uicina prouincia ep̄i & ordinent ep̄m.

DE ORDINANDIS EPIS PERVICIOS ET MODICAS CIUITATIS.

VI. **L**icentia uero danda non est ordinandi ep̄m. aut in uico aliquo aut in modica ciuitate cui sufficit unus p̄b̄e. qui non est necesse ibi ep̄m fieri non ualescat. nomen ep̄i. & auctoritas non debent illi ex alia prouincia mutati facere ep̄m. nisi aut in his ciuitatibus quae ep̄s habuerunt. aut si qua talis aut tam populosa est ciuitas quem eretur habere ep̄m. si hoc omnibus placet. synodus respondit. placet.

DE PROUINCIALI SYNODO
 RETRACTANDA PROVICARIOS EPISCOPI URBS
 ROMÆ SI IPSE DECREUERIT.

II. **O**sius ep̄s dixit. placuit autem ut si ep̄s accusatus fuerit
 & iudicauerint congregati ep̄i regionis ipsius & de gradu suo
 cum deiecerint. si appellauerit quid deiectus est & confugerit
 ad ep̄m romanę ecclesie & uoluerit se audiri. si iustum
 putauerit ut renouetur examen. scribere his ep̄is dignetur
 qui infinita & propinqua prouincias sunt. ut ipsi diligenter
 omnino requirant. & iuxta fidem ueritatis definiant. Quod
 si quirogat causam suam iterum auri. Deprecatione sua
 mouerit ep̄m romanum ut elateresuo p̄b̄m mittat. erit
 in potestate ep̄i. quid uelit & quid p̄sumat. & si decreuerit
 mittendos esse qui presentes cum ep̄is iudicent. habentes
 eius auctoritatem a quod distanti sunt erit in suo arbitrio.
 si uero crediderit ep̄os sufficere ut negotio terminum inponant
 faciat quod sapientissimo consilio iudicauerit. **QUANDO
 ET IN QUIBUS CAUSIS EP̄I AD COMITATUM IRE DEBEANT.**

III. **O**sius ep̄s dixit. importunitates & nimia frequentia & iniuste
 petitiones fecerunt. Nos non tamen habere uel gratiam
 uel fiduciam. Dum quidam non cessant ad comitatum
 ire ep̄i. & maxime afri. Qui sicut cognouimus sc̄is simi fr̄i
 & co ep̄i nr̄i grati salutaria consilia spernunt atque con
 temnunt ut non solum ad comitatum multas & diuersas
 ecclesie non profuturas perferent causas ut fieri solet
 aut oportet aut pauperibus aut uiduis aut pupillis subueniatur.

sed & dignitates saeculares & administrationes sed & scandala
 excitant. honestum ē. autem ut ep̄i intercessionem his praesentent
 quimiqua. ui opprimuntur. aut si uia adfligatur. aut pupillus
 expoliatur. si tamen ista nomina iustam habeant causam aut peccati
 onem. si uobis fr̄i ergo km̄i placet decernite ne ep̄i ad comitatu
 accedant. nisi forte si uel re legio si imperatoris litteris uel iurata
 uel euocata fuerint. sed qm̄ sepe contingit ut ad misericordiam
 ecclesiae confugiant quimuriam patiuntur. aut qui peccantes
 in exilio uel in sulis damnantur. aut certe quamcumque sententiam
 suscipiunt. subueniendum ē. his & sine dubitatione petenda
 indulgentia. hoc ergo si uobis placet uniuersi dixerunt placet
 & confirmatur. **DE DIACONIS AD COMITATUM DIRIGENDIS**

VIII.

Osius ep̄i dixit. hoc quoque prouidentia ur̄a tractare debet
 quid decreuitur ne ep̄i scorum improbitas nitatur ut ad comi
 tatum pergant. Quicumque ergo quales super istas memo
 rauius preces habuerint uel acciperint per diaconum suum
 mittant. quia per sona ministri inuidiosa non est. & quae
 impetrauerit caelerius poterit refferre. & hoc consequens
 esse uidetur. ut de qualibet prouincia ep̄i ad eum fratrem & co
 ep̄m nr̄m preces mittant. qui metro poli consistat. ut illi & dia
 conum eius ut subplicationes de sanet. tribuens commendatas
 epistolas. pari ratione ad fratres & coep̄os nr̄os qui in illo tempore
 in his regionibus & urbibus morantur. In quibus felix & beatus
 augustus. rem publicam gubernat. si uero habet ep̄i amicos
 in palatio quicupit aliquid quod tamen honestum ē. impetrare.

& si dignus fuerit probatur diuino sacerdotio inlustratur.
 quia conueniens non est nec ratio uel disciplina patitur ut
 temere & leuiter ordinetur. aut ep̄s aut pr̄b̄t. aut diac̄.
 qui ne officus ē. maxime cum & magister gentium. beatus
 apostolus ne hoc fieri denunciasse & prohibuisse uideatur.
 sed hi quorum per longum tempus examinata sit uita & merita

fuert conprobata. **QUAM DIU EP̄S IN
 ALIENA CIUITATE REMORET̄.**

III. Osus ep̄s dixit. & hoc quoque statuere debet ut ex alia
 ciuitate cum uenerit ad aliam ciuitatem. uel ex prouincia
 ad aliam prouinciam & ambitione magis quam deuotioni
 seruiens. uoluerit in aliena ciuitate multo tempore residere
 forte enim euenit ep̄m locum non esse tam instructum. neque
 tam doctum is uero qui aduenit incipiat contempnere eum.
 & frequenter facere sermonem uel de honestate & infirmitate
 illius personam. ita ut ex hac occasione non dubitet relin
 quere ad signatam sibi ecclesiam & transeat ad alienam.
 Definite ergo tempus quia & non recipi ep̄m inhumanum ē.
 & si diutius resideat perniciosum ē. hoc ergo nefiat prou
 idendum est. memini autem superiore concilio fratres nros
 confutasse. Ut si quis locus in ea in qua comm̄ commoratur
 ciuitate tres dominicos dies. id est per tres septimanas
 non celebrasset conuentum communionē priuaretur.
 si ergo circa laicos confutatus sunt. multo magis ep̄s. nec
 licet nec decet. si nulla sit tam grauis necessitas quae
 deaneat. ut amplius a supra scripto tempore absensit.

ab ecclesia sua uniuersidixerunt placere sibi. **NEC
LICEAT EP̄O ASUO ECCLE PLUS
TRIBUS EBDOMATIBUS AB ESSE.**

XV

Osius ep̄s dixit. quia nihil pr̄ter mita oportet. sunt quidam fratres & coep̄nri quononinea ciuitate in qua uidentur ep̄i esse constituta uel certe paruam rem illic habeat. Alibi autem idonea predia habere cognoscuntur uel affectionem proximorum quibus indulgeant hacenus permitti eis oportet. Ut accedant ad possessiones suas & disponant uel ordinent fructum laboris sui. Utpote tres dominicos id est post tres ebdomas morari necesse est in suis potius fundis morantur. aut si est proxima ciuitas in qua est pr̄b̄t ne sine ecclesiae uideatur. Illuc accedant ut neque res domestice per absentiam eorum detrimentum sustineant. & non frequenter ueniendo ad ciuitatem in qua ep̄s moratur. suspcionem iactantiae & ambitionis euadat. uniuersidixerunt placere sibi. **DE ECCLESIAE**

**CLERICIS. AC COMMUNIONE SUB
MOTIS. AB ALIO Ñ RECIPIENDIS. EP̄O**

XVI

Osius ep̄s dixit. hoc quoque omnibus placeat. ut si uel diaconus siue presbyter. siue quis clericorum ab ep̄o suo communionem fuerit priuatus & ad alterum perrexit ep̄m. & scierit atque confugit eum ab ep̄o suo fuisse abiectum. Non oportet ut ei communionem indulgeat. Quod si fecerit sciat se conuocatis ep̄is causas esse dicendum. uniuersidixerunt hoc statum & pacem seruabit & concordiam custodiat. **DE EXCOMMUNICATIS APUD VICINOS**

EPISCOPI AUDIENDIS.

VII **O**sius ep̄s dixit. Quod me adhuc mouē & reticere non debeo. si ep̄s si quis forte iracundus quod esse non debet. cito & aspere commouetur aduersum pr̄bytm. siue diaconum suum & extet minare eum de ecclesia uoluerit. prouidendum est ne innocens damnetur aut perdat communionem. & ideo habeat potestatem is qui abiectus est ut ep̄s finitimos interpellet. & causa eius audiatur ac diligenter tractetur. Quia non oportet ei negari audientia roganti. & ille ep̄s qui iuste aut iniuste eum adiecti patienter accipiat negotium discutatur. ut uel probetur sententia eius a plurimis uel emendetur. Tamen prius quam omnia diligenter & fideliter examinentur eum qui fuerat a communionē separatus antecognitionem nullus debet p̄sumere ut eum communioni societ. hi uero qui conueniunt ad audiendum si uiderint clericorum esse fastidium & superbiam. quia tam non debet ut ep̄s iniuriam uel contumeliam patiat. se uerioribus eos uerbis castigent. ut oboediant honesta precipientia ep̄o. Quia sicut ille clericus sincerum exhibere debet amorem caritatis. Ita quoque uicissim ministri infugata debent ep̄o suo exhibere obsequia.

DE NON SOLLICITANDIS CLERICIS ALIENIS.

II **I**anuarus ep̄s dixit. Illud quoque statuat sc̄ita sura. ut nulli ep̄o liceat alienus ep̄i ciuitatis ministerium ecclesiarum sollicitare & in suis parrociis ordinare. Unius si dixerunt placeat. Quia & his contentionibus solent nasci discordia. & ideo prohibet omnium sententia ne quis hoc facere audeat.

**DE NON ORDINANDIS CLERICIS
ALIENISSIMIS SUI CONSENSU EP̄I**

XVIII. **O**sius ep̄s dixit. & hoc uniuersi constitutum ut quicumque ex alia par- rocia uoluerit alienum ministrum sine con- sensu ep̄i ipsius & sine uoluntate ordinare non sit rata ordinatio eius. Quicumque autem hoc usurpauerit a fratribus & coep̄is nr̄is & admoniri debet & corrigi. De praesbyteris & diaconibus qui te salonicam ueniunt quantum temporis **IBI RESSEDEANT.**

XX. **A**e tius ep̄s dixit. Non ignoratis quanta & qualis sit thesa- lonensium ciuitas. sepe ad eam ueniunt ex aliis regionibus praesbyteri & diaconi & non sunt contenti breui tempore morari & aut residere ibi. aut certe uix post post longa spatia ad sua redire coguntur. Uniuersi dixerunt. eam- pora qua constituta sunt circa ep̄iscopos. & circa has personas obseruari debent. **DE SUSCIPENDIS HIS QUI PERSECUTIONE PATIUNTUR**

XXI. **O**sius ep̄s dixit. suggerente fratre & coep̄o nr̄o olympio & iam hoc placuit. ut si aliquis uim perper- susus est & inique expulsus pro disciplina & catholica confessione uel pro defensione ueritatis effugiens pericula innocens & deuotus ad aliam uenerit ciuitatem. non prohibeatur immorari quam diu aut residere possit. aut iniuria eius remedium acceperit. quia durum e- st eum qui persequutionem patitur non recipere & larga beniuolentia. & hu- manitas ei esse exhibenda. Omnis synodus dixit uniuersaq;

uniuersaque constituta sunt catholica ecclesia in uniuerso orbe diffusa custodire. & suscripserunt qui conuenerant.

INCIPIT SUSCRIPITIO EPISCOPORUM

Osius ab spama cordubensis. uicentius decapua legatus
 scē ecclesie romane. florentius ab spadonis demerita. Cusius
 ab spanis decessaria augusta. maximus satustia. Por
 firius amachedonia de philippis. Euterius a procia decandos.
 moysus a thesalia de cebis. Dioscorus de trachia. Lucius
 atrachia decanopolim. Euagrius amachedonia de her
 chiano polim. Iosimus. ab accacia de litmedon. Diodorus
 ab asia de thenedos. aetius. amachedonia de thesalonicam.
 parigorius arardania. descupis. athanasius alexandriae.
 Jonas amachedonia de paracopolim. machedonius. ad
 ardania de ulpianus. fortunatianus aquilegensis. heliodorus
 de nicopolim. erius. apalestina. — cochras. ab achia.
 fterconius. decanusia. martyrius ab achiaia. de neapolim
 seuerus. rauennensis. protasius. mediolanensis. Uerissimus
 agalia de luciduno. palladius. amachedonia de diu.
 Alexander. ab achia de ce porisma. Tycius ab asia.
 demotonis. anianus ab spama de cassalona. Calipodius
 neapolitanus legatus scē ecclesie romane. Domitianus
 ab spadonis de asaurica. pretrextatus ab spanis
 de barcelona. bassus. amachedonia. de diadecianopolim.
 marcellus. amachedonia. deanquira. asclepius.
 apalestina de gaza. protozenis. ab achiaia. de serdica.
 Ymeneus. a thesalia. de pharatha. Item lucius. ab italia
 de berona. Iulius. ab acatia. de thebessem. athenodorus.

EXPLICIT CANON SERDICENSIS.

ab acatia de blatena. Alexander a thesalia declariffa.
uitalis ab adachia de aquis ripensis. Trifon ab achia
de macarce. Gaudentius ad achia de naufo. Nolipius ab
achia de magari. Caluius ad achia ripensi. Decastra maris.
Prozarcus ab achia de patras. Euthenius appanonius.
Asturius de arabia. Deas apofibus. hieremius ab achia
de sechoro. Dionisius ab achia de helida. Yrticius ab iratia
de bryxa. marcus ab asia de siscia. ualens ad archiapens.
desetto politanus. gerontius amachedonia de brebi. Eua
cius ab achia alexander. ab achia. Demoremis & ceteri.
Et subscripserunt omnes epi diuersarum prouinciarum
uel ciuitatum. EXPLICIT CANON CONCILII SERDICENSIS.

INCIPIUNT CANONES CARTHAGINENSIS.

POST CONSOLATIONE gloriosissimorum impera
torum honorii. xlii. & theodosii. viii. augusti
vii. kl. iunias carthagine in secretario basilice
fausta. Cum aurelius papa. una cum ualentano prime sedis
prouinciae numidiae faufano ecclesiae potentinae
prouinciae italiae piceni legato ecclesiae romanae.
sed & legatis diuersarum prouinciarum africanarum.
Id est numidiarum utacheni. mauritanie cesariensis. sed
& tripolim & uincenao colositano fortunatiano. & ceteris
episcopis prouinciae proconsularis residenabus. CCXvij.
Nec non philippo & asello praesbiteris eque legatis romane
ecclesiae con sedisset. Asturabus diaconus. aurelius episcopus dixit.
Post diem praesentem concilii utre cor damini fratres bea
tissimi multa flagitata sunt. expectanter fratres nostros

Carthagine 3
celebratur.

anno 397.

Nara Teru ay
Augustus Johannes

quoniam ad presentem synodum legati aduenerunt. Quae
 gestas necesse est socienter quadere domino. De tante congre-
 gationes coetu gratias referimus. super est uitam exemplaria
 niceni concilii quae nunc habemus & a patribus constituta sunt.
 Quam etiam hic adecessoribus nostris eandem synodum firmantes
 uel quae secundum eam formam per omnes clericorum gradus.
 A summo usque ad ultimum salubriter ordinatae sunt in medio
 proferantur. Ab uniuerso concilio dictum est proferantur.
 Daniel notarius recitauit niceni concilii professio uel statuta
 ita se habent. Et cum diceret faustanus episcopus plebis potentillae
 prouinciae italiae picem legatus romane ecclesiae dixit.
 Inuncta nobis sunt a sede apostolica aliqua per scripturam
 aliqua etiam in mandatis. Cum uero beatitudine tractanda
 sicut in ea gestas superibus meminimus. hoc est de nicenis
 canonibus ut conseruentur & constituta eorum & consuetudo.
 Quia & aliqua ordine & canone tenentur aliqua consue-
 tudine firmata sunt. De his ergo primitus si placeat beatitudini
 urae tractemus. & postea cetera quae acta uel incoacta sunt
 inserta firmabuntur. ut & ad sedem uenerandam rescriptas
 uris in mare possit. Atque nos ammonuisse apud uenera-
 bilem papam euidenter clareat. licet & capitula actionum
 iam inserta sint gestas. De his ergo ut superius dixi. Quid
 urae beatitudini placeat agere debemus. ueniat ergo
 communitorium in medio ut scire possit ura beatitudo quid
 in eo contineatur. ut singula respondeatur. Aurelius episcopus
 dixit proferatur communitorium. Quid fratres & con-
 sacerdotas nostri actas nuper alligauerunt.

Et cetera quae acta sunt uel agenda sunt subsequenter.

Daniel notarius recitauit communitorium fratri
faustino & filii philippo & asollo praesbyteris. Iosimus
ep̄s uobis commissa negotia non latent uos. Ita ac sintra.
Immo quiantra ibi uobis praesentia est cuncta per agite.
Maxime cum & hoc nrm possitis habere mandatum. &
uerba canonum quae in pleniore firmitate huic com
munitorio inseruimus. Ita enim dixerunt fr̄s in concilio
nicheno cum de ep̄iscoporum appellatione decernerent.

Placuit autem ut si ep̄s accusatus fuerit & iudicauerint con
gregati ep̄i scae reregionis ipsius & de gradu suo decernerint
eum & appellasse uideatur. Et confugerit ad beatissimum
ecclesiae romanae ep̄m & uoluerit audiri. & iustum putauerit
ut renouetur examen scribere ep̄is dignetur. qui finitima
& propria prouincia sunt. ut ipsi diligenter omnia requirant
& iuxta fidem ueritatis definiant. Quod si quis rogat causam
suam iterum audiri. Et deprecatione sua moueri ep̄m
romanum ut elater suo praesbyterum mittat. Et in po
testate ep̄i quid uellit & quid existimet. & si decreuerit
mittendos esse qui praesentes cum ep̄is iudicent. Habentes
auctoritatem eius a quo distant sunt erit in eius arbitrio.

Si uero crediderit sufficere ep̄os aut negotio terminum imponant
faci & quod sapientissimo consilio iudicauerit & cum recitare &

Alipius ep̄s ecclesiae tagastensis legatus prouinciae nu
midiae dixit. De hoc iam superius & iam litteris concilii nri
rescripsimus. & id nos seruatorus profiteamur quod
in niceno concilio constatam est. Adhuc amen

nemonouit quoniam cum inspiceremus greca exemplaria
 huius synodi nicheni. Ista ibi nescio quaraatione minime
 inuenimus. Unde petimus uenerationem tuam sancta papa
 aureli. Ut quia hoc authenticum concilium nichenum
 in urbe dicitur esse constantinopolitanum. Aliquos in scriptis
 tuae sanctitatis mittere digneris. Et non solum ad ipsum
 sanctum fratrem constantinopolitanum episcopum sed etiam alexan-
 drinum. & antiochenum uenerabiles sacerdotes qui hoc nobis
 concilium sub stipulatione litterarum suarum dirigant.
 Ut omnis postmodum ambiguitas auferatur. Quia non ita
 ut frater faustinus attulit minime inuenimus ista.
 Nos tamen paulus perferuaturus ut ante dixi. Donec
 integra exemplaria ueniant profiteamur. Petendus
 autem litteris nostris etiam uenerabilis ecclesiae romanae
 episcopus bonifacius. Ut ipsi quoque dignetur ad memoratas
 ecclesias aliquos mittere qui eadem exemplaria debeant
 secundum eius scriptam perferre. Nuncautem memorati
 nicheni concilii qualia exemplaria habeamus. His gestis
 sociamus faustinus episcopus legatus ecclesiae romanae dixit. Nec
 uera sanctitatis praerudicat ecclesiae romanae. si uede hoc capitulo
 si uede alius qui ad dicere dignatus est fraternitatem. & eo episcopus
 alypius dubios esse canones. Sed ipsa ad sanctum & beatissimum
 papam nostrum scribere dignamini & ut ipse integros canones
 inquirent cum uera sanctitate. De omnibus constitutis trac-
 tare possit. Sufficit autem ut & ipse beatissimus episcopus
 urbis romae sicut & uera sanctitas apud se tractat. Ita & ipse
 inquireat ne contentio inter ecclesia nasci uideatur.

Sed magis caritate fraterna deliberare possit ipso reson-
 bente quid melius obseruare debeat. Aurelius ep̄s dixit.
 Praeter ista quae promissimus actus necesse est ut & iam
 nr̄ae prauitatis litteris sc̄o fratri & consacerdoti nr̄i boni-
 fatio. singulaque tractamus plenissima intamemus. Ergo
 si omnibus placet persecutionis ore omnium condiscamus.
 Uniuersum concilium dixit placet. Nouatus ep̄s legatus
 mauritaniae stippensis dixit. Nunc meminimus hoc com-
 munitorium. & iam de praesbyteris uel diaconibus continere
 qualiter audiri ab ep̄is suis uel a finitamis debeant quod
 in nicheno concilio minime legimus. Unde hoc ipsum
 iubeat sc̄itasura recitari. Aurelius ep̄s dixit. Recitetur
 ad locum & iam hoc quod deponitur. Dahel notarius
 recitauit de appellacionibus aut clericorum id est minoris
 loci. ē ipsius synodi certa responsio. De quare quid acturi
 sitis credimus inferenda quod taliter dictum ē. Osius ep̄s
 dixit. Quod me adhuc mouet reticere non debeo. Si ep̄s
 quis forte in acundus quod esse non debet cito aut aspere
 commoueatur aduersus praesbyterum siue diaconum
 suum et ex terminare eum de ecclesia uoluerit. Prouiden-
 dum ē. ne innocens damnetur aut perdat communionem.
 Habeat in potestate eiectus ut finitimos interpellat causa
 eius audiat. & diligentius tractetur. Quia non oportet
 negari ei audientiam roganti. Et ille ep̄s qui aut iuste
 aut iniuste eum reiecit patienter accipiat ut negotium
 discutatur. ut aut probetur eius aut emendetur sententia
 & cetera. Cumque recitarentur augustinus ep̄s ecclesiae

ipponiensis prouinciae numidie dixit. Et hoc nos
 ser uaturos profitemur salua diligentiae inquisitione
 concilio nicheni. Aurelius ep̄s dixit. Si hoc & iam omnium
 ur̄ae caritati placet & responsione firmate. Uniuersum
 concilium dixit. Omniaque in nicheno concilio statuta sunt.
 nobis omnibus placent. Iocundus ep̄s ecclesiae suffitule
 legatus prouinciae bizacinae dixit. Quod statutum est
 in nicheno concilio uiolantia quoquam nullatenus potest
 faustanus ep̄s legatus ecclesiae romanae dixit. Adhuc secundū
 professionem sc̄itatis ur̄ae tam sc̄i alippii. quam & iam fr̄s n̄r̄i
 iocundi aliqua infirmari credo aliqua firmari quod non
 debeat cum iam indubium ipsi canones uenerint ergo ut
 placeat nobis. Et beatus dimi ur̄ae ad sc̄m & uenerabilem
 ecclesiae romanae ep̄m ur̄a sc̄itatis referre dignetur. Ut & ipse
 quod sc̄i agustinus statueret dignatus ē. deliberare possit.
 Utrumnam & hoc concedendum sit. An readendum hoc est
 de appellationibus inferioris gradus. Si ergo adhuc indubium
 uent. Et de hoc capitulo iustum est ut beatissime sedis ep̄s
 informare debeat. Si tamen ad probatur canonibus hoc
 inueniri possit. Aurelius ep̄s dixit. Etiam quae dudum
 ur̄ae caritati inuauimus. Nunc patemini exemplaria
 statutorum nicheni concilio. Sed & quae hic salubriter
 annis decessoribus secundum eiusdem concilio formam.
 Uel quae nunc a nobis ordinata sunt recitari & gestas inferri.
 Omne concilium dixit. exemplaria fidei & statuta nicheni
 synodi quae ad n̄r̄m concilium per beate recordationis
 olim pro decessore tuae sc̄itatis quinter fuit. Cecilianū ep̄m

allata sunt sed & que patres exemplaria sequentes
 hic constituerunt. Uel nunc communi tractu statuimus.
 his gestis ecclesiarum inserta manebunt. Ita ut superius
 dictum est uenerabilibus uiris antiochene alexandriae
 sed & constantinopolitanae ecclesiarum episcopis scribere uera
 beatitudo dignetur. Ut exemplaria uerissima concilii nicheni
 sub stipulatione litterarum suarum dirigant. Quo declarata
 ueritas ea capitula quae in commonitorio praesens frater. & co
 episcopi faustinus. sed & conpraesbyteri philippus & asellus
 secum adtulerunt. Aut ibidem reperta uobis firmabuntur
 aut si non inueniantur. Collecta synodo de hoc in sequenti
 tractauimus. Daniel notarius nicheni concilii professionem
 fidei uelut statuta recitauit in concilio africano.

PROFESSIO FIDEI NICHENI

Credimus in unum deum patrem omnipotentem uisibilem
 & inuisibilem factorem & in unum deum in christum filium dei.
 Natum de patre unigenitum. hoc est de substantia patris. deum
 de deo uero. natum non factum unius substantiae cum patre.
 Quod greci dicunt homo uision per quem omnia facta sunt.
 siue quae in caelo. siue quae in terra. Qui propter homines & pro
 nostra salutem descendit & in carne natus est. passus homo factus est.
 & resurrexit tertia die. ascendit in caelos sedit ad dexteram
 patris. unde uenturus est iudicare uiuos & mortuos & in spem
 sanctorum.
 Hos autem qui dicunt erat quando non erat. & prius quam
 nasceretur non erat. & quia ex nullis extantibus factus est.
 Uel ex alia substantia dicentes mutabilem & conuertibilem
 filium dei. hos anathematizat catholica & apostolica ecclesia.

STATUTA QUO QUENICHEVET.

In viginti capitulis similiter reatata sunt sicut in superioribus inueniuntur adscripta. Deinde quae in concilio africanis promulgata sunt actus praesentibus inserta noscuntur. Ut quae in nicheno concilio statuta sunt omnimodo seruentur.

Aurelius episcopus dixit. haec ita apud nos habentur exemplaria statutorum quae tunc patres nostri de concilio nicheno secum detulerunt cuius formam seruantes. haecque sequentur constituta firmata a nobis custodientur.

DE TRINITATE PREDICANDA.

Vniuersum concilium dixit deo proprio pari professione fides ecclesiastica quae per nos traditur. In hoc actu glorioso primitus confidenda est. Tunc demum ordo ecclesiasticus singulorum & consensu omnium aseruendus. Ad corroborandas autem fratrum & episcoporum nostrorum. nuper promotorum mentes ea proponenda sunt. quae a patribus certa dispositione accepimus. ut trinitatis quam nostris in sensibus consecratam reanemus. Patris & filii & spiritus unitatem. quae nullam noscitur habere differentiam sicut didicimus ita populis inferuamus. Item ab uniuersis episcopis nuper promotis dictum est. Plane sic accepimus sic tenemus. sic docemus fidem euangelicam cum uera doctrina sequentes.

DE CONTINENTIA.

Aurelius episcopus dixit. cum preterito concilio ad continentiae & castitatis moderamine tractaretur. Gradus isti tres qui conscriptione quadam castitatis per consecrationes adnexas. Episcopi inquam presbyteros & diaconos. Ita placuit ut concederetur sacrosanctitates ac diuinae sacerdotum nec non & leuitas uel qui sacramentis diuinis inseruiunt. continentem esse omnibus.

quo possint simpliciter quod adō postulant impetrare.
 Ut quod aptido cuerunt & ipsa ser uauit antiquitas nos quoque
 custodiamus.

**DE DIUERSIS ORDINIBUS
 AB Uxoribus Abstinentis.**

III Faustinus ep̄s ecclesiae potentine prouinciae piceni
 legatus romane ecclesiae dixit. Placeat ut ep̄i presbyteri
 & diaconi uel qui sacramenta contrectant pudicitiae custodes
 ab uxoribus se abstineant ab uniuersis ep̄is dictum ē. placeat.
 Ut in omnibus & ab omnibus p̄dictis custodiantur. qui altari
 inseruiunt.

DE AUARITIA

V Aurelius ep̄s dixit. Auaritiae cupiditas quam rerum
 omnium malorum matrem esse nemo quis dubitet.
 Proinde inhibenda est ne quis alienos finis usurpēt aut per
 premium terminos patrum statutos transcendat. Nec omnino
 cuiquam clericorum liceat de qualibet resenuis accipere.
 Quamquam non uelle suggestiones quae uel obscurae sunt
 uel sub genere latent inspecte anobis formam accipiant. Ce
 terum de quibus apertissime diuina scriptura canxit.
 Non est deferenda sententia sed potius exsequenda proinde
 quod in laicis reprehenditur. In multo magis debet in clericis
 praedamari. Uniuersum concilium dixit nemo contra prophetas.

**Nemo contra euangelia facit sine periculo. UTXRISMA
 A PRAESBYTERIS NON FIAT**

VI Fortunatus ep̄s dixit. In praeteritis conciliis statutum meminimus
 esse ut xrisma uel reconciliatio poenitentium nec non
 & puellarum consecratio. praesbyteris non fiant.
 Siquis autem emer serit hoc faciens quid de eo statuendum sit

Aurelius ep̄s dixit. Audiuit dignationem fratris
 & coep̄m̄ fortanxi quid ad haec dicitur ab uniuersis ep̄is
 dictum est x̄risti confectio & puellarum consecratio ap̄res
 byteris non fiat. Uel reconciliare quemquam in publica
 missa praesbytero non licere hoc omnibus placeat. **¶**

**DE HIS QUI IN PERICULO POSI
 RECONCILIANTUR**

II. Aurelius ep̄s dixit. si quis quam in periculo fuerit constitutus
 & se reconciliari diuinis altaribus petierit. si ep̄s absens
 fuerit debet utique praesbyter consulere ep̄m. Et si per
 iclitantem eius precepto reconciliare quam rem debemus
 salubri consilio roborare ab uniuersis ep̄is dictum est. placeat
 quod sc̄ita supra necessario nos instruere dignata est.

**DE HIS QUI IN ACCUSATIONE MAIORIS
 NATI UENIUNT ET UT EP̄O NULLI ERI
 MINO SO LICET ACCUSARE**

III. Numidius ep̄s dixit assulutanus. Preterea sunt quamplurimi
 non bone conuersationis qui existant maiores nati. Uel
 ep̄os passim uageque in accusationem pulsandos debent.

tam facile admittat necne aurelius ep̄s dixit. placeat igitur
 caritati ur̄ae ut si qui aliquibus sceleribus inretitus est uocem
 aduersus maiorem natu non habeat accusandi. Ab uniuersis
 ep̄is dictum est. si criminōsus est non admittatur. placeat.

**DE HIS QUI MERITO FACINORUM SUORUM AB ECCLESIS
 CONGREGATIONE PELLUNTUR**

III. Augustinus ep̄s legatus prouinciae numidiae dixit hoc
 statuere dignamini ut si qui forte merito facinorū suorum

ab ecclesia pulsifunt. Et siue ab aliquo epō uel prbō fuerint
incommuniōe suscepti. Etiam ipse pari cum eis crimine
teneatur. obnoxius refugienter sui epī regulare iudicium
ab uniuersis epīs. dictum est omnibus placet. **DE PRBIS QUI
A PROPRIIS CORRIPUNTUR EPIS.**

X **A**lipius epī legatus provincie numidie dixit. Nec illud p̄ter
mittendum est. ut quis forte prb̄ ab epō suo correptus
in timore uel superbiae inflatus putauerit. separatim sacrificia
dō offerenda uel aliud erigendum altare contra ecclesias
ticam fidem. Disciplinam que crediderit non exeat impunitus.
Valentinus prime sedis provincie numidie dixit. Necer
sario discipline ecclesie face & fidei congruasunt. quae frater
noster Alipius persecutus est. proinde quid uideatur ur̄ae
dilectione edicite. **SIQUE PRB̄ CONTRA
EP̄M SUUM INFLATUS CHRISMA Fecerit ANATHEMASIT**

XI **A**b uniuersis epīs dictum est. si quis prb̄ a preposito suo
correptus fuerit. debet utique apud uicinos epōs conueni
re. ut ab ipsis eius causa possit audiri. ac per ipsos suo epō conuolari.
Quod nisi fecerit. sed superbia quod absit inflatus. secernendum
se ab epī sui communionē duxerit. ac separatim cum aliquibus
faciens sacrificium dō obtulerit. anathema habeatur
& locum amittat. si queri moniam iustam aduersus ep̄m
non habuerit. inquirendum erit. **SIQUE EP̄S
ABSQUE TEMPORE SYNODI IN CRIMINE DEI INIUS
FUERIT. ADUOCETUR EP̄S AUDIATOR**

XII **F**elix epī dixit. suggero. secundum statuta ueterum
concliorum. ut si quis epī quod non optamus. in reatum aliquem

incurrerit & fuerit enim necessitas non posse plurimos
congregare. Ne in crimine remaneat ad uodecim episcopis
& presbiteris. ex episcopis cum proprio suo episcopo audiatur & dia-
conus a tribus. **UT NON LICENT EPISCOPIS
ALIURIMIS ORDINARE SED SINE NECESSITATE
FUERIT UEL A TRIBUS ORDINENTUR.**

III. Aurelius episcopus dixit. Quid ad haec scitis uera. ab uniuersis
episcopis dictum est a nobis ueterum statuta debere
seruari. Sicut & in consulto primatus cuiuslibet prouinciae
tam facile non presumunt. Multa congregati episcopi episcopum
ordinare nisi necessitas fuerit. Tres episcopi in quocumque
loco sint eius precepto ordinare debent episcopum. Et si quis
contra suam professionem uel subscriptionem uenerit in aliquo
ipse se honore priuabit. **UT DE TRIPOLI
UNUS EPISCOPUS IN LEGATIONEM UENIAT ET QUIBUS
IBIDEM AQUINQUE EPISCOPIS AUDIATUR.**

III. Item placuit de Tripoli propter inopiam prouinciae
unus episcopus in legationem ueniat. & ut ibi presbiteris aquinque
audiatur episcopis & diaconus a tribus ut superius memoratum est.
proprio episcopo residente. **DE** diuersis ordinibus ecclesie
seruentur ut si quis in causa criminis incurrerit & ab
nuerit iudicium ecclesiasticum debeat perditari & ut filii
sacerdotum **SPECTACULA SECCULARIA.**

IV. Item placuit quisquis episcoporum.
presbiterorum & diaconorum seu clericorum cum necdum
ei fuerit crimen infatum uel ciuilibus causa fuerit com-
mota. si relicto ecclesiastico iudicio publicis iudiciis.

purgare uoluerit. & iam si pro ipso fuerit prolata sententia
 locum suum amittat. & hoc in criminali in ciuili uero perdat
 quo de iure si locum suum obtinere malluerit. hoc & iam
 placuit ut a quibus cumque iudicibus ecclesiasticis ad alios
 iudices ecclesiasticos. ubi est uobis maior auctoritas fuerit
 prouocatum. Non eis ob sit quorum fuerit soluta sententia.
 Si conuincti non potuerint uel inimico animo iudicasse uel
 aliqua cupiditate aut gratia deprauati. Sane si ex consensu
 partium electi fuerint iudices. & iam pauciare numero quam
 constitutum est non liceat prouocari. Et ut filii sacerdotum
 spectacula secularia non exibeant sed nec spectent. Licet hoc
 semper xpianis omnibus indictum sit & ubi blas femis sunt
 non accedant. **UT NULLUS EPS PRB**
 & diaconus conductor existat & lectores uxores accipiant
 & clerici absint ab usuris & quo tempore uel ipsi ut argi

CONSECRENTUR.

XVI

I templacuit ut epi & prbi. & diaconi non sint conductores
 aut procuratores neque ullo turpi negotio & in honesto uictum
 quaerant. Quia respicere debent scriptum esse. Nullus
 militans dō implicat se negotiis secularibus. Placuit ut lec
 tores cum ad annos pubertatis uenerint cogantur aut
 uxores ducere aut continentiam profiteri. Item placuit
 ut clericus si comoda uerit pecuniam pecuniam accipiat.
 Si speciem eandem speciem quantam dederit accipiat. & ut
 ante .XXV. añ etatis nec diaconi ordinentur. & ut lectores
 populum non salutent. **UT UNQUAQUE**
 prouincia propter longinquitatem prima tem

HABEAT PROPRIUM

II Placuit ut mauritania sitifensis ut postulat ut primatem
 provincie numidie excius cetera separatur ut suum habeat
 primatem quem consentiantibus omnibus primatibus provin-
 ciarum africanorum. uel omnibus epis propter longinquitatem
 habere promissa est. **SI QUIS CLERICUS**

ordinatur moneri debet constituta seruare. & ut corporibus
 mortuorum eucaristia non detur nec baptisma & ut per
 singulos annos per omnes provincias ad concilium metro-

POLITANI CONUENIATUR

III Item placuit ut ordinati epis uel clericis prius ab ordinatoribus
 suis placita conciliorum auribus erum inculcentur ne se
 aliquid contra statuta concilii fecisse peniteant. Item pla-
 cuit ut corporibus defunctorum eucaristia non detur:

Scriptum est enim accipite & edite. Cadauera autem nec
 accipere possunt nec edere. Et nec iam mortuos homines
 baptizari faciat presbyterorum ignauia. Pro qua re
 confirmandum est in hac sca synodo ut secundum nichena
 statuta propter causas ecclesiasticas quae ad perniciam
 plebium sepe ueteresunt. Singulis quibusque annis
 concilium conuocetur. & quod omnes provincie quae primas
 sedes habent de concilio suis binos aut quantos delegerint.
 Episcopi delegatos mittant ut in congregato conuentu
 plena possit esse auctoritas. **UT SI QUIS EPS**
 accusatur ad primatem ipsius provincie causa deferatur.

III Aurelius episcopus dixit. Quisquis episcoporum accusatur
 ad primatem provinciae ipsius causam deferat accusator

nec a communione suspendatur cui crimen intenditur.
 Nisi ad causam suam dicendam electorum iudicium die
 statuta litteris euocatus minime occurrerit. Hoc est infra
 spatium mensis ex eadie qua eum litteras accepisse confiterit.
 Quod si aliquos ueras necessitatis causas probauerit quibus
 eum occurrere non potuisse manifestum sit cause sue dicende.
 Intra alterum mensem integram habeat facultatem. Uerum
 tandiu post mensem secundum non communicet donec purgetur.

Si autem ad concilium uniuersale anniuersarium occurrere
 noluerit ut uel ibi causa eius terminetur ipse in se damnationis
 sententiam dixisse iudicetur. Tempore sane quo non communi-
 cat nec in sua ecclesia uel parroecia communicet. Accusator
 autem eius si nunquam diebus cause dicende defuerit a com-
 munionem non remoueatur. Si uero aliquando defuerit sub
 trahent se restituto in communionem episcopo ipse remoueatur
 a communione accusator. Ita tamen ut nec ipsi adimatur
 facultas cause per agende. si se addiem occurrere non noluisse
 sed non potuisse probauerit. Illud uero ut cum agere coeperit
 in episcoporum iudicio si fuerit accusatoris persona culpa-
 bilis ad arguendum non admittatur nisi proprias causas non
 tamen ecclesiam acas asserere uoluerit. **DE PRÆSES**

BYICRIS uel clericis accusatis.

XX Si autem presbiteri uel diaconi fuerint accusati. Adiuucto sibi
 sex uicinis locis proprii episcopi legitimo numero collegarum
 quos ab eodem accusati petierit ne id est una secum in presbiteri
 nomine sex. in diaconi tres ipsorum causa differant.
 Eadem dierum sedilationum & communionem remotionum

& dis cusione personarum inter accusatores. & eos qui
accusantur forma seruata. Reliquorum autem clericoru
causas & iam solus ep̄s loci agnoscat & finiat. **UT FILII**

XI. I clericorum in matrimonio noniungantur hereticis
terum placuit ut filii clericorum genalibus uel hereticis
matrimonio noniungantur. **UT EP̄I UEL CLER**
in eos qui catholici non sunt nihil conferant.

XII. E ut in eos qui catholici xp̄iani non sunt etiam si consanguinei
fuerint perdonationes rerum suarum ep̄i uel clerici
nihil conferant. **UT EP̄I** transmare non proficiantur.

XIII. I tem ut ep̄i transmare non proficiantur nisi consulto prime
sedis ep̄o suae cuius quam prouincie ut ab eo precipue
possint summere formatam uel comendationem. **UT EP̄I**
scripturas catholicas nihil in ecclesia legantur.

IXIII. I tem ut preter scripturas canonicas nihil in ecclesia legatur
sub nomina diuinarum scripturarum. Sunt autem cano
nicę scripturę. id est genesis. exodus. leuiticus. numeri.
deutero nomium. hiesunaue. iudicum. ruth. regum. libri
iiii. paralippo menon. lib. ii. job. psalterium. salomonis
libri. v. Lib. duodecim prophetarum. Etias. hieremias.
hiezechiel. daniel. tobiar. iudic. hester. hesdre. lib. ii.
machabeorum. lib. ii. Noui testamenti. Euangeliorum
libri. iiii. Actuum apostolorum. lib. i. epistole pauli
xiiii. petri apti. lib. ii. Ioh̄ apti. iiii. Jacobi apostoli
lib. i. Iude apti. lib. i. Apocalipsin. ioh̄. lib. i. Hoc etiam
facti & confacer dotinro bonifatio uel aliis earum partiū
ep̄is pro confirmando isto canone innotescat quia a patribus

ista accipimus in ecclesia legenda. **DE EPIS**
 uel sequentibus ordinibus qui sacrosca mysteria contrectant

PLACUIT AB Uxoribus contineri

XXV

Aurelius episcopus dixit. Addimus fratres karissimi praeterea cum de quo
 rundam clericorum quamuis lectorum
 erga uxores proprias incontinentia referetur. Placuit
 quod & in diuersis conciliis firmatum est. Subdiaconi qui
 sacramenta contrectant. presbiteri & diaconi. sed & episcopi secundum
 propria statuta & iam ab uxoribus secontineant ut tamquam
 non habentes uideantur esse. Quod nisi fecerint ab ecclesia suo
 remoueantur officio. Ceteros autem clericos ad hoc non cogi
 nisi maturiori etate ab uniuerso concilio dictum est. Quae
 uera scita est iuste moderata & sacra & deo placita sunt con
 firmamus. **UT RES ECCLESIAE NEMO DISTRAHAT**

XXVI

Item placuit ut res ecclesiae nemouendae. Quod si reditus
 non habet & aliqua nimia necessitas cogit hanc insinuandam
 esse primae prouinciae ipsius. Ut cum statuto numero episcopi
 utrum faciendum sit arbitretur. Quod si tanta uirga & necessitas
 ecclesiae ut non possit ante consulere saltem uicinos testes
 conuocet. episcopi curant ad concilium. Omnes referre suae ecclesiae
 necessitates. Quod si non fecerit reus deo & concilio uenditor
 honore amisso teneatur. **PREBTERI ET DIACONI**
 in grauiore culpa conuicti manus impositionem tamquam
LAICI NE QUAEQUAE SUSCIPIANT

XXVII

Item confirmatum est ut si quando presbiteri uel diaconi in aliqua
 grauiore culpa conuicti fuerint. Quae eos a ministerio
 necessesit remoueri. non eis manus tamquam poenitentibus

uel tamquam fidelibus laicis imponatur. Neque permit-
tendum ut rebaptizari ad clericatus gradu promoueantur.

PRÆSBYTERI ET DIACONI

uel clerici qui causas suas ad trans marina putauerint
appellandum in communionem minime suscipiant.

Item placuit ut præbiteri diac uel ceteri inferiores clerici in causas
quas habuerint. si de iudiciis episcoporum suorum que facta fuerint.
Vicini episcopi eos cum consensu sui episcopi audiant adhibiti ab eis episcopi.
Quod si ab eis prouocandum putauerint non prouocent
ad trans marina iudicia. sed ad primates suarum prouinciarum.

Sicut & de episcopis sepe constat. Ad trans marina autem
qui putauerit appellandum. a nullo intra africanam ad
communione suscipiatur.

SI QUIS EX CŌ
municatus ante audientiam communicare presumpserit
ipse in se damnationem protulit.

Item placuit uniuerso concilio ut qui excommunicatus fuerit
pro suo neglectu. siue episcopus siue quilibet clericus & tempore
excommunicationis sue ante audientiam communionem
presumpserit. Ipse in se damnationis iudicetur protulisse
sententiam.

DE ACCUSATO UEL
accusatore: qui in eo loco unde est ille qui accusatur.

Item placuit ut accusatus uel accusator: si metuit aliquam
uim temerarie multitudinis locum sibi elegit proximum
quonon sit difficile testes perducere. ubi causa finiatur.

SI QUI CLERICI AB EPIS SUI

promoti contempserint nec illi maneant unde recedere
NOLUERUNT

XXXI

Iemplacuit ut quicumque clerici uel diaconi pro necessitatibus ecclesiarum non obtemperauerint episcopis suis uoluntatibus eos ad honorem in sua ecclesia promouere. nec illi ministrent in gradu suo underecedere noluerunt. **S**I QUIS clericorum pauper promotus in ordine potes habuerit aliquid ecclesie potestati **SUBICIA**

XXXII

Iemplacuit ut episcopi presbiteri diaconi uel quicumque clerici qui nihil habentes ordinantur. & tempore episcopatus uel clericatus sui agros. uel quae cumque predia nomine suo comparant. Tamquam rerum dominicarum in uasione crimine teneantur. Nisi admoniti in ecclesia eadem ipsa contulerint. Si autem ipsi propriae aliquid liberalitate alicuius uel successione cognitionis obuenerit faciant in de quod eorum proposito congruit. Quod si a suo proposito retrorsum exorbitauerint honore ecclesiastico indigni tamquam reprobi iudicentur.

UT PRÆSBYTERI REM

ecclesiae in qua sunt confituti non uendant & nulli episcopo liceat rem tituli matricis ecclesiae usurpare.

XXXIII

Iemplacuit ut presbiteri non uendant rem ecclesie ubi sunt confituti nescientibus episcopis suis. Quomodo & episcopo non liceat uendere predia ecclesiae ignorante concilio uel presbiteris suis. non habente ergo necessitatem ne episcopo liceat matricis ecclesiae rem tituli sui usurpare. **EXPLICIT CAN. CONCILII CARTAGINENS.**

**INCIPIUNT CANONES
CONCILIORUM DIVERSORUM AFRICANE PROVINCIÆ NUMERO CXXI**

videtur Imperatoribus

et
quarta

et circa anno
318. p. 170
in infra

RCITATA SUNT ETIAM
 in ista synodo diuersa concilia uniuerse pro-
 uinciae africanae trans actis temporibus aureli
 carthaginensis episcopi caelebrata.

Gloriosissimo imperatore theodosio augusto .III. & abun-
 dantia .uē. cons. .VIII. id. octobres .yppone regio in secre-
 tario basiliche pacis & cetera gesta huius concili .ideo de-
 scripta non sunt .quia ea quae ibi statutae sunt in superioribus
 probantur inserta. **DE CONCILIO**

carthaginensi ubi legati ep̄i proconsularis ad concilium
 ad rumentani defanantur.

Gloriosissimis imperatoribus arcadio .III. & honorio .II.
 auḡg . cons. .VI. kl̄rum iuliarum carthagine in hoc
 concilio legati delectati sunt ep̄i proconsulares ad concilium
 ad rumentanum. **DE CONCILIO**

carthaginensi ubi multae sunt constituta.

Caesario & attico . uūc . cons. .V. kl̄ septembres . cartha-
 gine in secretario basilice refutatae . Cum aurelius
 una cum ep̄is confedisset adstantibus & iam diaconibus
 aduenientes quoque uictore sene pupianense tuto
 migir pense eu angelo assurtano. **AD LOCUTIONE**
 ad ep̄s aureli carthaginensis episcopi.

Aurelius ep̄s dixit . Post diem praestitutam concilii
 confedimus ut recor damini fr̄s beatissimi . & arbitra-
 banur omnium prouinciarum pro africa legationes
 conuenisse ad diem ut dixi praestitutam nr̄i tractatus.
 Sed cum sacerdotum nr̄orum epistola by zachenorum

fuisse & recitata · uel quid mecum idem quidem p[ro]p[ter]
 & diem concilii praeuenerant tractassent urae caritati
 legeretur. Lecta est & iam a fratribus honorata & urbano.
 Quinobiscum hodie concilium participantur legatio sit
 fensis prouinciae defanata frater etiam reginus ecclesie
 uegeti felitane litteras adparuitatem meam datas. Crescenti
 ani prime sedis ut ipse insinuat numidiarum. Et aureli
 coepiscoporum nrorum in quibus scriptas ura mecum
 caritas recognoscit. Promississe eosdem quod aut ipsi digna
 rentur uenire. Aut ad hoc concilium fuissent ex more
 defanaturi legatos. Sed hoc quia minime factum uidetur.
 Diu se detineri de longinquo uenientes. Legati mauri
 taniae sit fensis non posse testantur. Et ideo frs si urae
 caritati uidetur littere fratrum nrorum bytachenorum.
 Sed & breuiarium quod eidem epistole adiunxerunt ad hunc
 coetum conrogatum legantur. ut si qua forte illic manere
 caritatis urae animum possunt in eodem breuiario quae
 diligentius fuerint anim aduersa in melius reformatur.
 Hoc enim frater & coepi nr̄. Prime sedis uir per specus
 meritosue grauitatis atque prudentiae. Anizonius
 scribens ad meam paruitatem postulauit si ergo placet
 quae tractata sunt legantur. Et singula ura caritate
 considerentur. **QUOD NIHIL**
 de ypponiensi concilio sit emendandum.

Epigonius ep[iscopu]s dixit dixit in hoc breuiario quod de
 ceptum est. De concilio ypponiensi nihil arbitramur
 esse emendandum uel assuendum nisi ut dies sc̄e pasche

tempore concilii innotescat. **UT EPISCOPI**

uel clerici non facile filios suos emancipent.

II. **V**tepi uel clerici filios suos in sua potestate per emancipatione
exire non ex. sinant. Nisi demoribus eorum fuerint & de

etate securi ut possint ad eos iam propria pertinere peccata.

UT EPISCOPI UEL CLERICI

non ordinentur nisi omnes suos fecerint xpianos.

III. **V**tepi & prbi & diae non ordinentur prius quam omnes
qui sunt in domo eorum xpianos catholicos fecerint.

QUOD PRAETER PANEM

et merum mixtum aqua nihil in sacramentis offerre debet.

III. **V**in sacramentis corporis & sanguinis dni nihil amplius
offeratur quod ipse dni tradidit. hoc est panis & uinum

aque mixtum primiciuero seu mel & lac. Quod unodie

sollemnissimo in infantum misterio sol & offerre. Quam
uis in altario offerantur suam tamen habeant propriam

benedictionem. ut a sacramento dominici corporis & sanguinis
disanguantur. Nec amplius in primiciis offeratur quam

de uis & frumentis. **UT CLERICI**

uel continentes ad uirgines uel uiduas non accedant.

Clerici uel continentes ad uiduas uel uirgines nisi ex iussu
uel per missu eporum aut prbtorum non accedant. & hoc

non sol faciant sed cum clericis uel cum his cum quibus epi
aut prbt iusserit. Nec ipsi epi & prbi soli habeant accessum

ad huiusmodi feminas sed ubi aut clerici praesentes sunt

aut graues aliqui xpiani. **UT PRINCEPS**

sacerdotum non appelletur episcopus.

VI **V**t prime sedis ep̄s non appelletur princeps sacerdotum
aut summus sacerdos aut aliquid huiusmodi sed tantum
prime sedis ep̄s. **UT CLERICI IN TA**
bernas nisi peregrinis non ingrediantur.

VII **C**lerici edendi uel bibendi causa tabernas non ingredi
antur nisi peregrinationis necessitate compulsi. **UT IAE**
iunis dō sacrificia celebrentur.

VIII **V**t sacramenta altaris non nisi aeiunis hominibus cele
brentur. Excepto uno die annuer sario quocena dñi cele
brantur. Nam si aliquorum pro mercedis tempore defunc
torum siue episcoporum siue ceterorum commendatio
facienda est solis orationibus fiat. si illi qui faciunt iam
pransi inuentur. **UT IN ECCLESIIIS**
conuiuia minime celebrentur conubia.

VIII **C**nulli ep̄i uel clerici in ecclesia conuiuentur nisi forte
transcuntes hospicioꝝ necessitate illic reficiant. populi
& iam ab huiusmodi conuiuio quantum fieri potest prohi
beantur. **DE POENITENTIBUS.**

X **V**t poenitentibus secundum differentiam peccatorum. ep̄i
arbitrio poenitentiae tempora decernantur. & ut p̄b̄i
in consulto ep̄o non reconciliat poenitentem nisi absentia ep̄i
necessitate cogente. Cuius cumque aut poenitentia publicū
& uulgatissimum crimen est. quod uniuersam ecclesiam
commouerit ante absidam manus ei inponatur.

DE VIRGINIBUS

XI **C**uirgines sacre cum apparentibus a quibus custodie
bantur priuatae fuerint ep̄i uel p̄b̄i ubi ep̄s absens est

providentia) grauioribus feminis commendentur.

Aut simul habitantes inuicem secustodiant. Ne passim
uagando ecclesiae ledant exifamationem. **DE EGRO**

tantibus qui pro se respondere non possunt.

Vegrotantes si pro se respondere non possunt cum uolun-
tatis eorum testimonium supericulo proprio dixerint

baptizentur. ut scenicis atque histrionibus ceterisque huius
modi per sonis reconciliatio non negetur. **DE PAS**

SIONIBUS MARTYRUM

Liceat etiam legi passiones martyrum cum anniuersariis
diebus eorum celebrantur. **DE PARUULIS**

QUI A PUERIS DONATIISTAS BAPTIZATI S

De donatistas placuit ut consolamur fratres & confacer
dotes nostros sircicum & simplicianum desolis infantibus

quibaptizantur pene eosdem. Ne quod suo non fecerunt
iudicio cum ad ecclesiam dei salubri proposito fuerint conuersi

parentum illis error impediatur ne promoueantur. sacri altaris
ministri. Quibus inferas honoratus & urbanus epi legata

prouintiae mauritanie itasensis dixerunt. Jam dudum
cum apud scitatem uram allegarem us scripta. Dilati sumus

ea contemplatione quod fratres nri aduenire possent de
numidia legata. sed quia non parui dies sunt quibus expec

tata minime uenerunt. ultra preter mittere quaenobis
mandata sunt annis coepis non oportet atque ideo fratres

suggesionem nram libenter admittite. Deside enim
nicheni tractatus audiuimus. Uerum est desuorificis
inhibendis post prandium. ut aierumis sicuti dignum est

XV

offerantur. & tunc & nunc firmatum est. **DE REBAPTIZACIONIBUS & REORDINATIONIBUS UEL TRANSLOCATIONIBUS EPORUM.**
Illud autem suggerimus mandatum nobis quod & iam incapuensi plenaria synodo uidetur statutum. ut non liceat fieri rebaptizationes reordinationes uel translocationes eporum. Nam cresconius uilla regensis epus plebesua derelicta Tubunensem in biasit ecclesiam & usque in hodie commonitus secundum quod statutum fuerat relinquere eandem quam inuaserat plebem. Contempsit aduersus istam quae pronuntiata fuerat confirmata quidem audiuimus. sed petimus secundum quod nobis mandatum est. ut dignemini dare fiduciam quoniam necessitatem ipsa cogente liberum nobis sit rectorem prouintiae. secundum statuta gloriosissimorum principum aduersus illum adire. Ut qui in ista admonitionem scitatis urae adquiescere noluit & emendare illicitam auctoritate iudiciaria protinus excludatur. Aurelius epus dixit seruata forma discipline non est amabitur adpetitus. si a uera caritate modeste conuentus recedere detractauerit. cum fuerit suo contemptu & contumacia faciente & iam auctoritate iudiciaria conuentus. Honoratus & urbanus epus dixerunt. hoc enim omnibus placet ab uniuersis episcopis dictum est iustum est & placet.

QUOD EPUS ORDINARE EPORUM DEBEANT

XVI

Honoratus & urbanus epus dixerunt. & illud nobis mandatum est. ut quia proxime fratris nostri numidia duo epus ordinare presumpserunt pontificem. non nisi ad duodecim censeatis celebrari episcoporum ordinationes

aurelius ep̄s dixit. forma antiqua ser uabitur. ut non
 minus quam tres sufficiant qui fuerint defanati ad ep̄m
 ordinandum. Propterea quia in tripoli forte & in ar tuze.
 interiacere uidentur barbarę gentes. Nam in tripoli ut
 asseritur ep̄i sunt quinque tantummodo & possunt forte
 de p̄sona numero uel duo necessitate aliqua occupari. Difficile
 ē enim ut & de quolibet numero omnes possint occurrere.
 Numquid debet hoc ipsum in impedimento esse ecclesiasticę
 utilitati. Nam & in hac ecclesia ad quam dignata est ur̄a
 sc̄itas conuenire. Crebro ac pene per diem dominicam
 ordinandos. Habemus numquid nam frequenter potero
 duodecim uel decem uel non multo minus ad uocare ep̄s.
 Sed facile est mihi duos adiungere meae paruitate
 uicinos quapropter cernit mecum caritas ur̄a. hoc ipsum
 ob seruari non posse.

**Q̄O AD DIDI BEANT
 CONTRADICTIONUM.**

Sed illud ē. statuendum ut quando ad eligendum ep̄m
 conuenerimus si qua contradictio fuerit ob orta. quia
 talia tractata sunt apud nos non presumant ad purgandum
 eum qui ordinandus est. Tres iam sed postuletur ad numerū
 unus uel duo. & in eadem plebe cui ordinandus est discuti
 antur primo per sone contradicentium. postremo & iam
 illaque obiciunt per tractentur. & cum purgatus fuerit
 sub conspectu publico. Ita demum ordinetur. si hoc cum ur̄e
 sc̄itatis animo concordat roboretur ur̄a dignationis respon
 sione. ab uniuersis ep̄is dictum est satis placet.

UTO ECCLESIA CARTHAGINIS DIES PASCHÆ NUNCIETUR

XVIII

Honoratus & urbanus ep̄s dixerunt. Quoniam de communitorio nro omnia tractata noscuntur. Addimus & iam de die paschæ nobis esse mandatum. ut de ecclesia semper carthaginensificata ad solæ inferuamur & non sub angusto temporis spacio. Aurelius ep̄s dixit. si f̄itate uræ uidetur qm̄ nos spondisse iam dudum meminimus aut singulis quibusque annis ad tractandum conueniamur. & cum conuenerimus tunc deuulgabitur sc̄ paschæ dies per legatos qui affuerint concilio. honoratus & urbanus ep̄i dixerunt. Nunc de præfenti coetupetamus ut litteris prouinciam nrām de hac die informare dignemini. Aurelius ep̄s dixit. Ita fiat necesse est.

DE UISITANDIS PROUINCIIS.

XVIII

Honoratus & urbanus ep̄i dixerunt. & illud nobis uerbo mandatum ut quia statutum in concilio yponiensi singulas debere prouincias tempore concilii uisitandas esse dignemini & iam quod de hoc anno secundum ordinem distulifas uel alio anno mauritaniam prouinciam uisitare. Aurelius ep̄s dixit. Tunc de prouincia mauritania propterea quod in finibus africæ posita sit. nihil statuimus siquidem uicine sunt barbarico. sed præf̄t̄ & d̄s ut ex abundantia nunc pollicentes uenire possimus ad urām prouinciam. Cogitare enim debetis fratres quia hoc sibi & tripolitani & aruigitani fr̄s potuerunt exigere si ratio pateretur. **UIDIO**

CESIS NISI EX CONSENSU EP̄I PROPRII EP̄M N ACCIPIANT

XX

Epigomus ep̄s dixit multas concilii statutum a coetu sacerdotali. ē. ut plebes quae in dio c̄sibus ab ep̄is retinentur.

Quae ep̄m̄ numquam habuerunt. nisi cum uoluntate eius
 ep̄i a quo tenentur proprios accipiant rectores. id est ep̄m̄
 aduerso qui nonnulli dominatu quodam adepti con
 munem fratrum abhorrent. uel certe cum ad prauidam
 fuerint quasi in quodam archetyranni casu sibi dominatum
 iudicant. Quod plerique tumidi atque stolidi aduersum
 ep̄os suos ceruices erigunt p̄bi. uel conuiuui sibi concinnantes
 plebem uel certe per suasu maligno. ut in licito fauore
 eosdem uellent sibi conlocare rectores. Quod quidem in signe
 mentis tuae tenemus uotum. frater re legiose aureli qui
 haec sepe oppresisti. non curando tales pettores. Sed propt̄
 eorum malis cogitatus & prauis concinnatis consilia
 hoc dico non debere rectorem accipere eam plebem que
 in diocesi semper sub iacuit nec unquam proprium ep̄m̄
 habuit. Quapropter si uniuerso sc̄ssimo coetui placet.
 hoc quod pro secutus sum confirmetur. Aurelius ep̄s dixit.
 fratres & confacer dotes n̄ri prosecutioni non obstito. sed
 & hoc me & fecisse & facturum esse profiteor. Circa eos sane
 qui ^{su}erint contordes non solum circa ecclesiam carthagini
 ensem. sed circa omne sacerdotale consortium. sunt enim
 plerique conspirantes cum plebibus propriis quas deci
 piunt ut dictum est earum scalpentes aures blandi ad
 seducendum utiose uite homines uel certe inflati & ab
 hoc consortio separata qui putant proprie plebi incubandum.
 & nonnumquam conuenta ad concilium uenire detrectant.
 sua forte ne prodantur flagitia metuentes. Dico si placet
 circa hos non tantum dioeceses non esse seruandas.

uerum & de propria ecclesia quae illis male fuerit omnino adnitendum. Ut & iam auctoritate publica reciantur atque ab ipsis principalibus cathedris remoueantur. Oportet enim ut qui uniuersis fratribus a toto concilio inhaerent non solum sua uire integro sed & diocesis possideat. At uero qui sibi & putant plebes suas sufficere fraterna dilectione contempta. non tantum diocesis amittant sed ut dixi & iam propriis publica careant auctoritate ut rebelles. honoratur & urbanus epi dixerunt. summa prouisio scitatis tuae coheret mentibus singulorum. Et puto omnium responsione ea quae prosequi dignatus es roboranda. uniuersi epi dixerunt placet. placet. **UT ALIENUS CLERICUS MINIME SUSCIPIATUR AB ALIO.**

XXI. **E**pi conuenerunt. In multis conciliis hoc statutum est & iam nunc hoc confirmatum est auctoritate prudentia beatissimi fratris ut dicitur alienum nullus sibi prius & epi. Praeter eius arbitrium cuius fuerit clericus. Dico autem iulianum qui ingratus est dei beneficis per meam paruertatem in se conlatis. Ita temerarium & audacem extitisse. ut eum qui a me baptizatus est cum esset puer egenatissimus mihi ab eodem comendatum. Cumque multis annis a me aleretur atque incretetur. hunc ut dixi baptizatum esse in ecclesia mea per manum paruertatis meae. Constat idem in dioecesi apaliensis lector esse coepit. Immo annis ferme duobus legerat nescio quo contemptu humilitatis meae. Idem iulianus arripuit quem dicit quasi proprium quem suoloci uatantani me in consulto usurpare. nam & ducem

illum ordinauit. hoc liceat pateat haec licenti a nobis
 beatissimi fratres. Siminus tam impudens cohibeatur
 ne se misceat communioni cuiusquam. Numidius ep̄s dixit.
 Simon postulata neque consulta tua indignatione id uideatur
 fecisse iulianus. Judicamus omnes inique factum atque in
 digne. Quapropter nisi idem iulianus correxerit. Errorem
 suum & cum satis factione eundem clericum quam fuerat
 ausus ordinare reuocauerit tuae plebi contra statuta con
 cili faciens contumaciae suae separatus a nobis excipietur iudicium.
 Epigonius ep̄s dixit. Etate pater & ipsa pro motione
 antiquissimus uir laudabilis frater & colleganoster uictor.
 Uult hanc petitionem generalem omnibus effici.
UT CARTHAGINENSIS EP̄O UIDE
 uoluerit clericum liceat ordinare.

XXII.

Aurelius ep̄s dixit. Sermonem meum admittite fratres.
 contigit nonnumquam ut postulentur ab ecclesiis
 quae prepositae regent. ut p̄b̄is uel ep̄is & tamen memor
 statutorum. Id sequor ut conueniam ep̄m eius atque ei
 inuicem quod eius clericus aequalibus ecclesia postuletur.
 Sed forte in hodierno non reluctati sunt. & ne quando con
 tingat ut reluctentur. Cum fuerit a me in hac causa postu
 lati quem scitis multarum ecclesiarum. & ordinandorum
 curam suscipere. Iustum est ergo ut quemlibet consacer
 dotum conueniam cum duobus e consortio nro. uel tribus
 testibus sin uero inde uotus extiterit quid censet caritas
 ur̄a faciendum. Ego enim cunctarum ecclesiarum digna
 tione dī. ut scitis fratres sollicitudinem suscipio.

AFRICANI.

Numidius ep̄s dixit . fuit semper haec licentia huic sedi
 ut unde uelle & de cuius nomine fuisse conuentus
 pro desiderio cuiusque ecclesiam ordinare ep̄m . Epi
 gonius ep̄s dixit . bonitas sequestrat possibilitatem .
 Minusenim presumis frater cum te bonum & clementem
 omnibus reddis . habes enim hoc in arbitrio satis est ut
 satisfiat personae unius cuiusque ep̄i . In primatantum modo
 conuentione si autem quod licet huic sedi uindicandum
 sibi fuerit arbitratus . Necesse habes tu omnes ecclesias
 suffulcare unde tibi non potestatem damus sed tua ad
 signamus . Ut liceat uoluntati tuae & semper tenere quem
 uoles . ut prepositos plebibus uel ecclesiis constituas qui postu
 lati fuerint & unde uoles . Postumianus ep̄s dixit . ne inde
 qui unum habuerit . Numquid debet illi unus ipse p̄bit
 auferri . Aurelius ep̄s dixit . sed ip̄s unus esse potest . per
 quem dignatione diuina p̄bit multi constitui possint .
 Unus autem ep̄s difficile inuenitur constituendus . Quapropter
 sine necessarium episcopatus qui habuerit p̄bitm . Et unum
 ut dixisti frater . Habuerit & iam ipsum ad promotionem
 dare debet . Postumianus ep̄s dixit . Ergo si habet alius
 abundantes clericos . Debet mihi alia plebs subuenire . Au
 relius ep̄s dixit . sane quomodo tu ecclesiae alteris subuenis
 per suadebitur illi qui plures habet clericos . & unum tibi
 ordinandum largiatur . **UT EP̄I QUI IN DJO**
 cesibus fuerint ordinati diocesim sibi nullam uindicent .

XXIII. Honoratus & urbanus ep̄i dixerunt . Au diuinus constitutus
 ut diocesim non mereantur ep̄os accipere nisi consensuerit .

sub quo fuerunt confatute. Sed in provincia nostra cum
 aliqui forte in diocesi concedente eoe po in cuius potestate
 fuerant confatute ordinati sunt epi. Etiam diocesi sibi
 sibi iudicant. hoc & corrigi caritate ut iudicio & in huius
 decetero debet. Epigonius ep̄s dixit. singulis epi seruati. e.
 quod dicebat. ut ex massa diocesum nulla carperetur
 ut proprium ep̄m habuisset. Nisi ipse consensum adhibuisset
 concedendi. sufficit enim si consenserit ut eadem diocesis
 permissa propriam tantum ep̄m habeat. Cetera sibi non
 iudicent diocesis quia exempta de fasce multarum
 sola meruit honorem episcopatus suscipere. Aurelius ep̄s

dixit. Non dabitur caritativa omniū placere eum qui in
 diocesi concedente ep̄o qui matricem tenet solam
 Eandem retinere plebem in qua fuerit ordinatus. Quia
 igitur uniuersa arbitrari fuisse tractata si omnia
 cum animo ur̄o conuenerunt sermone ur̄o tunc taro bo
 rate. Uniuersi epi dixerunt. Omnia nobis haec placuer
 & haec nra subscriptione firmamus & suscipserunt.
 Aurelius ep̄s ecclesiae carthaginensis huic decreto con
 senti & prelecto suscripti. similiter & ceteri epi suscip
 serunt.

**IN HOC CONCILIO STATUTUM
 EST UT EOS SINE EORUM MATRINA NAUIGENT**

Caesario & Ataco uicc̄ cons̄. vi. kl̄. iulias carthagine
 placuit ut nullus episcoporum nauiget sine formata
 primatus gesta inauthenticis qui quere & inueniunt

DE CONCILIO ISTO LEGATI
 ad imperatores infra scripta diriguntur episcopi

+

Post consolationem gloriosissimi imperatoris honorii augusti
 IIII. & eutheciae uic. v. kl. maias. carthagine in secre-
 tario basilice refectur. in hoc concilio legationem suscepit.
 Epigonius & iucentius epi ut profugientibus ad ecclesiam
 quocumque reatu inuoluitur. Legende gloriosissimi prin-
 cipibus mercantur ne quis eos audeat abstrahere. In hoc
 concilio legatio destinatur ad romam & mediolanen-
 sem epon. De par uulis qui apud hereticos baptizati sunt
 & ad imperatorem. **DE IDORUM RELI-**
 quis auferendis & de aliis rebus quam plurimis.

+

Post consolationem. ft. salicomis. uic. xvii. kl. iulias. cartha-
 gine in secretario basilice refectur. Cum aurelius epi
 suis conuocasset adstantibus. Diaconibus. aurelius epi dixit.
 Ecclesiarum dñi per africa constitutarum necessitas est
 mecum optime nouit caritas ur̄a sc̄ssimifri. & quomam
 praesentia dñi ut ex aliqua parte sc̄i cetus ur̄i esse & congre-
 gata praesentia uideatur mihi ut has easdem necessitates
 quas pro sollicitudine nr̄a indagare potuimus in medium
 proferamus. Quas cum adprobauerint ur̄a sinceritas
 sit consequens eligendum esse unum annorum numero
 consacer dotem. Qui auxiliante dño orationibus uestris.
 & has ipsas necessitates suscipere possit. & nauiter per-
 agendas implere pereturus ad transmarinas itali aeparces.
 uttam sc̄s fratribus & consacer dotibus nr̄is. uenerabili sc̄o
 fratri anastasio sacerdoti mediolanensis ecclesiae. Necessi-
 tatem ipsam ad dolorem atque inopiam nr̄am ualeat
 intinere. Ex his enim sedibus hoc fuerat prohibitum.

quod noverimus communi periculo. Providendum maxime
 quia tanta indigentia clericorum est. multaeque ecclesie
 ita deserte sint. ut nec unum quidem diaconum uel in litterarum
 habere reperiantur. Nam de ceteris superioribus gradibus
 & officis tacendum arbitror. Quia aut dixi. si ministerium dia
 conii facile non inuenitur. multo magis superiorum honorum
 inueniri posse. certissimum est. Et cotidianos plures diuersarum
 poene emortuarum plebium. Jam non sustineamus quibus
 nisi fuerit aliquando subuertum grauis nos & inexcausabilis
 innumerabilium animarum periclitum causa apud deum
 mansura est. **UT PARUULI APUD**
 donatistas baptizati in catholica clericali ordinentur.

XXI **III** Unde quoniam superiori concilio statutum esse mecum recognos
 cit. unanimitas uera. ut hi qui apud donatistas paruuli bap
 tizati sunt. Nondum scire ualentes erroris eorum interitum.
 & postea quam ad etatem rationis capacem per uenerunt.
 Agnita ueritate falsitatem eorum aborrentes ad ecclesiam di
 catholicam per uniuersum mundum diffusam ordine
 antiquo permansus in positionem receptasunt. Debere talibus
 suscipiendum munus clericatus non impedire nomen erroris.
 Cum ueram ecclesiam illorum putauerint ad fidem acce
 dendo & ubi christo crediderint & trinitatis sacramenta per
 ciperint. que omnia uera & sancta atque diuina esse certissimum
 est. & in his omnem anime spem constitutam. Quamquam
 & hereticorum presumpta audacia ueritatis nomen in
 palliata haec tradere audeat. Quae quoniam simpliciora
 sunt ut premonet beatus apostolus dicendo. unus deo

una fides unumbaptisma. & iterari non liceat quod
 semel dari oportet. Anathemato nomine erroris recipi-
 antur per manus impositionem. In unam ecclesiam colubam
 ut dictum est. & in matrem omnium xpianorum ubi
 omnia illa sacramenta salubriter & eterna & vitaliter
 accipiuntur. Quae per seuerantibus in heresi magnam
 damnationis poena conquirunt. Ut quod eis in ueritate ad
 sanam uitam consequendum esse luminosius hoc in errore sit
 tenebrosius atque damnosius. Quod fugientes nonnulli
 & matris ecclesiae catholice ubera cognoscentes. Quia
 omnia **sc̄a mysteria** amorte ueritatis crediderunt atque
 per ceperunt. Quibus sacramentorum rebus cum uitae
 bonae pro uitae acceperit sine dubio ad officium clericatus
 tales esse adplicandos. & maxime in tanta rerum necessi-
 tate nullus est qui non concedat. Quamquam nonnulli
 eiusdem sectae clerici cum plebibus atque honoribus suis
 ad nos transire desiderent. Quam ore honoris aut per
 suadentia uitam aut retinent ad salutem. sed hoc maiori
 fratrum supradictorum considerationi dimitendum
 censeo. Ut prudentioris suo concilio nr̄e suggestioni ser-
 monem cum per penderint. Quid de hac rem eis placeat
 nos informare dignentur. Tantum de his qui infantes
 in baptizati sunt. Saet agamus ut nr̄e si placeat in hisdem
 ordinandis consentiant uoluntati. Omnia ergo quae
 superius comprehendimus apud sc̄os ep̄os agenda esse
 mecum honorabilis fraternitas ur̄a perpendit.

DE RELIQUIS IDOLORUM

XXV I uel templis ad imperatoribus abolendis.
 In tant & iam alie necessitates are legiosis imperatoribus
 postulande. ut reliquias idolorum per omnem africam
 iubeant poenitentis amputari. Nam plerisque in locis mari
 timis atque possessionibus diuersis adhuc erroris istius in
 quitas uiget. ut precipiantur & ipsas deleri & templacorum
 quae in agris uel locis abditis constituta nullo ornamento
 sunt. Iubeantur omnimodo. destrui. **UT CLERICI**
 de iudicis sui cognitione non cogant in publico dicere testimonium.

XXVI Petendum & iam ut statuere dignentur. ut si forte in ecclesia
 quamlibet causam. Iure apostolico ecclesis imposito agere
 uoluerint. & fortasse decisio clericorum unipara displi
 cuerit. Non liceat clericum in iudicium ad testimonium
 deuocari eum qui cognitor uel presens fuit. Ut nulla ad tes
 tmonium dicendum ecclesiastica cuiuslibet persona
 pulsetur. **DE PAGANORUM CONUIUIS AUFERENDIS.**

XXVII Illud & iam pcedum ut quoniam contra precepta diuina conuiuia
 multis in locis exercentur! quibus in ordine gentili adora
 tata sunt. Ita ut nunc a paganis xpiani ad huc celebra
 cogantur. Ex qua re temporibus xpianorum imperatorum
 persecutio altera fieri occulte uideatur. Uetari talia
 iubeant. & de ciuitatibus & de possessionibus inpositam
 poenam prohiberi. maxime cum & iam natalibus
 beatissimorum martyrum per nonnullas ciuitates.
 & in ipsis locis sacris talia committere non reformident.
 Quibus diebus & iam quod pudoris est dicere saltationes
 sceleratissimas per uicos atque plateas exercent.

AFRICANI

ut matronalis honor & numerabilium feminarum pudor.

Deuote uenientium ad sacratissimum diem iniuriis lasci
uienibus appetatur. ut & iam ipsius scē relegionis paene

fugiatur accessus. **DE SPECTACULIS**

ut die dominico uel ceteris scōrum festiuitatibus minime celebretur.

XXVIII. Nec non & illud petendum ut spectacula theatrorum ceterorumq;
ludorum. Die dominica uel ceteris relegionis xpiane diebus
caeleberimur amoueantur maxime quia scē paschae
octabarum die populi ad eum magis quam ad ecclesiam
conueniunt. Deberi transferri deuotionis eorum dies
si quando occurrerint nec oportere & iam quemquam xpianoru
cogi ad haec spectacula maxime quia in his exercendis
qua contra precepta di sunt. nulla per se rationis necessitas.
a quo quam adhibenda est. Sed ut oportet hominem libera
uoluntate subsistat sibi diuinitatis concessa. Corporatoru
enim maxime periculum considerandum est. qui contra
precepta di magno terrore coguntur ad spectacula con
uenire. **DE CLERICIS DAMNATIS**

XXVIII. Et illud petendum ut statuere dignetur ut si quis cuiuslibet
honoris clericus iudicio episcoporum quocumque crimine
fuerit damnatus non liceat eum siue ab ecclesiis quibus
presuit siue a quolibet homine defensari. Interposita poena
damni pecuniae atque honoris quoniam aetatem nec sexum
excusandum esse precipiant. **DE HISTRIONIBUS
XPIANIS FACTIS.**

XXX. Et de his & iam petendum ut si quis ex qualibet ludicra arte
ad xpianitatis gratiam uenire uoluerit ac liber ab illa

macula permanere. Nonne um liceat a quoquam iterum
 ad eadem exercenda reduci uel cogi. **DE MANU**
 missionibus in ecclesia celebrandis ab imperatore postendum.

XXX **D**emanumissionibus sane in ecclesia dicendis. si idem contacer-
 dotes per Italiam facere reperiuntur. nrae & iam erit fiducia eius-
 dem ordinem sequi. Data plane licentia missi legato utque
 cumque digna fide. pro statu ecclesiae & salutem animarum
 agere potuerit. nos laudabiliter in conspectu dñi accepturos.
 Quae omnia scitaturae placente edicite. ut & meam suggesta-
 onem ratam esse uobis aduertant. & nram omnium consen-
 sionem sinceritas eorum libenter accipiat. Ab uniuersis episc-
 ditum est omnibus placet haecque inuncta sunt per-
 agenda & prudenter atque scitate enarrate. **DE EQUI**
II O DAMNATIO EPO

XXX **II** **A**urelius episcopus dixit. Equitai & iam olim merito suo episcopali
 sententiam damnata non arbitror. preter eundem
 esse legationis causam ut si forte eum in illis partibus repper-
 rent. si eadem fratri nro cure pro ecclesiae statu quod
 oportuerit uel uel uel licuerit aduersus eum peragere ab
 uniuersis episc- ditum est multum placet. & ista persecutio
 maxime cum olim damnatus est. Equitai & eius impudens
 inquietudo. & pro statu & salutem ecclesiae magisque ubiq;
 repellenda. & suscripserunt. aurelius episcopus ecclesia cartha-
 giniensis huic decreto consensit & per lecto suscripti. similiter
 & ceteri episcopi suscripserunt. **IN OCCONCILIO**
 leguntur litterae anastasi romani.

Pontificis de donatistas catholicos episcopos admonentes.

Vincentio & flabito . uicc . consr . id febr . carthagine
 in secretario basilice resitate . Cum in concilio congregati
 in ecclesia carthaginiensi consedissemus . & africanis omnibus
 prouincis epi . Id est aurelius eiusdem sedis ep̄ cum collegiis
 quos eorum suscriptio manifestat . Recitata sepius tot beatissimis fr̄
 & consacer dotē nr̄i anastasi ecclesie romane ep̄i . Quibus nos
 paterne & fraterne caritatis sollicitudine ac sinceritate ad
 hortatus est . ut de & hereticorum donatistarum insidiis
 & improuitatibus . quibus africanam ecclesiam catholicam gra
 uiter uexant . nullomodo dissimulemus . Gratias agimus
 dn̄o nr̄o quod illi optimo & sc̄o antesti suo tam piam curam
 pro membris xpi quamuis induerit itate terrarum . sed in una
 compage corporis confutatus inspirare dignatus est . **HIC U**
DONATISTAS LENIUS AGATUR

XXX
III. **D**einde per tractatus & consideratus omnibus quae utilitati ecclesie
 conuenire uidebantur . ad uente atque admonente sp̄u di
 elegimus commemoratis hominibus quamuis de dominici cor
 poris unitate . In quia & ad dissensiones precisit leniter & pacifice
 agere . ut quantum in nobis est omnibus qui eorum communione
 & societate inretitum . Per uniuersas prouincias africanas
 poentis innotescant quam miserabili errore deuncti sunt .
 Ne forte sicut dicit apostolus nobis in mansuetudine corripien
 tibus diuersa sentientes . Quod illi di poentiam ad cognoscendā
 ueritatem . & resipiscant de diaboli laqueis capti uati ab ipso
 in ipsius uoluntate . **DE LITTERIS MIHIENDIS**
 iudicibus ut ea quae inter donatistas & maximianistas acta
 sunt innotescant .

XXX
III
Itaque placuit ut ex concilio nro littere darentur audites
africanos a quibus hoc peti congruum uideretur. ut in hoc
adiuuent communionem matrem ecclesiam catholicam
in quo episcopalis auctoritas contemni in ciuitatibus potest.
Id est ut iudicaria potestate atque diligentia ex fide xpiana.
Quid getum sit in omnibus locis in quibus maximanistae
basilicas optauerunt qui ab eis scismas fecerunt inquirant
& getas publicis propter firmam noticiam omnibus necessa
riam faciant inherere. **UT CLERICI**
donatistarum in ecclesia catholica suscipiantur in clero.

XXX
V
Deinde placuit ut littere mittantur ad fratres & coepiscopos
nosros & maxime ad sedem apostolicam in qua preside & memo
ratus uenerabilis frater & collega noster anastasius. quo
nouerit habere africanam magnam necessitatem propter ecclesie
pacem & unitatem. Ut & ipsis donatistas quicumque clerici
correctio consilio ad catholicam unitatem transire
uoluerint. secundum unius cuiusque epi catholici uoluntatem
atque consilium qui in eodem loco gubernat ecclesiam.
si hoc paci xpiane prodesse uisum fuerit in suis honoribus
suscipiantur. sicut prioribus eiusdem diuisionibus temporibus
factum esse manifestum est. Quod multarum & pene
omnium africanarum ecclesiarum quibus talis error
exortus est exemplatae sunt. Non ut consilium quod in
transmarinis partibus de hac re factum est. dissoluatur.
sed ut illud maneat circa eos qui sic transire ad catholicam
uolunt ut nulla per eos unitatis compensatio procuretur.
per quos autem uel omnimodo per fici uel adiuuari manifestas

fraternarum animarum lucris catholica unitas in locis
 quibus degunt uisa fuerit non eis obstat quod contra honores
 eorum quamuis salus nulli interclusa sit intransmarino
 concilio statutum est. id est ut ordinati in parte donati si ad
 catholicam correcti transire uoluerint non suscipiantur
 in honoribus suis secundum transmarinum sed exceptis
 his per quos catholice unitati consulatur **UT LEGATIO**
 ad donatistas componende pacis gratia dirigantur.

Deinde placuit ut his per acti legati & iam predicande
 pacis atque unitatis sine qua salus christiana non potest
 obtineri numero nostro ad ipsorum donatistorum. siue
 quos habent episcopi siue ad plebes mittantur. per quos omnibus
 innoticiam perferatur quam nihil habeant quod aduersus
 ecclesiam catholicam iuste possint dicere. maxime ut
 manifestum fiat omnibus per gesta. & iam municipalia
 propter documentorum firmitatem. quod ipsis de maxi-
 mianis schismaticis suis egerint. ubi eis diuinitur demon-
 stratur si ad tendere uellent. tam inique. Tunc illos
 ab ecclesiae unitate percisos quam inique nunc clamant
 a se maximianistas schisma fecisse. Ex quorum tamen
 numero quos iam plenarius concilii auctoritate dam-
 nauerant. In suis honoribus denuo reciperunt baptismum.
 Quem damnati & exclusi dederant acceptauerant. ut
 uideant quam stulto corde resistant paci ecclesiae toto
 orbe diffuse. cum ista faciant pro parte donati neque
 se istorum quos ita reciperunt communione propter
 intuitum pacis contaminari dicant & nos contemnant.

XXX
 VI.

+

Id est ecclesiam catholicam & iam in extremis terrarum
per partibus constitutam per eorum communionem
inquinatam. Quoties accusantes convincere nequiverunt.

QUI CLERICI ab uxoribus debeant abstinere.

XXXVII **P**reterea cum de quorundam clericorum. quamuis
erga uxores proprias incontinentia referetur. Placuit
epos & prbos & diaconos secundum propria statuta.
& iam ab uxoribus continere quod misfecerint ab ecclesia facio
remoueantur officio. Ceteros autem clericos ad hoc non cogi
sed secundum unius cuiusque ecclesiae consuetudinem
obseruare debere.

**DE HIS QUI PLEBES
PROPRIAS DERELINQUUNT.**

XXXVIII **R**ursum placuit ut nemini sit licentia facultas relicta
principalia cathedra ad aliquam ecclesiam in dio
ecesim constitutam se conferre. uel in re propria diutius
quam oportet constitutum curam uel frequentationem
proprie cathedre. negligere.

DE INFANTIBUS

baptizandis quoties dubitatur utrum fuerint baptizati.

XXXVIII **I**tem placuit de infantibus quoties non inueniuntur cer
tissimi testes qui eos baptizatos esse sine dubitatione tes
tentur. Neque ipsi sunt per etatem detraditis sibi sacra
mentis idonei. Respondere atque ullo scrupulo eos esse
baptizandos. ne ista trepidatio eos faciat sacramentoru
purgatione priuari. hinc enim legatum aurorum
fr̄ nri consuluerunt. quia multos tales ab barbaris

**DIEM PASCHAE
DIEM CONCLINCIANDUM.**

XL

Itē placuit ut dies uenerabiles pasche formatarum
 suscriptione omnibus intemur. Dies uero concilii
 idem seruetur. Quinypponensi concilio confutatus est.
 id. e. x. kl̄ septemb. & scribendum ad singularum quarūq;
 prouinciarum primates. ut quando apud se concilium
 congregant istam diem non impediant. **NGINTER**

XLI

uentor ep̄i cathedram ubi uenter uentor est sedeat
 itē confutatum est ut nulli inter cessor licitum sit
 cathedra cui uenter cessor datus est. Quibus libet populorū
 studis uel seditionibus retinere seddare opera ut intra
 annum eisdem ep̄m prouideat. Quod sineglexerit annum
 exempto. inter uentor alius tribuatur. **DE DEFEN**
 soribus ecclesiarum ab imperatore postendis.

XLII

Ab imperatoribus uniuersis uisum est postulandum
 propter afflictionem pauperum quorum molestas
 sine intermissione fatigatur ecclesia ut defensores eis
 aduersus impotentias diuitum cum episcoporum prou
 sione. delegentur. **DE EPIS** quia ad concilium non occurrunt.

XLIII

Itē placuit ut quotiescumque concilium congregandum
 est ep̄i. qui neque etate neque egritudine neque
 aliqua grauiore necessitate impediuntur competenti
 occurrant. & primatibus suarum quarumque prouin
 ciarum intemur. Unde uniuersis ep̄is. ut. ii. uel. iii.
 tur me fiant. Ac de singulis turmis uicissim quot
 quot electi fuerint ad diem concilii instanter
 occurrant. Quod si non oportuerint occurrere excu
 sationes suas intractoria suscribant. uel si post aduentū

f

tractorie aliquę necessitate repente forsitan
orte fuerint inirationem impedimentisui apud suum
primatem reddiderint. ecclesie sue communionem
debere esse contentos. **DE GRES CONIO**

XLIII. **D**etresconio uilla regensi hoc omnibus uisum est
ut hinc quoque primatu numidie intametur. quo
cognoscat memoratum tresconium. scriptis suis con
ueniendum esse ut proximo uniuersali africano conet.
sua presentiam nondifferat exhibere. quod si uenire
contempserit in se cognoscat sententiam promulgandam.

**DE ECCLESIAM YPPONIEN
SIUM DIARETORUM.**

XLV **R**ursum placuit qm ypponiensium diaretorum ecclesie
ibi ab his defuitato non est diutius negligenda.
& ecclesie ibi: retinentur qui equitū facinerosam
communionem declinauerunt. missis ex presentis con
cilio ep̄s regino alypio augufano materno theasio.
euodio. placiano. urbano. ualerio. ambiuo. fortunato.
quod uuldeo honorio. ianuario. apto. honorato.
ampelio. uictoriano. euangelo. & rogatiano. conuentis.
& correctis his qui culpabili pertinacia fugam eiusdem
equitū expectandam putabant. Cum omnium uoto
eis ep̄s ordinetur. si autem illi pacem considerare
noluerint. non impediant. in eligendo ad ordinandū.
preposito utilitatem. Tanto tempore ecclesie defuitate.

**DE CLERICIS QUI INTRA
ANNUM CAUSAM SUAM**

AGEREN PROCURARINT

XL
VI.

Rursum constitutum est. ut quoties clericos conuictos & confessis in aliquo crimine uel propter eorum quorum ueretur parcatur. uel propter ecclesiae obprobrium aut insolentem insultationem hereticorum atque gentilium si forte cause sue ad esse uoluerint. & innocentiam suam adserere intra annum excommunicationis hoc faciant. si uero intra annum causam suam purgare contempserint nulla eorum uox postea penitus audiatur. **UT DE ALIENO MONASTRIO** susceptos nec prepositis monasterii nec clericos liceat ordinare.

XLVII

Item placuit ut si quis de alterius monasterio repositum uel ad clericatum promouere uoluerit uel in suo monasterio maiorem monasterii constituerit. episcopus qui hoc fecerit a ceterorum communione contentus sit. & ille neque clericus neque prepositus perseueret.

DE EPIS QUI HERETICOS

uel paganos heredes instituant.

XLVIII

Item constitutum est. si quis episcopus heredes extraneos a consanguinitate sua uel hereticos & iam consanguineos aut paganos ecclesiae pretulerit. salutem post mortem anathema ei dicatur atque eius nomen inter diuinitates nullo modo recitetur. Nec excusari possit si in testamento defecerit quia utique debuit factus episcopus rei sue ordinationem congruam sue professioni nequaquam differre.

DE MANU MISSIONIBUS

XL VIII **I**tem placuit ut de manuum missionibus in ecclesia celebrandis ab imperatore petatur. **DE FALSIS**
L memoris martyrum.

Item placuit ut altaria que passim per agros & per vias tamquam memorie martyrum constituuntur in quibus nullum corpus aut reliquie martyrum condite probantur ab episcopis qui locis eisdem presunt. si fieri potest evertantur. si autem hoc per tumultus populares non sintur. plebes tamen ammoneantur ne illa loca frequentent. ut qui recte sapiunt nulla ibi super fitione deum citentur. & omnino nulla memoria martyrum probabiliter acceptetur. Nisi ubi corpus aut aliquae reliquie sunt. Aut origo alicuius habitationis uel possessionis uel passionis fidelissima origine traditur. Namque per omnia & per manes quasi reuelationes quorum libet & hominum ubicumque constituuntur altaria omnimodo reprobentur.

DE IDOLORUM reliquiis extirpandis.

Lj. **I**tem placuit ab imperatoribus gloriosissimis peti ut reliquie idolatrie non solum in simulacris sed in quibuscumque locis uellucis uel arboribus omnimodo deleantur.

UT AB EPIS COPO CARIBAGI nensi cum opus fuerit omnium episcoporum nomine dicantur & scribantur epistolae.

Lij **V**tique littere dictande in concilio placuerunt. uenerandus episcopus qui huic sedi praesideat omnium nomine dictare & subscribere dignetur. In quibus etiam ad episcopos legatos qui per prouincias africanas in causa

A F R I C A N I

donatistarum mittendisum. placuit litteras dari tenore
 mandati continentis quem non egrediantur. & suscrip
 serunt aurelius ep̄s ecclesiae carthaginensis huic decreto
 consensit & prelecto suscripsi. similiter. & ceteri episcopi
 suscripserunt. **IN HOC CONCILIO**
 praeterita decetera firmantur.

† **G**lorio sissimis imperatoribus arcadio & honorio augustis.
 v. con. ff. vj. kl̄ septemb. In ciuitate mile utana
 in secretario basilice. Cum aurelius ep̄s ecclesiae car
 thaginensis in concilio uniuersali consedisset. & ad
 stantibus diaconibus. aurelius ep̄s dixit. Qm̄ ecclesiae
 sc̄e unum. ē. corpus omnium que membrorum caput est.
 Unum factus. ē. uolens dō ad nr̄am infirmitatem iuuante.
 ut ad hanc ecclesiam ueniremur dilectionis & fraternitatis
 gratia mutati unde queso caritatem ur̄am quia ita
 credendum. ē. cunctis ut consensus omnium ur̄m mani
 festetur concordare cum placitis decretorum. Quae iam
 dudum uel ypponiensi synodo firmata sunt uel postmodū
 meliore concilio apud carthaginem definitam. nunc
 quoque nobis ex ordine recitentur. Tunc demum frater
 nitatis ur̄ae concordia luce clarior apparebit. si haec
 quae a nobis superius conciliis legaliter definita
 noscuntur. Non solum consensu ur̄o his actis uerum
 & suscriptionibus manifestetis. sancti pappus episcopus.
 primae sedis numidiae suam manu confirmauerunt suscri
 bendo. & iam nobis placere posse & nr̄e suscriptione
 firmamus. Nicetius ep̄s primae sedis mauritaniae sitifensis

quaere citata sunt decreta q̄m ratione non carent & sunt
adprobata. Cunctis & iam & meae paruitati haec placent
quae quidem propria suscriptione firmabo. De episcoporum
ordine ut qui posteriori ordinati sunt prioribus. **SEON**
AUDENIANI GFERRE

LIII Valeriani anus ep̄s dixit. si per mitti bonum patientiae ur̄e
prosequor. ea quaep̄terito tempore in ecclesia carthagi
nensi gestasunt. & suscriptionibus fratrum firmata claruer̄.
& iam nos hoc seruaturus esse. ecclesiae tam disciplinam.
Ita ut nullus fratrum prioribus suis se aliquando audere &
anteponere. sed officii caritatis id semper exhibitum est
prioribus. Quod ab in se quentibus gratanter semper acci
peretur. hunc ordinem iubeat sc̄ita sua melius ueteri
inter lucationibus roborare. Aurelius ep̄s dixit. Non de
cuerat quidem ut haec repeteremus. Nisi forte existerent
inconsiderate mentes. Quorundam quae ad haec statu
enda nos acuerunt sensor. sed communis haec causa. e
quam insinuauit frater & confacerdos noster. ut unus
quisque nostrum ordinem sibi decretum ad d̄ cognoscat.
& posteriores anterioribus deferant nec eis inconsultis
aliquid agere presumant. Quod dico prout captus
animi mei retinere & eos qui putauerint sp̄retis maioribus
aliquid presumendum competenter esse ab omni concilio
cohercendos. scippus ep̄s prime sedis numidiae dixit.
Audiuit omnium fratrum presentia prosecutionem
fratris & confacerdotis nri aurelii quid ad haec respondens
Datianus ep̄s dixit. quae maiorum decreuit sententia

nr̄a ad sensui mancipabuntur. ut quae preteritorum conciliorum gestas tenentur carthaginiensis ecclesiae nr̄ae ad sensione plene apud omnes firma teneantur. Uniuersi ep̄i dixerunt. hoc ordo & a patribus & a maioribus seruatur est & a nobis dō propitio seruabitur. saluo & iam iure primatus numidiae & mauritaniae.

DE ARCHIBO ET MATRICULANUMIDIE.

Deinde placuit omnibus ep̄is quia hoc concilio suscripser̄ ut matricula & archibus numidiae & apud primam sedem sit & in metropoli id est constantia.

DE QUOD UULDEO EPISCOPO

LIII. **D**e quod uuldeo etiam centuriensi quā ad uer̄ sarius ipsius cum se petisset & introduci ad concilium nostrum. Interrogatus utrum cum eo uellet apud episcopos experiri. primopro miserat & alia die respondit. hoc sibi non placere atque discessit. Placuit omnibus ep̄is ut nullus eidem quod uuldeo communicet. Donec causa eius qualem potuerit terminum sumat nam adime i episcopatum antequam cause eius exitus appareret & nullo xp̄iano uideri iure potuisset.

LV. **D**e maximo autem bigaiensi & ad eum & ad ipsam plebem placuit de concilio litteras dari. ut & ipse ab episcopatu discedat & illi sibi alium requirant. **UT EPISCOPI** quior dimantur ab ordinationibus suis epistolas accipiant quidiem & consulem preferant.

LVI. **D**einde placuit ut quicumque deinceps ordinantur per prouincias africanas litteras accipiant ab ordinatorib.

fuis manu eorum conscriptas. Continenter consulem
& diem ut nulla altercatio de posteribus uel anterioribus
oriatur. **DE HIS QUI SEMEL**

LXXI. **I**n ecclesia legerint ab aliis non posse promoueri.
templacuit ut quicumque in ecclesia uel semel legerit
ab alia ecclesia ad clericatum non teneatur. & suscripserit.
Aurelius ep̄s ecclesiae carthaginiensis. huic decreto consensi
& pre lecto suscripti. Similiter & ceteri ep̄i suscripserunt.
IN HOC CONCILIO QUI D
egerint ep̄i qui ad transmarina legata directis inuamatur.

Gloriosissimo imperatore theodosio augusto. & rumdrino.
uic. cons. viii. kl. septemb. carthagine in basilica secunde.
Cum aurelius ep̄s in uersali concilio consedis & ad stan-
tibus diaconibus. Aurelius ep̄s dixit. Exigente ratione
fraternitas ur̄a a me a tenuitate ad hoc concilium congre-
gata est. Jam dudum enim sicut ur̄a sc̄itas recordatur
habito concilio. De stanabimus fr̄nros ad transmarina
legatos. Quos oportuit in coetu sc̄itaturae per functa
elegationis cursu narrare. & licet externo de hac re
confidentibus nobis praeter gesta ecclesiastica diligentius
qua egerint tractaremur. hodie tamen oportet
tractatum externi diei actus ecclesiasticus confirmari.

DE EPISCOPIS PROVIN

tiarum africae qui non ad fuer̄ presena conct.

Ordo itaque rerum deposcit ut primitus de fratribus
nr̄is & sacerdotibus qui ad hoc concilium uel de bytatio
uel certe de mauritania conuenerunt. Quaeramus

quemadmodum huic concilio decreuerint inter esse
 & offerentibus philo logio testa . uenustiano & feliciano
 epis prouinciae byzacine legationis litteras & recitatis.
 Offerentibus & iamluciano & siluano legatis prouintiae
 mauritaniae sitifensis legationis litteras & recitatis. Au
 relius ep̄s dixit horum scriptorum textus sociabitur gestis.

DE EPIS BYZACENIS

Numidius ep̄s dixit . anim aduertamus fr̄s & co ep̄s nr̄os
 byzacene prouinciae & mauritanie sitifensis ad con
 cilium defuisse legatos . nunc queramus utrum legati
 numidiae aduenerint uel certe prouincie tripolitane
 uel mauritanie caesariensis.

DE EPIS MAURI TANIAE SITIFENSIS

Lucianus & siluanus ep̄i legatos prouincie . mauritanie
 sitifensis dixerunt . Seroad caesariensis fr̄s nr̄o tracta
 toria uenit . Nam iam & illi uenirent tamen necesse est
 ueniant . & confidimus de animis illorum quia siquid in hoc
 concilio gestum fuerit . & ipsi sine dubio suos consensus
 adhibebunt.

DE EPIS NUMIDIIS

Alapius ep̄s ecclesiae tagastensis dixit . Nos quidem
 de numidia uenimus . ego & sc̄i fratres augustinus
 & possidius sed de numidia legati mita non potuit .
 Quod ad huc tumultu tironum ep̄i propriis necessitatibus
 in ciuitatibus suis aut impedita aut occupata sunt . Nam & iam
 tractatoriam sc̄i tatiastuae cum ad sc̄m senem sanctippum
 de ferrem in p̄senti tractatu . hoc uisum fuerat ut con
 cilium indiceretur . Quod instructa legatio posse &

ad hoc concilium defunari. sed cum eum posteribus
litteris ammonerem. De impedimento tironum ut su-
perius dixi rescriptis propriis excusauit.

DE EPIS TRIPOLIITANIS.

De tripolitaniis uero fratribus nr̄is hoc potui condiscere quod
dilatatum fratrem nr̄m defunauerunt legatum sed quia
non potuit occurrere. hoc ad se uerauerunt quidam filii
nr̄i. uenientes de supradicta prouincia quod memoratus
naui se commiserit. Et credendum est accidisse non
nullam de tempestatibus moram quaere tardare
eius aduentum. Tamen etiam circa ipsos sicariata uise
plac& haec forma seruabitur. & ut placita ad eosdem
conclui transmittantur ab uniuersis ep̄is dictum est.
Haec quaestatur sc̄ta sua omnibus plac&.

LVIII. Aurelius. DE CONUENIENDIS DONATISTIS

Aep̄s dixit. Quod in tractatum uenit caritatis ur̄ae.
Puto hoc ecclesia facis gestis esse firmandum. Professio
ur̄a omnium hoc de prom sit debere unumquem quem nr̄m
in ciuitate sua per se conuenire donatistarum p̄positos.
Aut adiungere sibi uicinum collegam. Ut pariter eos
in singulis quibusque ciuitatibus uel locis per magis-
tratus uel seniores locorum conueniant. hoc si omnib:
plac& edicatur ab uniuersis ep̄is dictum est omnib:
plac&. Et om̄i hoc subscriptionem nr̄am firmabimus.
Petimus & iam ut ep̄istolis adiudices de concilio mit-
tendis pro omnibus subscribat sc̄ta sua. Aurelius ep̄s dixit.

Si uideatur caritati urae forma conuentionis eorum
recitetur. ut hunc tenorem profecutionis omnes si pla-
cuerit teneamus. Ab uniuersis ep̄is dictum ē. recitetur.
letus notarius recitauit forma conuentionis.

L
VIII **I** **NONATISTARUM.**
Ille ep̄s ecclesiae illius dixit. Quid de auctoritate illius
amplissime sedis impetrauimus. Petimus caritatem uram
recitare gestas in nece atque in affectum deduci iubeatis.
Recitata autem iussione atque actis in nece adiciant. Ille
ep̄s ecclesiae illius dixit. Quid ergo nobis ad concilio
ecclesiae catholice mandatum sit ad donatistas per
uram grauitatem perferendum audire & actis inserere
& ad eos perferre dignamini. Eorumque responsionem
rursus apud acturam nobis insinuare. Conuenimus uos
ex concilio catholice auctoritate. nisi fide uestra
correctione gaudere cupientes. Considerantes dñi cari-
tatem. Quid dixit beati pacifici qm̄ ipsi filii uocabuntur.
& admonuit per prophetam & iam his quid dicunt se fr̄s
nr̄os esse. Dicerent nos debere fr̄nr̄i estis. Hanc ergo paci-
ficam ex caritate uenientem communionem nr̄am
contemnere non debetis. Ut si quid ueritati habere uos
arbitramini non dubitatis adserere. Id est ut congre-
gato ur̄o concilio. Deligatis ex uobis quibus causam
adserationis urae committatis. ut & nos possimus hoc facere
ut & iam de nr̄o concilio deligantur. Quicum eis quod
diligentis confutato loco & tempore quicquid que fieri

est. Quod ur̄a anobis separatae communionem. cum
pacem discutiant. Et tandem aliquando adiuuante
dn̄o n̄o finem ueter nosus error accipiat. Ne propter
animositatem hominum infirmę anime. Et ignari
populi sacrilega dissensione dispereant. Si enim hoc
fraternę acciperetis ueritas facile delucescat. Si autem
hoc facere nolueris differentiaę ur̄aę facere innotescat.
Cumque recitata esset ab uniuersis ep̄is dictum est.

satis placet hoc fiat. & suscripserunt. Aurelius episcopus
ecclesie carthaginensis. Huic decreto consensi & pre
lecto suscripsi. similiter & ceteri ep̄i suscripserunt.
HÆC SYNODUS ADUERSUS
donatistas legationem ad principes dirigit.

Gloriosissimo imperatore honorio aug. vi. cons. xvi.
Kl̄ iul̄ carthagine in basilica regionis secunde. In hoc
concilio legationem susceperunt. Theasius. & euodius
contra donatistas in quo concilio insertum est. communi
torium quod ita se continet. **QUALI CŌMO**
NIORUM ACCEPERUNT LEGATI CONTRA DONATISTAS.

Lx. **C**ommonitorium fratribus theasio. & euodio legatis ex carthagi
nensi concilio ad gloriosissimos relegendissimos que principes.
missis cum dn̄o auxilio pussimos imperatores adierint
eis insinuent. Quem admodum plena fiducia secundum
superis am concilium donatistarum praepositis actis munici
palibus sunt conuenti. ut si confiderint de assertionibus
suis electis ex suo numero aliquibus idoneis nobiscum.

pacifice conferunt. & mansuetudine xpiana siquid ueri-
 tatis tenerent non ambigerent demonstrare. Quoniam
 sinceritas catholice que iam pridem superioribus temporibus
 claruit. Nunc quoque per impericiam uel pertinaciam
 resistentibus innotescere. Sed quia differentia premebantur
 nihil poene ausi sunt respondere. unde quia impletum est
 erga eos episcopale ac pacificum officium. Et illi qui ueri-
 tati respondere nequiuerunt ad immanes uiolentias sunt
 conuersi. Ita ut multos episcopos multosque clericos aut delatos
 taceamus infidus oppresserint. Ecclesias & iam aliquas
 inuasserint aliquas inuadere. per temptauerint ipsorum
 iam clementiae est consulere aut ecclesia catholica
 que eos re legio utero genuit. & fidei firmitate nutriuit
 eorum & iam protectione muniatur. Nec emerari homines
 religiosi temporibus infirmos populos terrendos preua-
 leant. Quoniam secundo deprauare non possunt. Nota est
 enim & sepe legibus condatat ac circum cellio numqua
 furunt detestabiles manus. Quae & iam ipsorum re legio
 sissimorum supra principium frequentibus sanctonibus
 condemnata est. Aduersus quorum furorem possimus
 non insolita nec abs scripturis aliena impetrare presidia.
 Quando apostolus paulus sicut in apostolorum actibus
 fidelibus notum est factiosorum conspirationem mili-
 tati & iam submouit auxilio sed nos illud poscimus ut
 catholicas ecclesiarum ordinum per ciuitates singulas & ui-
 norum quorumque possessorum per diuersa loca sine ulla

dissimulatione tunc prebeatur. Simul & iam
petendum ut illam legem que a re legiose memoris eorum
patre theodosio de auri libris decem in ordinatores uel ordi-
natos hereticos seu & iam in possessores ubi eorum congregatio
deprehenditur promulgata est. Itademeceps confirmari
percipiant ut in eos ualeat contra quos propter eorum in-
fidias catholici prouocatio contestationem deposuerint.
Ut hoc saltem terrore absismatico uel heretico prauitate
deficiant. Qui consideratione eterni supplicii emendari
corrigique dissimulant. Petendum & iam ut lex que a here-
ticis uel ex ordinationibus uel ex testamentis aliquid capi-
endi aut relinquendi denegat facultatem. Ab eorum quoque
pietate accensus repetatur. Ut eis relinquendi uel sumendi
ius adimat qui per tanquam furore cecati. In donatistarum
errore perseverare uoluerint. Ceterum illis qui con-
sideratione unitatis & pacis se corrigere uoluerint absque inter-
dictis huius legis capiende hereditatis aditus pateat. Si
adhuc in errore heretico constitutus aliquid ante donationis
uel hereditatis obuenit. His sane exceptis qui lite pulsati
putauerint ad catholica transeundum. Quia de talibus
credibile est non metu caelestis iudicii potius quam terreni
commodi auiditate unitatem catholicam preoptasse.
Ad haec autem omnia presidio opus est potestatum suarum
quarumque prouinciarum. Sane prouinciarum ecclesie.
Quicquid intellexerint prodesse agendi & imperandi
liberam decernimus legationem. Illud preterea

Africani

cunctis nobis placuit ut littere de coetunro ad gloriosis-
simos imperatores & eminentissimas potestates dirigantur.
Quibus instruantur nro omnium consensum ad beatissimu
comitatum legatorum a nobis esse directorum. Sed quia isdem
litteris ab omnibus subscribi tardissimum est. Nisi sin-
gularum suscriptionibus eadem epistole honorentur.
Petimus frater aureli ut isdem tuam caritatem nro omniu
nomine suscribere dignetur. Et suscriberunt.

Aurelius episcopus ecclesiae carthaginiensis. huic decreto
consenti & suscripsi. Similiter & ceteri episcopi suscripserunt.
Littere & iam ad iudices mittendae sunt. ut donec dnr
legatus ad nos redire permittat tuitiones per ordines
ciuitatum. & possessores prediorum ecclesiae catholice
in partiant. adiungendum & iam de equitio ut in probitas
eius quasi sibi iussu sacerdotum in prouissime uindicat.

Ab ypponiensi diaritorum repellatur littere & iam
ad episcopum romane ecclesiae comendatione legatorum
mittendae sunt uel ad alios ubi fuerit imperator. Et
suscripserunt. Item aurelius episcopus ecclesiae carthaginiensis
huic decreto consenti & prelecto suscripsi. Similiter
& ceteri episcopi suscripserunt. **IN HOC SYNODO
QUALI STATUTA SUNT BRIUIUS DECLARATA AD NEXUS.**

Stalucone iterum & anthemio uice consilii. x kl septbr
carthagine in basilica regionis secunde. huius concilii
gesta ideo non ex integro descripsi. Quia magis ea que
in tempore necessaria fuerunt quam aliqua generalia.

constituta sunt sed ad instructionem studiorum
eiusdem concilii breuem digesti. **BREVIS**

CAUSARUM.

LX) **V**t ubera legatio ab omnibus prouinciis ad concilium
dirigatur admixtionem legati & littere propter liberam
dirigendam legationem destinare precepta sunt. Ut
quia apud carthaginem tantum unitas facta est. Dentur
etiam littere ad iudices ut & alius prouincis & ciuitatibus
operam impendi iubeant unitati. ut gratiarum actiones
de carthaginensi ecclesia per uniuersa africa de exclu-
sione donatistarum cum ep̄m litteris ad comitatum
mittantur. Recitatur littere pape innocenti. ut episcopi
ad transmarina pergere facere non debeat. Quod hoc
ipsum episcoporum sententia confirmatur. ut propter
gratiarum actionem exclusionem donatistarum.
Duodena ecclesie carthaginensis ad comitatum mit-
tantur.

**IN HOC CONCILIO QUAE
CONSTITUTIS SUPERIORIBUS CORRIGUNTUR.**

Gloriosissimis imperatoribus honorio. vii. & theodosio. ii.
Iterum augusto cons̄s idus iunij carthagine in basilica
regionis secunde. Cum aurelius ep̄s unacum episcopis suis
consedisset adstantibus diaconibus. Quoniam constitutum
fuerat in concilio ypponiensi ut singulis annis contrahe-
retur concilium africe plenarium. Non tantum hic
apud carthaginem. uerum & iam per diuersas prouincias
suo ordine. & hoc reseruatum est ut indiceremus aliquando

innumidia aliquando imbitatio atque hoc laboriosū
omnibus fratribus uisum est. **CONCILIUM**

UNIUEKSALE NON NISI NECESSITATE FACIENDUM.

LXII. **P**lacuit non sit ultra fatigandis fratribus anni uer-
saria necessitas sed quoties exegerit causa cōmunis.
Id est totius africe undecumque ad hanc sedem de hac re
dat littere fuerint congregandam esse synodum. In ea
prouincia ubi oportunitas per suaserit. Cause autem
quae communes non sunt prouincis iudicentur.

**UT AB ELECTIS IUDICIBUS
PROUOCARE NON LICEAT.**

LXIII. **S**i autem fuerit prouocatum eligat qui prouocauerit
iudices & cum eo & ille contra quem prouocauerit
ut ab ipsis deinceps nulli liceat prouocare. **DE LE**

GATIONIBUS DIUEKSAKŪ PROUINCIARUM.

Cum uniuerse legationes diuersarum prouinciarum
ad legarentur gratissime accepte sunt. Id ē. numidianū
byzacenorū mauroꝝ sitafensium. Item que cesarien-
sium sed & tripolitanorum. **UT AB IMPERATORIB:**
postuletur aduocatorum defensio pro causis ecclesiae.

LXIII. **P**lacuit & iam ut petant ex nomine prouinciarum
omnium legati perrecturi uincentius & fortunatianus
a glorioſissimis imperatoribus ut dent facultatem
defensores constituendis cholaſiacos qui macti sunt uel
immunere defensiones causarum. ut more sacerdotū
prouinciae. Idem ipsi quidem defensionem ecclesiarū

susceperint. Habeant facultatem pronegotiis
ecclesiarum quoties necessitas flagitauerit uel ad ob-
sistendum obrepentibus uel ad necessaria suggerenda
ingredi iudicium secretaria. **UT SIT LEGA-
TIO LIBERA.**

Placuit ut legationem liberam habeat ad comitatum nisi
dilecti legati. **PROTESTATIO MAU-
RORUM SONTIFICUM DE PROMOSO.**

Protestatos esse proterea mauros cesarienses constat
primo suum per principales ciuitates thigauensis con-
uentum litteris eorum fuisse. ut secundum principalia
sata plenario concilio supresentiam faceret. & ut oport-
uit requisitus primo suus repperitus non est. sicuti diaconi
renunciauerunt. sed qui a poposcet idem mauri de plenario
concilio oportere litteras de sanari ad uenerabilem
fratrem senem innocentium. Has placuit mita ut ag-
noscat requisitum primo suum in concilio & minime fuisse
repperitum. **DE PLEBIBUS QUAE NU-
QUAM EPS HABUERUNT.**

LXV. **P**lacuit & illud ut plebes quae nunquam habuerunt
proprius episcopos nisi ex concilio unius cuiusque prouinciae
& primatis atque consensu eius ad cuius dioecesim eadem
ecclesia pertinebat. Decretis fuerit minime accipiant.

**DE PLEBIBUS UEL DIOECESIB;
EX DONATISTIS CONUERSIIS.**

LXVI. Sane ut ille plebes quae conuerse sunt ad donatistas

& habuerunt episcopo pot sine dubio inconsulto concilio habere mereantur. Quae autem plebes habuerunt episcopi & de defuncto uoluerint non episcopi proprium habere sed alicuius episcopi dioecesim pertinere non eis esse denegandum nec non & illud suggestum est. quod plebes ante legem imperatorum de unitate lata. Quicumque conuerterentur episcopi ad catholica ipsas obtinere debeant. uerum a legitimitate & deinceps oporteat uniuersas ecclesias uindicare sibi episcopi catholicos. Eorum locorum ad quos locos sub hereticis pertinebant uel conuersorum hereticorum & dioeceses & si que fortisunt instrumenta ecclesiae uel ad eius ius pertinentia. Qui uero aliqua usurpauerunt post legem usurpata conueni resituant. **DE SUGGESTIONEM MAURENTII EPISCI.**

LXVII. **A**d suggestionem uel postulatam episcopi maurentii. Cum lecta fuisset scheda quam obtulit episcopi placentanus qui per sona legati numidiarum gestat secundum sententiam eiusdem placentani recitata est in conspectu episcoporum. & cum quererentur hi quo ad esse uoluit adiacom proforibus. Id est seniores anoua germani ac minime inuenirentur secundo uel tertio requisita. Propterea censuit sanctum concilium ut littere ad eundem senem sancti appum praerogentur. Quonouerit uoluntati plebis memorate nullo modo iniuriam episcopi subcumbendum. maurentius episcopi dixit. Quonouerit seniores anoua germani secundo ac tertio. & non sunt inueni quibus precepta erant.

aprimate utoccurrerent aduenerabile concilium
 quodnunc agitur idibus iunius sui absentiam procurarunt
 Idcirco decernat ex hac re aliquid satisura . ne sub molesta
 calumnia ipsorum innocens uidear laborare. Concilium
 scm fiatui debuisse quidem secundum censuram sacerdotale
 Ex hoc concilio aduersus contumaces ferti sententia sed quia
 mansuetudo ecclesiastica seruanda est in omnibus causis pro
 miserunt ad senem sanctappum & ut nouerim iudices de con
 concilio electos sine dilatione considerare debere in ciuitate
 thuburtensi ut negotio congruum adhibeatur exam.

Maurelius eps dixit. Iudices peto scm senem sanctappum.
 scm augustinum . florentium . theasium samfutium secundu
 & posidium . hos decerni mihi iubeatis scm concilium concessit
 iudices postulator. Reliquos autem iudices ad complendu
 numerum necessarios eligentibus ipsis senioribus anoua germanj.

Senex sanctappus curauit decernere. **DE PACI
 FICANDIS ECCLESIAE
 ROMANAE ET ALEXANDRINAE.**

LX
viii. **P**lacuit etiam ut de dissensione romanae atque alexan
 drinae ecclesiae ad scm papam innocentium scribatur.

Quoutraque ecclesia intra se pacem quam precepit dñs
 teneat. **DE HIS QUI UXORES AUT
 UTROSDEM MITTUNT UT SIC MANEANT.**

LX
viii. **P**lacuit ut secundum euangelicam & apostolicam disci
 plinam neque dimissus ab uxore neque dimissa a marito
 . alteri coniugatur . sed ita maneat . Aut sibi & reconcilientur.

Quod si contempserint ad poenitentiam redigantur.

In qua causa legem imperialem petendam promulgari.

DE PŒCIBUS AD ALIARE DICENDIS

† LXX.

Placuit etiam hoc ut preces que probate fuerint in concilio siue prefationes siue commendationes seu manus impositiones ab omnibus celebrentur. Nec alie omnino contra omnino fidem proferantur. sed quae cum prudentioribus fuerint conlata edicanur.

DE HIS QUI PUBLICORUM IUDICIUM COGNITIONEM AB IMPERATORE POSCERINT.

LXXI.

Placuit ut quicumque ab imperatore cognitionem iudiciorum publicorum petuerit honore proprio priuetur. si autem episcopale iudicium ab imperatore postulauerit nihil ei obstat.

DE HIS QUI CUM IN AFRICA NON COMMUNICANT VOLUERUNT TRANS MARE SUBRIPERE.

Quicumque autem communicant. si in africa intrant marinis ad communicandum obrepserit iacturam clericatus excipiat ut pergentes ad committatum causam suam uel carthaginensi uel romano pontifici.

IN SINUARE PROCURENT.

LXXII.

Placuit ut quicumque ad committatum ire uoluerit in forma quae ad urbem rome ecclesiae mittitur inueniatur. ut inde etiam ad committatum formatam accipiat. quod si accipiens ad romanam tantummodo formam. & tamen necessitatem quae ad committatum pergere a communione remoueantur. Quod ibi rome ei repentina necessitas

ortafuerit adcommittatum per gendi. Adlego apud
 ep̄m urbis romae ipsam necessitatem. & de hoc scripta
 eiusdem romani ep̄i perferat formate autem quae
 a primatibus uel a quibuscumque ep̄is clericis propriis
 dantur. habeant diem pasche quod si adhuc eiusdem anni
 pasche dies incertus est. Ille precedens adiungatur
 quomodo solet post consulatu in publicis gestis ascribi. Placuit
 & illud ut aduersus donatistas & paganos ueleorum super
 fationes legati missi de hoc glorioso concilio. Quicquid
 uale per uiderint de gloriosissimis principibus impetrent.
 Placuit & iam petiti omnium ep̄orum ut ep̄i totius omnibus
 de concilio dandis sc̄iata sua sola subscribat. & suscripser.
 Aurelius ep̄s carthaginensis huic decreto consensi & pre
 lecto suscripsi. Similiter & ceteri ep̄i suscripserunt.

CONCIL. CONTRA PAGANOS HERETICOS

Basso & philippo uuā cons. xvi kl̄ iat. carthagine
 in secretario basilice refutante in hoc concilio legatione
 iterum suscepit fortunatianus ep̄s contra paganos & here
 ticos.

ITEM CONCILIUM CONTRA PAGANOS ET HERETICOS.

Basso & philippo uuā cons. iiii. id̄ octobris carthagine
 legationem refutatus & florentius ep̄i contra paganos
 & hereticos. Et tempore quo seuerus & macharius
 occisunt. & propter eorum causam euodius theasius
 & uictor ep̄i caesunt.

CONCILIO DE COGNITIONE EPISCOPI.

Gloriosissimis imperatoribus honorio . viii . & theodosio . iiii . augustorum . cons. xviii . kl iut . carthagine in basilica secunda . In hoc concilio placuit ut non sibi unus ep̄s uindicet cognitionem gesta huius concilii . Ideo non descripsi . Quia prouincie non uniuersale caelebratum est .

CONCL. CONTRA DONATISTAS

Post consulatum gloriosissimis imperatoribus honorio . viii . & theodosio . iiii . augustorum . xviii . kl iut . carthagine in basilica regio secunde . In hoc concilio legationem susceperunt contra donatistas . Florentius . possidius . p̄sidius . & benenatus ep̄i . eodem tempore quo lex data est . ut libera uoluntate quis cultum xp̄ianitatis excipere .

CONTRA HERESIM PELAGII ET CELESTINI .

Lxx
v

Gloriosissimis imperatoribus honorio augusto & theodosio . viii . cons. kl mai carthagine in secretario basilice facta . cum aurelius ep̄s uniuersali concilio confedisset & adstantibus diaconibus . Placuit omnibus ep̄iscopis quorum nomina & subscriptiones indite sunt in sacra synodo carthagenensis ecclesie constituit .

Q̄D ADAM N̄ SIT FACTUS AD OM̄NIA MORTALIS .

Lxx
vi

Vt quicumque dicit adam primum hominem mortalem factum ita ut siue peccaret siue non peccaret moreretur in corpore . hoc est de corpore exire non peccat merito sed necessitate nature anathema sit .

Q̄D PARUULI

Lxx
vii

IN REMISSIONE PECCATORUM BAPTIZENTUR .
Item placuit ut quicumque paruulos recensentes abuteris .

matrū baptizandos negat . aut dicit in remissionem
 quidem peccatorum eos baptizari . Sed nil ex adam trahere
 originalis peccati quod lauacro regenerationis expietur .
 unde fit consequens ut ne in forma baptismatis in remissionem
 peccatorum . Non uera sed falsa intellegatur anathemasit .
 Quoniam non aliter intellegendum est quod ait apostolus .
 Per unum hominem peccatum intrauit in mundum & per
 peccatum mors . Et in omnes homines pertransiit in quo
 omnes peccauerunt nisi quem admodum ecclesia catholica
 ubique diffusa semper intellexit . Propter hanc enim
 regulam fidei & iam paruuli qui nihil peccatorum in se
 ipsis adhuc committere potuerunt . Ideo in peccatorum
 remissione ueraciter baptizantur ut ne in generatione
 mundaetur quod generatione traxerunt .

**Q̄D GRATIA
 D̄I NON SOLUM REMISSIONEM TRIBUIT SED**

ETIAM PRESTAT ADIUTORIUM NE PECCETUR .

LXX
 VIII.

Item placuit ut quicumque dixerit gratiam d̄i quae iusti-
 ficatur per ih̄m xp̄m d̄m̄ nr̄m ad solam remissionem pecca-
 torum ualere quae iam commissasunt . Non & iam adiutorium
 ut non committatur anathemasit .

**Q̄D GRATIA XPI
 NON SOLUM SCIENTIAM TRIBUIT QUID AGAM
 SED ETIAM DILECTIONEM NOBIS INSPIRATUR
 QUOD SCIMUS IMPLERE UALEAMUS .**

LXX
 VIII.

Item quisquis dixerit eandem gratiam d̄i per ih̄m xp̄m
 d̄m̄ nr̄m . propter hoc tantum nos adiuuare ad non
 peccandum . quia per ipsam nobis reuelatur & aperitur

intelligentia mandatorum ut sciamus quid appetere
 quid vitare debeamus autem pro illa nobis prestari
 ut quod faciendū cognouerimus & iam facere diligamus
 atque ualeamus anathemasit. Cum enim dicat apostolus
 scientia inflat caritas uero edificat. ualde impium est ut
 credamus at ea que inflat nos habere gratiam xpi. Et ad
 eam que edificat non habere cum sit utrumque donum di.
 & scire quid facere debeamus & diligere ut faciamus. ut
 edificante caritate scientiam non possit inflare. sicut
 autem de dō scriptum est. quidoc & hominem scientiam.
 Ita & iam scriptum est caritas ex dō est. **QŪS IN GŌI**

GRATIA NIHIL BONI POSSIT IMPLERE.

LXXX **I**tem placuit ut quicumque dixerit ideo nobis gratiam iustificationis dari ut quod facere libero iubemur arbitrio
 facilius possimus implere per gratiam. Tamquam & si gratia
 non daretur. Non quidem facile sed tamen possemus & iam
 sine illa implere diuina mandata anathemasit. De fructibus
 enim mandatorum dñs loquebatur ubi non ait. sine me
 difficilius potestis facere. sed ait. sine me nihil potestis facere.

QUOD NON SOLUM HUMILIS
S^d UXERAX SCŌRUM VOX ISTA EST SI DIXERIMUS

LXXXI **I**tem placuit ut quod ait sc̄i iohannes apostolus. si dixerimus
 quia peccatum non habemus nos ipsos decipimus & ueritas
 in nobis non est. Quisquis sic accipiendum putauerit ut dicat.
 propter humilitatem non oportet e rechi. Nos non habere peccatū

non quia ueritas est anathematis. Sequitur enim apostolus
 & adiungit. Si autem confessi fuerimus peccata nostra fidelis est
 & iustus qui remittat nobis peccata & mundet nos ab omni
 iniquitate ubi satis apparet hoc non tantum humiliter sed
 & iam ueraciter dici. Poterat enim apostolus dicere. Si dixerim
 non habemus peccatum nos ipsos extollimus & humilitas in nobis
 non est. Sed cum ait. Nos ipsos decipimus & ueritas in nobis non est.
 Satis ostendit eum quid dixerit se non habere peccatum. non
 uerum loqui sed falsum.

Q̄O IN ORDINE S̄C̄I

PRO SEDICANI DIMITTENOBIS DEBITANR̄A

LXXX

II

templacuit ut quicumque dixerit in oratione dominica
 ideo dicere sc̄or. Demitte nobis debitam r̄a. ut non pro seipsis
 hoc dicant quia non est eis iam necessaria ista petitio sed pro
 aliis qui sunt in suo populo peccatores. Et ideo non dicere
 unumquemque sc̄orum. Demitte mihi debita mea sed de
 mitte nobis debitam r̄a ut hoc pro aliis potius quam se iustus
 petere intellegatur anathematis. Sc̄i enim & iustus erat
 apostolus iacobus cum dicebat. In multis enim offendimus
 omnes. Nam quare additum est omnes nisi ut ista sententia
 conueniret. & psalmo ubi legitur. Ne intres in iudicio cum
 seruo tuo. qm̄ non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens.
 Et in oratione sapientissimo salomoni. Non est homo
 qui non peccauit & in libro sc̄i iob in manu omnis hominis
 signat ut sciat omnis homo infirmitatem suam. Unde & iam
 daniel sc̄i & iustus. Cum in oratione pluraliter diceret.
 Peccauimus iniquitatem fecimus. & cetera que ibi ueraciter

& humiliter confitetur ne putaretur quemadmodum
quidam sentiunt hoc non desuis sed de populis suis potius dixisse
peccatis. Postea dixit cum orarem & confitere peccata mea
& peccata populi mei dno dō meo. Noluī dicere peccata nra
sed populis suis dixerit & sua. Quia futuris istos qui tunc male
intellegerent tamquam propheta preuidit. **Q̄D UERACIT**

LXXX
III.

ASCIS DICATUR DE MITTE NOBIS DEBITA NOSTRA.
I templacuit ut quicumque ipsa uerba dominice orationis
ubi dicimus de mitte nobis debita nra. Ita uolunt a scis dici ut
humiliter non ueraciter hoc dicitur anathematis. Quis enim
ferat orantem & non hominibus sed ipsi dno mententem qui
labiis sibi dicit. Dimitte uelle & corde dicit quae sibi demittantur
debita non habere. **DE PLEBIBUS CONuersis**

LXXX
IIII.

AD DONATISTIS.
I templacuit quoniam quidem ante aliquod annos ecclesia
plenario concilio confutum est. ut quaecumque ecclesiae
in diocesi confutae ante leges de donatistas latae catholice
factae sunt ad eas cathedras pertineant. Per quarum ep̄
factum est ut catholice unitate communicarent. Post
leges autem quaecumque communicauerunt. Illuc pertineant
quo pertinebant cum eēnt in parte donati. Sed quia multae
contrauersie postea inter ep̄m de dioecesibus ortae sunt
& oriuntur. Quibus tunc minus uidetur esse prospectum
nunc isto concilio sc̄o placuit ut ubicumque catholicae sunt
& pars donati & aduersas cathedras pertinebant. Quo
cumque tempore illic unitas facta est uel facta fuerit.

conci. inu. A.

siue ante leges siue post leges ad eam cat hedram.
pertineant. Aliquam catholica quae iam ibi fuerat per
tinebat. **DEDIO ECCESIBUS QUALITER**
eas diuidant inter se epi tam catholica quam qui ex donati
parte conuersi sunt. **LXXXV.**

Ita sane ut si epi ex donatis ad catholicam unitatem
conuersi sunt. equaliter inter se diuidant easque sic fuerint
inuenite. Ubi ambepartes fuerunt id est utalia loca ad illu
alia ad illum pertineant. Ita ut ille diuidat qui amplius
temporis in episcopatum habet & minor eligat. Quod si
forte unus fuerit locus ad eum pertinet quem plereligerit.
Quod si forte antiqui catholici suum uoluerint & illisuum qui ex
donati parte conuersi sunt plurimorum uoluntas paucioribus
preferatur. si autem partes equalis sunt maioris temporis
epo deputetur. si autem ita plurima inueniuntur in quibus
ambepartes fuerunt ut non possint equaliter diuidi. uelut
si pari numero fuerint distributis eis locis qui partem
habent numerum. Quicumque locus remanserit hoc in eo
seruetur quod superius dictum est quam de uno tractaretur

loco. **UISIQUA DIOECESIM EPS**
ab heresi liberans triennio possideri nullus eam repetat.

XX. **I**tem placet ut & iam si quisquam post leges aliquem locum
ad catholicam unitatem conuerterit. si eum per triennium
meminere petente retinuit. ulterius ab eo non repetatur.
Si tamen per ipsum triennium fuit epi qui possit repetere
& tacuit. si autem non fuit non preiudicetur matri.

Sed liceat cum locus acceperit ep̄m qui non habebat
ex ipso die intra triennium repetere. Itemque si fuerit
ep̄s ad catholicam ex donati parte conuersus non ei pre
iudicet. Prefinitum tempus sed ex quod die conuersus
est habeat per triennium potestatem repetendi loca
quia ad ipsam pertinebant cathedram. **DE HIS QUI**

LXXX
VII

I ad se putant pertinere inconuenis his a quibus tenentur fuerint.
templacuit ut quicumque ep̄i plebes quas ad suam cathedram
sestamant pertinere. Non ita repetunt ut causas suas
ep̄is iudicantibus agant. sed alio retinente intruerint
siue uolentibus ~~siue uolentibus~~ plebibus causasque detri
mentum patiantur. Et quicumque iam hoc fecerunt
si nondum est inter ep̄os finita contentio sed adhuc inde con
tendunt ille inde discedat quem confiteri preter missis
iudiciis ecclesiasticis intruisse nec sibi quisque blandiantur.
Si a primatibus ut retineat litteras impetrarit. sed siue habeat
litteras siue non habeat conueniat eum qui tenet. & eius litteras
accipiat ut eum appareat pacifice tenuisse ecclesiam ad se
permanentem. si autem ille aliquam questionem retulerit
per ep̄m iudices causam finiatur. siue quos eis primates dederint
siue quod ipsos uicinos ex consensu delegerint. **DE HIS**

LXXX
VIII

I qui plebes ad se pertinentes negligunt.
templacuit ut quicumque negligunt loca ad suam cathedram
pertinentia in catholicam unitatem lucrari conueniantur
ad diligentibus uicinis ep̄is ut dare non morentur. quod si
intra sex menses adie conuentionis non effecerint qui potuerint eas

lucrari ad ipsam pertinere. Ita sane ut si ille at quem
 pertinuisse uidebantur probare potuerit. magis illius
 electam negligentiam fuisse preuentam ut eomodo eius
 cura sollicitior uetaretur. Cum hoc iudices episcopi cognouerint
 sue cathedre loca reficiant. sane si episcopi inter quos causa
 uersatur. Diuersarum sunt prouinciarum ille primatur
 dei iudices in cuius prouincia est locus de quo contenditur.
 si autem ex communi placito uicinos iudices elegerint aut
 omnium sententia sequantur aut duorum. **quod electior.**

JUDICIUM SENTENTIAS SPORINDEBET.

LXXX
VIII

A iudicibus autem quos communis consensus elegerit
 non liceat prouocare. & quisquis prouocatus fuerit pro
 contumaciam nolle obtemperare iudicibus. Cum hoc prime
 sedis episcopo fuerit probatum de litteras ut nullus ei communique
 episcoporum donec obtemperet. **ut si episcopus negle**
 gat suam dioecesim communionem priuetur.

XC

S i in matribus cathedris negligens fuerit aduersus hereticos
 conueniatur a uicinis episcopis diligenter ab eis suam negligentiam
 demonstretur ut se excusare non possit. Quod si ex die quo con
 uenitur intra sex menses. sine eius prouincia exsecutio fuerit
 & non eos ad unitatem catholicam conuertendos curauerint
 non ei communicetur donec adimpleat. si autem exsequitor
 ad loca non uenerit non ascribatur episcopo. **de episcopis**
 qui donatistas communicasse mentati fuerint.

XCJ

S i autem probatum fuerit eum de communionem illorum
 fuisse mentatum dicendo eos communicasse. quos eos sciente

non communicasse confaterit. etiam episcopatum
amittat. **DE PRÆS ET CLERICIS UT N**

XCII **I** appellent nisi ad africana concilia.
templacuit ut prbī diaconi uel ceteri inferiores
clerici in causis quas habuerint. fidei iudicis episcoporum
suorum quæta fuerint uicini epī eos audiant & inter eos
quicquid est firmant adhibiti ab eis ex consensu epōrum
suorum. Quod si & ab eis prouocandum putauerint non
prouocent nisi ad africana concilia uel ad primates pro
uinciarum suarum. Ad transmarina autem qui putauerint
appellandum a nullo intra africam in communionem
suscipiatur. **DE VIRGINIBUS ETIAM**

MINORIBUS UEL LANDIS
XCIII **I** templacuit ut quicumque epōrum necessitate pericli
tantis pudicitie uirginalis cum & uel peccator potens uel
raptor aliquis formidatur uel si & iam aliquo mortis
periculoso scrupulo compuncta fuerit non uelata moriatur
aut exigentibus parentibus aut his ad quorum cura pertinet
uelauerit uirginem. seu uelauit inter .xxv. annos ætatis
non ei ob sit concilium quod de isto amorum numero con
fatum est. **NE DIUTIUS EPITENEANT**

XCIII **I** mconct ternos ex se singulū prouinciarū iudices eligunt.
templacuit ne diutius uniuersī epī qui ad concilium congre
gati sunt tenerentur ob uniuerso concilio iudices ternos.
De singulis prouinciis eligi. & electi sunt. De prouincia cartha
ginensi. uicentius fortunatianus & clarus. De prouincia

numidia alypius agufanus & refutatus. Deprouincia byza
 cina cum scō sene donatiano. primaze. criscomius iocundus
 & emilianus. Demauritania situfensis seuerianus asiaticus
 & donatus. Deprouincia tripolitana plautius qui ex more
 legatur unus est missus qui omnes cum scō sene aurelio uni
 uersa cognoscatur aquo petat uniuersum concilium ut tunc ar
 siue gefas quae confecta iam sunt. siue epistolis ipse suscribat
 & suscripserunt. aurelius ep̄s ecclesiae carthaginensis. huic
 decreto consensu & prelecto suscripsi. similiter & ceteri suscrip
 serunt. **ITĒ CONCL̄ HUIC INTERFUIT
 ECCLESIAE ROMANAE LEGATIO.**

Post consulatu gloriosissimorum imperatorum honorio .xii.
 & theodosii .viii. augg. .iii. kl. iun̄ carthagine in secretario
 basilice refutata est. Cum aurelius ep̄s una cum faustiano eccles
 potentiane. prouinc̄ italicae pinicem legato romane eccles
 uincena oculi sitano fortunatiano neapolitano mauriano
 utiparenti adeodato. simidico pentadio carpitano rufiniano
 muruensi p̄textato sicilibbensis quod uult deo ucrensi candido
 abbitano gallomano uanen̄si legato prouinciae proc̄. alyppio
 thaḡ augustino ypponiensium reḡ & possidio calamensi.
 legḡ prouinc̄ numidicae maximiano aquirensi iocundo
 suffetulensi. maximiano suffetulensi & hilarino horreo
 cellor̄ legato. prouinciae bitacene notauo situfensi & leone
 obtensi legato prouinc̄ mauritanicae situfensi. Nicello ru
 surrensi laurentio icositano & numeriano rufguniensi legato
 prouinciae mauritanicae chesariensis ab uniuersali concilio
 iudicibus dilectis adstantibus diaconibus confedit & c.

S. Aug.

Et quibusdam peractis multi epi ceterorum peragendorū
 memorasse conquerentur. sustinere non posse & ad proprias
 ecclesias festinare. Placuit uniuerso concilio ut ab omnibus
 elegerentur. & singulis quibusque prouincis qui propter
 alia peragenda residerent. & factum est ut hi adessent
 quorum suscriptiones eos adfuisse testantur. **QD EXCŌ
 MUNICATI AD ACCUSATIONE ADMITTI NDEBEANT.**

XCv.

Placuitque omnibus qm̄ superioribus conciliorum decretis
 de personis quaenon admittendefunt ad accusationem clericorū
 iamconstitutum est & que personę non admittentur non ex
 pressum est. Idcirco definimus etum rite ad accusationem non
 admitti qui postea quam excommunicatus fuerit in ipsa ad
 huc excommunicatione constitutus. siue sit clericus siue
 laicus accusare uoluerit. **QD SERUI ET LIBERTI**
 omnes qui infames personę non debeant accusare.

+ XCvi.

Item placuit ut omnes serui uel proprii liberti ad accusationē
 non admittantur. uel om̄s quos ad accusanda publica crimina
 leges publice non admittant. Omnis & iam infamie maculis
 aspersi. Id est histeriones ac turpitudinibus subiectę personę.
 heretici & iam siue pagani seu iudei. sectamē omnibus quibus
 accusatio denegatur in causis propriis acufandi licentia
 non neganda. **UT QUI UNUM CRIMEN**
 non probauerit ad alterum admitti non debeat.

XCvii.

Item placuit quotiescumque clericis ab accusatoribus
 multa crimina abiciuntur & unum ex ipsis de quo prius
 egerit probare non ualuerit ad cetera iam non admittatur.
QUI TESTIMONIA ADMITTE NOIS

XCV
III
T^{est}es autem ad testam^onium admittendos quin^ec accusa^tionem admittu^m p^rceptu^m sunt uel etiam quos ipse accusator de sua domo produxerit ad testam^onium autem intra annos .xiiij. p^retax^{us} non admittatur. **DE EP^{IS} QUI EX**

XCV
III
I^{tem} placuit ut si quando ep^{is} dicat aliquem sibi soli propriu^m crimen fuisse confessum atque illen^eg^e. Non putet ad iniuriam suam ep^{is} pertinere quod illi soli non creditur. & si scrupulo propri^e consuetud^{is} sed dicat negant^{is} nolle communicare.

**UT NON TEMERE QUERANTUR
COMUNIONE PRIUET EP^S**

C **Q**uamdiu excommunicato non communicauerit suus ep^{is} eidem ep^o ab alio non communicetur ep^{is}. ut magis ne dicat in quemquam quod alio documentis conuincere n^o potest. Aurelius ep^{is} dixit. Juxta statuta totius concilio congregati & meo medio crita^tis sententiam. Place^t facere rerum omniu^m conclusionem. Uniuersitati designati & digesta huius diei tractatum ecclesia gesta suscipiunt. Quae uero adhuc expressa non sunt. die sequenti per fr^{at}res n^{ost}ros faustanum ep^{is} philippum & asellum presbyteros uenerabili fratri & co ep^o n^{ost}ro bonifacio scribemur & suscripserunt. Aurelius ep^{is} his gestis statutorum apud nos habitis suscripsi. faustanus ep^{is} ecclesie potentans^{is} prouincie piceni legatus ecclesie romane his gestis suscripsi. Alypius ep^{is} thagastensis legatus prouincie numidie his gestis suscripsi. Ag^o ep^{is} ypponiensis legatus prouincie numidiae his gestis suscripsi. Possidius ep^{is} calamentis legatus

Africanam

provinciae numidie hisgetas suscripti. uincencius culu
sitanus hisgetas suscripti. fortunatianus neapolitanus his
getas suscripti. Pentadius carpezanus hisgetas suscripti.
Rufianus maxentis. hisgetas suscripti. Quod ualdeus uerentis
hisgetas suscripti. Candidus germanie hisgetas suscripti. Callo
mus utichentis hisgetas suscripti. maximianus aquentis his
getas suscripti. Iocundus suffetulentis legatus provinciae
byzacene hisgetas suscripti. maximus legatus provinciae
byzacene hisgetas suscripti. Hilarinus horreo celenis
legatus provinciae eiusdem hisgetas suscripti. Ninellus
rusuriantis legatus provinciae cesariensis hisgetas suscripti.
numerianus rufguriensis legatus provinciae caesariensis
hisgetas suscripti. Leomocentis legatus provinciae cae
sariensis hisgetas suscripti. Aluis leo legatus provinciae
sitafentis hisgetas suscripti. Et ceteri epi ducenti decem
& septem suscripserunt. Philippus prbte ecclesiae romane
hisgetas anobis recolectus suscripti. Asellus prbte legatus
ecclesiae romane hisgetas suscripti quae per nos directer.

INCIPIT EPISTOLA BONIFACII

africano ad bonifatium urbis rome epim per faufanum
epim philippum. & asellum prbi legatus ecclesiae romane

DIRECTA.

Ci. **D**omino beatissimo & honorabili fratri bonifatio aurelii
ualentianus prime sedis provinciae numidie & ceteri
qui presentes ad fuimus numero ducenti decem & septem
ex omni concilio africe. quoniam dno placuit ut de his
qui nobis cum egerunt scilicet fratres nri coepiscopi faufanus

& conpresbyteri philippus & assellus. Nunc beatae memorie
epo To simo aquo ad nos mandata & litteras adtulerunt.
sectu auenerationi quimeius locum es diuinitus constitutus
humilitas nra suscriberet. Eabreuitate insinuare debemus
quae utrorumque concordia terminatae sunt. Nee aquae pro
lixis gestorum uoluminibus continentur. In quibus salua
quidem caritate. Non tamen sine paruo altercationes labore
demorati sumus ea gestis delibantes. quae nunc ad causam
peruenit quamquam & ille si adhuc esset in corpore hoc acci
pere gratius quouideret & peccatus terminatum domine
frater. Apianus prbt decuius & ordinatione & excommuni
catione fuerat exortum. Non solum siccensi uerum & iam
totius africanae ecclesiae non leue scandalum de omnibus
erratis suis ueniam petens communioni est restitutus. Prior
autem coepi nre siccensis urbanus quod in eo corrigendum
uisum est sine ulla dubitatione correxit. Quia uero paci & qui
eti ecclesiae non tantum ad present sed & iam in posterum
prospiciendum fuit quoniam talia multa precesserat. ut uel
similia uel & iam grauiora deinceps preuaricari oportere.
Placuit nobis ut de siccensi ecclesia retentio salice & honore
gradus sui prbt remouetur apianus. & accepto epistolio
ubicumque alibi uellet & possit presbyteri munere fun
geretur quod eidem ipsi per litteras proprias postulanti.
sine difficultate concessimus sine prius quam haec causa
isto termino clauderetur. Inter aliquediu turnis discep
tationibus uersabamur quia rogatio ipsa poscebat. ut
apud acta ecclesiastica a fratribus nris. faustino coepo

Africani

& philippo atque asello conpresbyteris quaereremur
ut promerent. Quicquid eis nobiscum agendum fuisset
iunctum. Nonnulla quidem sine ulla scripto prosecutus
uerbis. sed cum id potius flagitaremus quod in litteris ferrent
communitorium protulerunt. Quod recitatum nobis & iam
gestis quae secum ad uos deferunt est allegatum in quo eis quattuor
quedam nobiscum regenda mandata sunt. unum de appella
tionibus episcoporum ad romane ecclesie sacerdotem. Alteru
ne ad comitatum episcopi in portu nauigent. Tertium de tractandis
presbyterorum & diaconorum causis apud finitimos episcopos
si suis excommunicati perperam fuerant. Quartam de
urbano episcopo excommunicando uel & iam romam euocando.
Nisi ea quae uidebantur corrigenda corrigerent. Quorum
omnium de primo & tertio id est ut romam liceat episcopi pro
uocare. & ut clericorum cause apud suarum prouinciarum
episcopos finiantur. Jam priore anno & iam litteris nostris ad eundem
uenerabilis memorie Iosimum episcopi data sinuare cura
uimus. ut ea seruare sine ulla eius paulisper sineremus.
usque ad inquisitionem fratrum concilium nichem. & nunc
de tua poscimus scitate ut quem admodum eam apud nicheam
a patribus acta uel constituta sunt. sic ea a nobis facias custodiri.
& ubi ad uos ista quae in commonitorio adtulimus faciant ex
erceri. Id est si episcopi accusatus fuerit & iudicauerint. con
gregati episcopi regionis ipsius ut de grado suo eicerent eum.
Et appellasse uideatur & confugerit ad beatissimum eccle
sie romane episcopi & uoluerit audiri & iustam putauerit
ut renouetur examen. scribere his episcopi dignetur qui in finitima

& propinqua prouinciasunt. ut ipsi diligenter omnia
requirant. Et iuxta fidem ueritatis definiant quod si is qui
rogat causam suam. Iterum audiri deprecationes sua mouerit
epm romanum ut latere suo prmittat. Et tan potestate
epi quid uellit & quid esset. Et si de re uerit mittendos esse
qui pntes com epis iudicent. habentes auctoritatem eius
a quo defmatifunt erit insuo arbitrio. si uero crediderit sufficere
epm ut negotio terminum inponant. faci & quod sapientis
simo suo consilio iudicauerit. Item de presbiteris & diaconibus.
si eps quis iracundus quod esse non debet cito aut aspere como
ueatur aduersus prm si uero diaconum suum. & exterminare
cum de ecclesia uoluerit. prouidendum ne innocens damnetur.
aut perdat communionem. Habeat potestatem electus ut
finitimos interpellet & causa eius audiatur & diligentius
trahatur quia non oportet ei negari audientia roganti. & ille
epi qui aut iuste aut iniuste reiecit patienter accipiat ut ne
gotium discutatur ut aut probetur eius aut emendetur
sententia. haec utique ad aduentum uerissimorum exem
plariorum nichem concilio inserta gestafunt. Quae si bique
admodum ipso quod apud nos fratres ex apostolica sede
directa allegauerunt communitorio continentur. eo
que ordine uel apud uos in italia custodirentur. Nullo modo
nostalia qualia commemorare iam nolumus uel tollerare
cogeremur. sed credimus adiuuante misericordia dñi
dñi quod tua sūtate romane ecclesie presidente. Non
sumus iam istum typum passuri. & seruabuntur erga nos
quaenobis etiam non differenibus custodiri debeant.

Africani

Cum frater caritate quaesecundum sapientiam atque iustitiam quamtibidonauit altissimus. & iam ipsi prospicis esse seruanda si forte aliter se habent canones concilii nicheni. Quamuis enim plurimos codices legeremus. sed nusquam in nicheno concilio in latinis codicibus legimus. Quemadmodum in supra dicto communitorio in directasunt. Tamen quia hic in nullo codice greco ea potius inuenire ex orientalibus ecclesiis ubi perhiberentur eadem decreta. Posse & iam authentica repperire magis nobis desideramus afferri. Proquare tuam tuam quoque uenerationem obsecramus ut scribere & iam ipse digneris ad illarum partium sacerdotum. hoc est ecclesie antiochie alexandrine & constantinopolitane. & si alius & iam tui placuerit scitati ut inde ad nos idem canones apud nicheam ciuitatem a patribus confuturi ueniant. Te potissimum hoc beneficium cunctis occidentalibus ecclesiis in domino adiutorio conferente. Quis enim dubitaret exemplaria esse uerissima coniecta in greca nicheni synodi congregati. Quaedam diuersis locis & denobilibus grecis ecclesiis ad lata & comparata concordant. Quod donec fiat haec quae in communitorio supra dicto nobis allegata sunt. De appellationibus episcoporum ad romane ecclesiae sacerdotem & de clericorum causis apud suarum prouinciarum episcopos terminandis. Nos usque ad probationem seruaturus esse profiteamur. & beatitudinem tuam ad hoc nos adiuturam in diuoluntate confidimus. Cetera uero quae in nostro synodo gesta uel firmata sunt. quoniam supra dicti fratres nostri faustanus coepiscopus philippus & asellus presbiteri secum ferunt. si dignatus fuerit

tuaenota facient sc̄itai . & aliamanu dñsm̄ tenobis annis
 plurimis custodiat beatissimefrater . Suscripserunt nobis quoq:
 alypius augustinus possidius marinus & ceteri ep̄i . EXPLICIT . Amen .

INCIPIUNT RESCRIPTA AD CONCL

africanum cyrilli alexandri ep̄i authentica concilii nicheni
 translata de greco per innocentium pr̄bm̄ transmiserunt que
 etiam epistole cum eodem concilio nicheno per memoratum
 pr̄bm̄ innocentium & marcellum sub diacon̄ ecclesie carthaginensi
 sc̄o bonifatio episcopo ecclesie romane sub die .

VI KL DEC B SUNT DIRECTA

CII Dominis honorabilibus sc̄is fratribus cōep̄is . Aurelio .
 ualentino . sed & omni sc̄e congregationi carthaginensi
 synodo congregatē . Cyrillus salutans in dō caritatem uram
 scriptam uenerationis ur̄e . multa habentia quaerimonia
 cum omni letitia per filium nr̄m innocentium pr̄b̄ suscepi .
 Quibus a nobis speratus ut de scrip̄tionis eccl̄e uerissima exemplaria
 ex authentica synodo apud nicheam ciuitatem metropolim by
 thinię a sc̄is patribus constituta atque firmata sub nr̄e fidei
 professione ur̄e dilectioni porrigamus . unde dñm̄ honorabiles
 fratres salute p̄eunte necesse habui per harum latorem filium
 nr̄m innocentium pr̄bm̄ fidelissima exemplaria ex authentica
 synodo in nichea ciuitate bythinię habitaur̄e caritati dirigere .
 Quod & in ecclesiastica historia requirentes inuenient . De
 pascha uero ut scripsistis nuntiamus uobis . xvij . kl̄ mai
 nos futura indignone celebrare . & aliamanu dñs̄ & dñsm̄
 sc̄am uram̄ congregationem custodiat quod optamus
 km̄i fratres . **INCIPIT EPISTOLA AD ICI EP̄I**

CONSTANTINO POLYIANIA D E O S D E

CIII. Dominis scis merito beatissimis fratribus coepis aurelio ualentiano uel ceteris carissimis in synodo apud carthaginem habitata confutatis. Atacius episcopus per filium toferum marcellum subdiaconum uirum scripturae dilectionis cum omnigratarum actione suscepti. Domino grauas agens quod merui tantorum fratrum benedictione perfrui dominis beatissimis fratribus. Scripsisse sane ut ueterissimos canones apud niceam ciuitatem metropolim bithiniae a patribus confutatos. Sub fidei ad sapulatione dirigam. & quis est qui communem fidem uel statuta a patribus firmata suis fratribus denegat. quod per eundem filium meum marcellum subdiaconum nimium festinantem. Sicut statutum sunt in nicea ciuitate a patribus canones in integro ut iussus a direxi petens ut prome plurimum uera sancta congregatio orare iubeat. Et aliam manu dominum sanctitatem ueram custodiat quod optamus sancti fratres.

INCIPIT EXEMPLARIA CONCILII

nichem directa sub die .vi. kl. Decis post consulato gloriosissimorum imperatorum honorii .xii. & theodosii .v. augustorum bonifazio urbis romae. episcopo.

CIII. Credimus in unum deum patrem omnipotentem uisibilem nec non & inuisibilem creatorem & in unum dominum nostrum ihesum christum filium dei. Natum ex patre unigenitum hoc est & substantia a patre. Deum ex deo lumen ex lumine deum uerum ex deo uero natum non creatum eiusdem cum patre substantiae per quem omnia facta sunt caelestia & terrena qui propter nos homines & propter salutem nostram descendit & incarnatus est & homo factus passus est & resurrexit tertia die ascendit in caelum uenturus

inde iudicare uiuos & mortuos & in spm̄ sc̄m̄. Eos uero qui
dicunt erat tempus quando non erat & qui ex nihilo factus
uelex alia substantia uel essentia esse aut mutabilem aut conuer-
ubilem filium dī dicunt anathematizati catholica & apostolica
ecclesia. Hic symbolo fidei & iam exemplaria statutorum eiusdem
conclii nicheni. a memoratis pontificibus annexa sunt. Sicut
superius per omnia continentur. Quatenos hic ea iterum con-
scribi necessarium non esse credimus. **INCIPIT EPISTOLA**
conclii africani ad papam celestinum urbis episcopum.

Commodilectis simo & honorabili fratri celestano. aurelius
palaunus. antonius tuus. seruus dī terrenus. fortunatus
martinus. ianuarius. obtatus. celocius. donatus. theasius. uincen-
tus. fortunatus & ceteri qui in uniuersali africano concilio
carthaginis affuimus. Obtaremus siquidem admodum sc̄tar
tua de aduentu apiani letatos uos fuisse. missis per conpr̄b̄m
nr̄m leonem litteris intimauit. Itanos quoque de eius purgatione.
haec scripta cum letitia mitteremus esse & profecto & nr̄a
& ur̄a modo alacritas certior nec p̄ propera uiderentur. Quae
adhuc de audiendo quam de auditu p̄cesserat adueniente sine
ad nos sc̄o fratre & coep̄o nr̄o faufano concilium congregauimus
& credidimus ideo cum illo missum. Qūm sicut per eius operam
praerbyterio ante redditus fuerat. Ita nunc posse & de tantis
criminibus attha bracen̄is obiectis colaborante purgari.
Cuius tanta actam immania flagitia decursum nr̄i concilii
examen inuenit. ut & memorati patrociniū potius quam
iudiciū ac defensoris magis operam quam direptoris
iustitiam superarent. Nam primum quantum obfaterit

Africani

+
omni congregatione diuersas iniurias ingerendo . quasi
ecclesiae romane asserens priuilegia . & uolens cum anobis
in communioni suscipi . Quem tua sc̄tas credens appellasse
quod probare non potuit communioni reddiderat . Quod
minime tamen licuit quod & iam gestorum melius lectioni
cognoscas . Triduano tamen laboriosissimo agitato iudicio cum
diuersis idem obiecte afflictissimi quereremus . uel moras
coep̄inr̄i faustam uetergi uersiones ipsius apiari . Quibus
nefandas turpitudines oculere conabatur . Quasi iudex iustus
foras & longanimis magno conpendio refecauit . tetrore
quippe ac pudore obfatione compressa . Quatantum luidu
caenum impudentia negationis uolebat obruere donro eius
conscientiam coartante . & occulta quae in illis corde
tantam quam in uoluntate criminum iam damnabat . & iam
hominibus publicante repente in confessione cunctorum
obiectorum flagitiorum . dolosus negator erupit . Et tandem
de omnibus incredibilibus obprobriis ultroneus seip̄se conuicit .
Atque ipsam quoque nram̄ spem quae cum & credebamus & ob
tabamus . De tam pudendis maculis posse purgari conuertit
ingemuit . Nisi qm̄ istam nram̄ mestitiam uno tantum solatio
mitigauit . quod & nos laborare diuturnioris quae stionis
absoluit . & suis uulneribus qualem cumque medellam
& similita actuae conscientiae reluctantae confessione p̄uidit .
Domine frat̄ p̄fato itaque de uita salutacionis officio in pen
dio deprecamur . ut deinceps ad uasa aurea hinc ueniente non
facilius admittat̄ . Nec a nobis excommunicatos in com
munionem ultra uellat̄ excipere . quia hoc & iam nicheno

concilio definitum facile aduertat. uenerabilitas tua nam
 & si de inferioribus clericis uell aicis uidetur ibi precauere.
 Quantomagis hoc de episcopis uoluit obseruari nec in sua prouincia
 communionem suscipi. At uia scitatis pro populo uel indebita
 uideantur communioni refutari. Presbyterorum quoque
 & sequentium clericorum improbare fugia sicut aedignum
 est repellat scitatis tua. Quia & nulla patrum definitione hoc
 ecclesiae derogatum est africanae & decreta nichena siue in
 inferioribus gradibus clericos. Si uel ipsos episcopos suis metropolitanis
 aperitissime commiserunt. Prudentissime enim iustissime
 quae uiderunt quaecumque negotia in suis locis ubi orta sunt
 finienda. Nec unicuique prouidentia gratiam scilicet. De futura
 qua equitas christi sacerdotibus & prudenter uideatur & con
 stantissime teneatur. maxime quia unicuique concessum est.
 si iudicio offensus fuerit cognitorum ad concilia siue prouinciae
 uel & iam uniuersale prouocare nisi forte quisquam est qui
 credat uniuersalibus & possedimus in examinis inspirare iustitiam
 & innumerabilibus congregatis in concilio sacerdotibus
 denegare. Aut quomodo ipsum transmarinum iudicium
 ratum erit. Ad quod testium necessitate persone uel propter
 sexum uel propter senectutem infirmitatem uel multas alias
 impedimentas adduci non poterunt. Nam ut aliqui tamquam
 atque scitatis latere mittantur. Nullo inuenimus patrum
 synodo constitutum quia illud quod pridem per eundem
 coepiscopum nostrum fauianum. tanquam ex parte nicheni concilii
 exinde transmissis in conciliis uerioribus. quia accipiuntur
 nichena scilicet cyllillo coepiscopum nostrum alexandrinae ecclesiae

& uenerabili atque constantinopolitano antistite ex au-
 thentico missis. Quae & iam antehoc per innocentium primum
 & marcellum subdiaconos per quos ad nos ab eis directa sunt. uenera-
 bilis memoriae bonifatio episcopo decessori uero a nobis transmissa sunt.
 In quibus tale aliquid non potuimus reperire. Executores
 & iam clericos uros quibusque potentibus nolite mittere. Nolite
 concedere ne fumosum typhum seculi in ecclesiam christi quae luce
 simplicitatis & humilitatis diem. Omnia uidere cupientibus presertim
 uideamur inducere. Nam de fratre nostro faustiano amoto iam
 profuit nefandis nequitias de christi ecclesia dolendo a pario
 securisumus. Quod cum prouitatem ac moderatione tua aesci-
 tatur. salua fraterna caritate ulterius in africa minime patiantur.

Et alia manu dominici sanctitatem ueram seu longiore orantem
 pro nobis custodiat domine frater. **EXPLICIT**
AFRICANI CONCILII. INCIPIT
EPISTOLA DECRETALIS PPAE

siricius siricius himerio episcopo tarraconensi salutem.

Siricius papa Successor
 Damasci a. 385.
 obiit. 398.

Directa ad decessorem nostrum sanctae recordationis damasum
 fraternitatis tuae relatio. me iam in sedem ipsius consecratum
 quia sic dominus ordinauit. Inuenit quem cum in conuentum fratrum
 solita tuus legeremus tantum inuenimus quae reprehensione
 & correptione sint digna. Quanta obtinemus laudanda
 cognoscere. Et quia necesse nos erat in eius labores caraque
 succedere. cum per dei gratiam suscepimus in honorem factum
 ut oportebat. primitus meae prouectionis indicio ad
 singula prouidentur aspirare digna tui est. Consultationi
 tuae responsum competens non negauimus quia officium